

Anul XXXVI
Serie nouă
MARTIE 2025

3

(CCLXXXIV)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Premieră la ONB – *Cenușăreasa*
- ✓ Convorbirile „A.M.”: Daniel Jinga
- ✓ „Enescu, jupuit de viu”
- ✓ Grammy 2025
- ✓ Autograf muzical: Dan Dimitriu
- ✓ Mamaia '90, un nou început (I)

În imagine:
Daniel Jinga

Despărțirea de un maestru

Muzica românească este în doliu: sâmbătă, 22 martie 2025, s-a stins din viață remarcabilul compozitor și profesor **Dan Buciu**, figură marcantă a muzicii contemporane și a învățământului superior de specialitate din România. Născut în 18 noiembrie 1943 la București, regretatul muzician provenea dintr-o familie cu tradiție muzicală (tatăl său, Mircea Buciu, fiind solist al Operei din București la mijlocul secolului trecut).

Dan Buciu a urmat cursurile Conservatorului de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București între 1962 și 1968, avându-i ca profesori, printre alții, pe Dan Constantinescu și Tiberiu Olah. Ulterior, și-a aprofundat studiile în muzica electronică și informatică muzicală între

Foto: Mihail Cosma

1970 și 1975, sub îndrumarea lui Aurel Stroe și Dinu Ciocan și a participat la trei stagii de pregătire în cadrul prestigiosului Festival de muzică contemporană de la Darmstadt, un centru de avangardă al compoziției europene, unde s-a familiarizat cu noile tendințe ale secolului XX.

Carierea sa didactică a fost strâns legată de Universitatea Națională de Muzică din București, unde a fost profesor de teorie și solfegiu, armonie, forme și analize muzicale, îndrumând numeroase generații de studenți. Între 2000 și 2008, a ocupat funcția de rector al acestei instituții, ulterior devenind Rector de onoare.

Lucrările sale au fost interpretate pe scene prestigioase din România și din străinătate, în țări precum SUA, Franța, Germania, Elveția, Spania, Olanda, Japonia și Canada.

De-a lungul a peste cinci decenii de activitatea creatoare, regretatul muzician a fost distins de șase ori cu premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, iar anul acesta, în cadrul Galei aniversare „Marin Constantin 100”, Dan Buciu a primit Premiul de Excelență „Marin Constantin” pentru contribuția sa remarcabilă la cultura românească și a sprijinului oferit lui Marin Constantin și Corului „Madrigal” – după cum

comunică Radio România Muzical. Cu doar o zi înainte de mutarea la cele veșnice tocmai primise un nou Premiu al UCMR, pentru liedul „Tot despre pisici”.

A avut și o intensă activitate de sprijinire a muzicienilor și de încurajare a dezvoltării vieții muzicale, fiind unul dintre liderii Asociației Naționale Corale din România (membru fondator, prim-vicepreședinte, Președinte de onoare).

*

În domeniul componistic, a explorat cu predilecție filonul modal, expresivitatea lucrărilor sale fiind adesea legată de prezența vocii umane în diverse ipostaze, de la creații corale sau de lied la opusuri vocal-simfonice. Ca mentor al multor generații de studenți, s-a remarcat printr-o extraordinară capacitate de cuprindere și structurare, realizând lucrări de referință, precum „Tratatul de armonie tonală” sau substanțialul volum intitulat modest „Mic tratat de armonie modală”. Pasiunea sa pentru muzică a rodit și în domeniul muzicologic, prin numeroase și consistente lucrări, precum volumul „Domenico Scarlatti între Baroc, Clasicism și Modern”. S-a implicat cu profesionalism și abnegație în activitatea administrativ-managerială a două dintre cele mai importante instituții muzicale din România: Universitatea Națională de Muzică din București – al cărei rector a fost în perioada 2000-2008 – și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, în cadrul căreia a coordonat timp de mulți ani secția de muzică vocală, preluând și dificila sarcină de a organiza, ca director artistic, trei ediții ale Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi (2013-2015) – după cum comunică Decanatul Facultății de Compoziție, Muzicologie, Pedagogie Muzicală a UNMB.

DIN SUMAR

Premieră la ONB – Cenușăreasa.....2-3

Convorbirile „A.M.” – Daniel Jinga.....4-7

Pe scena Ateneului.....8-11

Pe scena Studioului „Mihail Jora”.....11-12

Don Giovanni la Opera din Brașov.....13

„Enescu, jupuit de viu”.....15-16

Punctul pe j... azz.....26-27

Autograf muzical – Dan Dimitriu.....28-32

Cei mai frumoși ani - Mamaia '90 (I).....34-37

Amintirea lui Mony Bordeanu.....38-39

Festivalul „Rapsodii de toamnă”.....40-42

Cenușăreasa în varianta alb-negru

Îndreptându-mă spre Opera Națională din București, pentru a urmări noua montare a baletului *Cenușăreasa*, mă gândeam la stilul atât de specific prokofievian, în care compozitorul, prin limbajul său de o rară plasticitate, l-a așezat încă de la premiera lui absolută (21 noiembrie 1945, la Teatrul Balșoi) în istoria muzicii moderne, făcându-l

Bogdan Cănilă, Cristina Dijmaru

Foto: ONB

contemporan atunci, contemporan acum și cu siguranță contemporan în viitor (ca de altfel întreaga sa creație), punându-l în același raport de forțe care există între nemuritoarea operă a lui Shakespeare (*Romeo și Julieta*) și tot atât de nemuritorul basm copilăresc al lui Charles Perrault. Cu o concepție novatoare, plină de dramatism, lirism, poezie și culoare, muzica baletului este copleșitor de frumoasă, bogată în melodii, armonii și ritmuri surprinzătoare, toate îmbăcate într-o grandioasă orchestrație, la care, pentru balet, a adăugat cu precizia-i caracteristică adnotări punctuale și inedit infiltrate în pliurile muzicii. Mană cerească pentru coregrafi și regizori. Asta, doar dacă îi înțeleg muzica, cu subtilitățile ei, dacă o respectă, dacă sunt compatibili cu ea și dacă știu basmul. Prokofiev spunea: „Am scris *Cenușăreasa* în tradițiile baletului clasic. Ea conține un *Pas-de-Deux*, un *Adagio*, o *Gavottă*, câteva *Valsuri*, o *Pavană*, un *Pas-de-Pied*, un *Bourrée*, o *Mazurcă*, un *Galop*. Baletul trebuie să fie cât mai dansant, dansurile să decurgă din urzeala subiectului, să fie variate, pentru ca artiștii să aibă suficiente posibilități de a-și arăta arta.” Mai menționa importanța sublinierii punctelor lui cheie: atmosfera de basm, fantasticul celor 12 pitici care, la miezul nopții, din oniric sar să danseze step, amintind Cenușăresei că e timpul de plecare, suflul viu și poetic al naturii cu cele patru anotimpuri, misterul Zânei Bune, comicul celor două surori vitrege și al mamei lor și, bineînțeles, dragostea poetică între Cenușăreasă și Prinț, cum încolțește și naște acest sentiment, piedicile ce îi stau în cale, împlinirea visului lor. Toate acestea le-am văzut repetat în diverse coregrafii de anvergură, dacă ar fi să amintesc doar pe cele semnate de Danovski și, mai aproape, de Mihai Babușka, la Operă, montări de o splendoare și magie basmică. De aceea, chiar mă întrebam ce s-ar mai putea adăuga acum strălucirii lor.

Întrebarea mi-a murit pe buze odată cu ridicarea cortinei, care cred că avut rolul principal în primul act, deoarece părți din ea, de diferite dimensiuni, au tot coborât și urcat, ca să mascheze, bănuiesc, momente din basm ce trebuiau presupuse dacă știai subiectul, sau încercând fără succes să mascheze goliciunea scenei, cu un decor minimalist aproape inexistent. Un decor în care se desfășurau numere de balet ca într-o producție de școală.

Aproape amorțită de șoc, am încercat să urmăresc și să înțeleg marea noutate a stagiunii. Și cum n-am înțeles mare lucru, voi nota ce mi-a plăcut din ce-am văzut și ce nu mi-a plăcut.

Mi-au plăcut:

- muzica, evident;
 - absolut toți balerinii, soliști sau ansamblu, pentru că au fost impecabili în execuție. Păcat că n-au avut partituri pe măsură;
 - tripleta (surorile vitrege și mama lor) care, de regulă, face deliciul publicului, cum l-a făcut și acum, întrucât a fost excelent interpretată de Valentin Stoica, Răzvan Cacoveanu și Sergiu Dan, execuție înspicată de inspirate intervenții vocale. Doar că, ascultând indicațiile creatorului de moment, au sărit pe alocuri linia de la comic la grotesc;
 - Cristina Dijmaru (*Cenușăreasa*) și Bogdan Cănilă (*Prințul*) în cele câteva prize, piruete, dublu tour, foueté-uri, etc, dar mai ales pentru încercarea de a îmbogăți cumva prin prezența și emoțiile lor sărăcia unei partituri coregrafice anoste;
 - Orchestra, care a fost într-una dintre zilele ei mai bune și, cum spuneam la început;
 - Cortina - deosebit de eficientă, expresivă în mișcarea scenică și foarte colorată.
- Nu mi-au plăcut:
- coregrafia semnată de Renato Zanella. Nehotărâtă, ca un fel de parlando rubato searbăd. De fapt, o cârpeală

Foto: ONB

între clasic (de la brâu în jos) și modern (de la brâu în sus), cu un vocabular sărac;

- faptul că expresivitatea anotimpurilor a fost anulată de culoarea costumelor. Cine a mai văzut primăvară, vară și toamnă în alb?

- lipsa unui decor adecvat basmului, care prin definiție este spectaculos, scilpitor și magic, înlocuit aici cu

gândindu-mă la patrimoniul ei, în care se găsesc, pe lângă spectacole splendide, și coregrafi români de un talent ieșit din comun, a căror faimă a depășit de mult granițele țării. Coregrafi care ne-ar fi dat acum o *Cenușăreasă* glamuroasă, dacă ar fi să îi amintesc doar pe Corina Dumitrescu, Mihai Babușka sau Ion Tugearu. Da, săraca Operă bogată! Eu totuși am fost norocoasă, pentru că, beneficiind de o memorie excelentă, pe tot drumul spre casă și câteva zile după spectacol, am revăzut în minte premiera acestui balet din 2002, în care am admirat costume distinse, combinate ingenios într-o scenografie cu elemente noi, de factură modernă și o distribuție de zile mari: Corina Dumitrescu, Ovidiu Matei Iancu, Tiberiu Almosnino, Cătălin Caracaș, Mihai Babușka în travesti (tripleta). Un spectacol născut din dragoste, știință, respect, fantezie, construit bucată

două imagini incolore, pe jumătăți de draperii, o căsuță pricăjită în prima parte și un copac desfrunzit - pe ale cărui crengi stăteau ca niște stafii căprioare, un iepure și o mangustă sau ce-o fi fost - în a doua parte;

- costumele negru-alb, mai potrivite pentru *Macbeth*, nu visului oricărei fetițe și tinere din lume. Excepție au făcut doar cele două ținute ale personajului principal, în roz și bleu palid;

- lipsa dansurilor de caracter, care dau spectacolului universalitate, culoare, exotism și o sarabandă nebună de ritmuri;

- repetarea scenei încercării pantofului pe picioarele surorilor vitrege și

- finalul, care a depășit și el linia artei nobile și grațioase a baletului derivând spre show, când, în ploaia de petale de trandafiri (sau fulgi de...) s-a reluat valsul, bun prilej ca dirijorul Daniel Jinga să vină în mijlocul dansatorilor, în timp ce orchestra încă mai cânta și de unde, după niște măsuri bune, să dea cu bagheta semnalul de final.

În fine, n-am găsit nimic din ceea ce a sugerat Prokofiev. N-am găsit în acest balet nimic, nici atmosferă, nici emoție, nici sensibilitate, nici fantasticul, nici drama, nici lirismul. Există și un „nu mi-a plăcut, dar mi-a plăcut”. E vorba de costumele realizate de Olgica Gjorgieva, care au fost frumoase, originale și elegant fanteziste, dar nepotrivite. Problema a fost faptul că, atât culoarea, cât și ele, erau din altă poveste și cu siguranță ar face furori pe un podium de modă.

Noua premieră de la ONB a fost ca un *parlando rubato* în negru și alb și cred că asta va rămâne în analele instituției pentru „așa nu”. Spectacolul din 7-8 februarie mi-a lăsat un gust amar. Și am plecat de acolo repetându-mi obsesiv „săraca Operă bogată”, asta,

cu bucată de coregraful Mihai Babușka în scenografia Adrianei Urmuzescu și la pupitrul dirijoral cu Adrian Morar. A fost magic.

Mi-ar fi plăcut să fie și acum. Dar asta e. Diriguitorii instituției ar trebui să știe că ONB a avut și încă mai are artiști mari, de valoare, unii intrați în tezaurul nostru

cultural. Și că, dacă i-ar solicita, beneficiul ar fi în egală măsură al instituției, al publicului, al educației și al țării. Bine ar fi să nu se mai lase purtați de indecisul *parlando rubato*, pentru că nu ne face bine și nici nu ne caracterizează arta.

Doina MOGA

Daniel Jinga: despre universul Operei Naționale București

Norela-Liviana Costea: *De câțiva ani deja conduceți Opera Națională București, perioadă în care evoluția instituției a înregistrat o traiectorie ascendentă, ca diversificare, calitate a invitațiilor, densitate a evenimentelor etc. Doresc să stăm puțin de vorbă pe aceste teme, fără a evita însă unele umbre care se fac simțite mai ales în social media, acolo unde mulți cred că se pot arunca orice fel de acuzații... Sunteți un manager de succes. Dar sunteți și un dirijor foarte activ. Cum faceți ca să puteți să îmbinați aceste două activități, amândouă mari consumatoare de timp și de energii...?*

Daniel Jinga: Eu nu am fost niciodată adeptul acestei exprimări: nu cred în ideea de carieră. Cariera... poate să fie de piatră, de marmură, de sare... În domeniul artistic consider că nu poate fi vorba de carieră, pentru că aici avem alte unități de măsură. Ce te poate face să consideri că ai o carieră? Numărul de concerte, calitatea lor, locul în care se desfășoară? Aceste aspecte sunt măsurabile, dar lipsite de relevanță din perspectivă artistică. Din acest punct de vedere, ele nu valorează nimic, de fapt. Pentru un om care are o „viață artistică” este important doar momentul de pe scenă, clipele de transcendere și de trăire muzicală. Toată activitatea mea artistică are un singur ideal: acela al unei „arderii artistice” autentice, iar acesta este și combustibilul pentru activitatea mea managerială. Dacă n-aș crede cu pasiune în ceea ce fac, dacă n-aș gândi totul în cheie artistică, toată activitatea managerială mi s-ar părea un calvar și nu aș fi dispus să caut rezolvări pentru toate problemele care țin de o legislație ambiguă, de lucrul cu artiștii – personalități unice cu așteptări neobișnuite și cu o perspectivă diferită asupra vieții... Așadar: consider că am o viață artistică, nu o carieră, și aceasta este adevărata mea viață și cea care dă sens activității manageriale. Sunt bineînțeles atent să nu fac aceste lucruri doar pentru mine, ci mai ales pentru toți cei de lângă mine.

N.L.C.: *De când vă aflați în poziția de manager al acestei instituții, Opera a adus numeroase titluri noi, dar și titluri mai vechi, atât din repertoriul liric cât și – surprinzător pentru unii – din cel de musical. Această diversificare a titlurilor se „bucură” de opinii împărțite, ce argumente aduceți în favoarea acestei diversități?*

D.J.: Și aici discuția este mai largă... În primul rând, eu nu cred că acumulările cantitative determină un salt calitativ. Diversitatea, în schimb, este foarte bună pentru artiști, pentru că ne dezvoltă sufletește, ne deschide noi orizonturi. Noi reprezentăm o profesie liberală care trebuie să promoveze tocmai această diversitate, în toate formele ei. Pe de altă parte, constat în ultimul an că remarcile negative la adresa activității Operei Naționale București vin din partea unora care au o agendă personală de denigrare a activității noastre, din diferite motive. Articolele plătite

sau postările defăimătoare sunt din fericire ușor de „reperat” de către publicul nostru, iar deficitul de imagine este ca și inexistent. Sigur că există și lucruri care nu merg așa cum ar trebui: nu suntem perfecți și ne străduim să creștem de la o stagiune la alta; însă în privința repertoriului, Opera Națională București oferă publicului o bogăție și o diversitate de invidiat: 37 de titluri de operă, 18 titluri de balet, 2 musicaluri și 1 piesă de teatru; eu cred că este o proporție corectă. Mai mult, dacă un *musical* de talia *Fantomei de la Operă* îți aduce public, face să se vorbească despre instituție (la fel ca evenimentele conexe pe care le programăm aici), iar astfel apar noi categorii de public care să descopere, pentru început, măcar frumusețea clădirii, este deja un mare câștig. În plus, dacă intrăm în detalii stilistice, materialul muzical cu care se lucrează este într-o mare măsură operistic: acțiunea se petrece în clădirea unei opere – actanții repetă la început pentru o premieră de operă. De asemenea, momentele orchestrate cu chitară, tobe și sunete sintetizate sunt doar două. Având în vedere cele de mai sus, nu întâmplător, numeroase teatre de operă programează titluri de *musical*.

Revin... Este adevărat, nu suntem perfecți (în artă suntem sortiți să tindem spre perfecțiune fără a o putea atinge); dar știm că suntem pasionați, sinceri și ne

propunem să facem lucruri frumoase... nimeni nu ar putea critica Opera pentru activitatea prezentă, fără să aibă un interes meschin, personal sau de grup de interese. Evidențele fac ca Opera Națională București să fie prima scenă lirică din România (și nu numai datorită bugetului – aceasta este o discuție separată, pentru că bugetul ONB nu este atât de mare în comparație cu bugetele altor opere din țară, dacă ținem cont de faptul că el se bazează în proporție de 28% pe venituri proprii). Chiar și numai pentru faptul că este singura Operă din țară care are în repertoriu testamentarul *Oedipe* al lui George Enescu, ONB își merită toate aprecierile pozitive din ultimul timp.

N.L.C.: *Există, în planurile de viitor ale Operei Naționale București proiecte care să includă și alte lucrări românești?*

D.J.: Suntem un teatru de operă care abordează cu responsabilitate repertoriul contemporan (care nu este unul facil, dar el trebuie să existe). Părerile sunt și aici împărțite,

dar o instituție precum a noastră nu are voie să nu includă și partituri românești. Aș începe cu *O scrisoare pierdută* de Dan Dediu, lucrare căreia i se va alătura premiera unei alte lucrări semnate de același compozitor (pe un libret de Ștefan Neagrău): *D'ale carnavalului* – a doua sa lucrare bazată pe un text de Ion Luca Caragiale. În formă de concert am prezentat *Doamna cu câțelul* de Livia Teodorescu-Ciocănea, urmând ca anul viitor să realizăm și montarea acestei opere. Opera *Rvoluția* de Adrian Iorgulescu a fost adusă în fața publicului într-un spectacol *coupé* alături de *La piață* de Mihail Jora.

Din repertoriul contemporan internațional, am realizat premiera baletului *Tevye* de Olivier Truan iar la finalul lunii martie avem premiera spectacolului *Procesul lui Eichmann*, o altă operă contemporană (de data aceasta fiind vorba despre prima audiție mondială), cu muzica de

doar în zona facilului și a comercialului și să aducem doar titluri care au succes garantat. Păstrarea acestui echilibru este foarte greu de realizat; trebuie analizat permanent, cu grijă și cu pasiune. Dacă urmărim traiectoria stagiunilor noastre – ale căror încasări au crescut în ultimii ani cu 600%, dar și diversitatea repertorială (operă, balet, *musical*, evenimente conexe, teatru etc.) și mai ales includerea operei contemporane în acest creuzet, vom constata împreună că aceasta este o rețetă de succes ce nu trebuie abandonată.

N.L.C.: În trecut Opera Națională București a fost ținta mai multor neînțelegeri care au dus la schisme între instituție și mari artiști din diaspora (cum sunt soprana Angela Gheorghiu, ori balerina Alina Cojocaru). Considerați că este de datoria instituției să facă pași către normalizarea relațiilor atunci când au rămas „răni deschise”?

D.J.: Nu pot emite o părere despre acele situații, deoarece ele au avut loc într-un trecut despre care nu avem toate datele. Nu obișnuiesc să caut în trecut decât pentru a învăța din greșelile lui.

Voi privi, în schimb, cu încredere către viitor; un viitor în care, în general, nu vom mai gândi politica repertorială în funcție de oameni (și mă refer aici la interesele unor oameni, și nu la o adaptare a unor politici repertoriale pe o resursă umană existentă, inflexibilă și de care trebuie să ții seama). Repertoriul trebuie gândit în funcție de capodoperele pe care noi avem onoarea de a le prezenta publicului. De altfel, publicul este cel mai bun barometru, iar el nu vine atât de mult pentru numele de artiști, cât pentru compozitori și capodoperele lor.

În ce privește soliștii de operă și balet, există, e adevărat, instituția

„divei” și a „divului”. Sunt fără îndoială voci valoroase, artiști care contează și care generează adevărate pasiuni, au fanii lor... Așadar, numele sonore ale soliștilor contează doar într-o anumită măsură, mult mai importantă fiind slujirea pe care ei o aduc capodoperei ce se naște pe scenă, unic, mereu diferit, în fața spectatorilor. În final, publicul larg vine tot pentru Verdi, Puccini, Wagner... Și eu mă bucur zilnic să constat această sinceritate a receptorilor.

N.L.C.: Cum să înțelegem faptul că orașul este plin de reclame cu *Fantoma* de la Operă de la Romexpo, care... nu este spectacolul ONB, fiind un produs concurent? Tocmai în perioada în care ONB nu are în program acest titlu...?

D.J.: Nu există nicio legătură între producția noastră și acest spectacol organizat într-un spațiu non-teatral, deci cumva... improvizat. La noi *Fantoma* (care a fost declarată Spectacolul Anului, fiind o producție de excepțională calitate) se va juca din nou începând cu anul viitor. În stagiunea 2024/2025 nu am avut licență, ea aparținând unei companii vizitatoare care va juca spectacolul în limba engleză, cu artiști străini, ca parte dintr-un turneu internațional. Pentru noi este un moment de... *respiro*; vom reveni începând cu 2026.

N.L.C.: Există planuri editoriale în activitatea Operei Naționale București?

Gil Shohat și un libret de Moti Lerner. Iată, deci, o colecție ofertantă de lucrări din repertoriul contemporan, românesc și internațional.

N.L.C.: Întorcându-mă la muzica românească, nu credeți că ar merita să existe în repertoriu câteva titluri de autori precum Mihail Jora (cel mai bun balet al său este *Întoarcerea din adâncuri*), Tudor Jarda (cu minunatul său balet *Lucașfărul de ziuă*) sau oricare dintre operele semnate de Pascal Bentoiu?

D.J.: Într-adevăr, nu am mers foarte mult în zona respectivă pentru că am considerat că trebuie să dăm șanse compozitorilor care sunt contemporani cu noi, așa cum ceilalți au avut șansa lor atunci. Cred că este de datoria noastră să prezentăm publicului lucrări de ultimă oră, iar ele să treacă (sau nu) proba timpului. Evident că m-am gândit să reluăm *Hamlet* de Pascal Bentoiu (pe care îl consider detașat valoric de restul lucrărilor). În schimb avem de luat decizii grele în ceea ce privește repertoriul, deoarece nu putem exagera cu lucrările contemporane. Suntem preocupați de spectacolele *sold-out*, de nivelul încasărilor, fiindcă ele reprezintă barometrul raportului nostru anual de activitate. Mai mult, un *sold-out* îl va genera pe următorul, creând o efervescență în rândul publicului, astfel că noi nu ne permitem să alunecăm într-o zonă a nepopularității. Pe de altă parte nici nu trebuie să rămânem

D.J.: Chiar în urmă cu puțin timp am publicat cartea „Istoria clădirii Operei Române din București” semnată de academicianul Nicolae Noica. Întâlnirea cu domnul academician a fost revelatoare pentru mine; sunt fericit că l-am întâlnit, deoarece am aflat multe lucruri despre clădire dar și despre istoria Operei în general. Am avut acces, prin intermediul domniei sale, la documente de dinainte de

nevoie să câștigăm în înălțime pentru a putea folosi stângi mai înalte, avem nevoie de turnante, trape, de o fosă mai mare și trebuie să câștigăm spațiu de joc către sală pentru a îmbunătăți acustica. În același timp trebuie să respectăm toate normele ISU, ISCIR dar și siguranța și protecția muncii. Din fericire, nu avem probleme de structură; în schimb avem mari provocări în ceea ce privește climatizarea: încălzirea și aerul condiționat – sisteme care funcționează, dar sunt de mult depășite. La Ministerul Culturii este depus un proiect care include propunerile noastre inițiale. Opera se află, alături de alte clădiri, pe lista unui Acord-Cadru pentru renovarea instituțiilor de cultură. Evident, până vor începe lucrările propriu-zise va mai trece timp, iar până atunci noi trebuie să ne continuăm activitatea în condiții cât mai bune pentru angajați și pentru public. De aceea încercăm ca, până la vară, să găsim soluții provizorii de răcire a sălii, pentru că în anii trecuți ne-am confruntat cu momente mai puțin plăcute, temperatura în sala fiind foarte ridicată. Dincolo de acei critici care au întotdeauna tendința de a exagera pentru a crea crize artificiale, am fost

instituționalizarea sa din 1921, inclusiv din vremea în care Opera funcționa ca o instituție privată (...pentru că Opera a fost, de fapt, înființată în 1885). A fost o greșală să promovăm Centenarul Operei în 2021, pentru că Opera exista cu mult timp înainte de instituționalizarea sa, iar decizia de a fi finanțată de stat a fost un pas firesc și strict administrativ...)

N.L.C.: *Din declarațiile doamnei ministru am înțeles că există planuri de restaurare a clădirii ONB, monument istoric?*

D.J.: Există planuri de *upgrade*. Ne confruntăm cu o problemă cu care s-au întâlnit și alte Opere mari. Acest monument istoric, construit în 1953, este o creație a unei școli de arhitectură interbelice, al

cărei arhitect-șef a fost Octav Doicescu (iar până în 1957 au fost adăugate și corpurile laterale). La fel ca alte clădiri din lume, și clădirea Operei trebuie modernizată. În alte cazuri (cum este, de pildă, Palais Garnier) s-a concluzionat că această modernizare nu poate fi realizată, așa că au construit Opera Bastille – care nu este o atracție arhitectonică, în schimb este o clădire funcțională, pe scena căreia pot fi montate opere cu o componentă vizuală foarte spectaculoasă. La Scala din Milano, în schimb, s-a putut

restaura și moderniza sala: au tăiat scena, spatele clădirii l-au refăcut, adăugând ultimele cuceriri ale scenotehnicii. Noi nu avem nevoie să luăm decizii atât de radicale; avem

bucuros să constat că publicul a fost îngăduitor cu noi. Evident că nu vrem să abuzăm de această înțelegere, iar soluțiile provizorii vor funcționa anul acesta cu credința că în viitor vom beneficia de o modernizare completă a acestui monument, care merită un tratament corespunzător din partea statului român.

N.L.C.: *Care considerați că sunt cele mai mari realizări ale dvs. din poziția de manager general al Operei Naționale București?*

D.J.: În primul rând mă voi referi la deschiderea Operei către publicul care este din ce în ce mai numeros. Apoi, aș vorbi despre deschiderea pe plan internațional:

avem o multitudine de parteneriate cu opere mari din lume, care pun, din nou, instituția noastră pe harta muzicală a lumii. O altă realizare este schimbarea de mentalitate a

artiștilor, dorința lor de a fi mai performanți (și aici vreau să menționez în special orchestra).

Aș mai menționa depășirea momentului pandemiei. Eu am fost numit interimar la finalul acestei perioade și am reușit redeschiderea Operei în bune condiții, aducând în repertoriu toate titlurile anterioare (fără excepție). Desigur, am lăsat spațiu pentru critici, ne-am lăsat judecați și am aflat ce titluri sunt preferate, dar am considerat că fiecare producție trebuie programată și păstrată în repertoriul orchestrei, corului, baletului. Poate că la un moment dat vom pune în scenă o altă producție de *Aida* (de pildă), dar până atunci această operă trebuie să ne rămână accesibilă. O perioadă am crezut că o altă reușită ar fi liniștea și pacea (care mi-a și ieșit, până la un punct... încă mai lucrez la asta. Sunt zilnic agasat de anumiți impostori cu agendă proprie, iar asta face să-mi fie foarte greu să creez acel spațiu propice artei. Nu o iau personal, caut să nu mă las atins de aceste atacuri la persoană; dar consider că totuși, comparativ cu situațiile

îmbrățișeze această meserie. Vreau ca muzicienii să fie relaxați, să își înțeleagă misiunea și să se bucure de munca pe care o au de făcut, să o considere o binecuvântare.

Cred totuși că cea mai mare luptă pe care trebuie să o duc este aceea de a-i convinge pe artiști să nu aducă pe scenă tarele societății în care trăim. Noi aparținem unei alte lumi: putem trăi într-un paradis și avem la îndemână tot ce ne trebuie ca să facem asta; este necesar să ne închidem acei „receptori pentru urât”. Dacă toate acestea ar fi îndeplinite, am putea, în sfârșit, să ne bucurăm de munca noastră, iar publicul ar primi cu bucurie numai minunății și capodopere tălmăcite la nivel de excelență.

interiorul Operei Naționale din București

din trecut, am reușit să aplanez mare parte dintre aceste conflicte, cele rămase fiind în general artificiale.)

N.L.C.: *Și care ar fi dezideratul major pentru realizarea căruia încă lucrați?*

D.J.: Îmi doresc să închid toate problemele trecutului (mă refer la acte ce trebuie clarificate pentru ca Opera să poată avea oportunitatea unui restart și o șansă de a face performanță pe viitor). Ar urma, în mod firesc, renovarea clădirii. Apoi, îmi doresc să văd că în sfârșit se cristalizează o echipă administrativă care să creeze un cadru propice pentru artiști. Îmi doresc să explorăm zone noi de performanță și excelență artistică dar și o reconstrucție a corului, care este îmbătrânit și care are nevoie, în acest moment, de tineri absolvenți de Conservator care să

artistică ce a trecut testul timpului și să înțeleagă (și mai ales să simtă) că Opera nu este doar un simplu loc de muncă.

Îmi doresc, în fine, să creez o organizație, un fenomen. Aceasta este lupta mea, o luptă ce a devenit „a noastră”, a unei echipe din ce în ce mai puternice și mai numeroase a Operei Naționale București. Din păcate schimbările nu se pot întâmpla peste noapte iar rezultatele se văd în timp foarte îndelungat, de la o generație la alta. Acesta este fenomenul operei... se creează în zeci de ani și se poate distruge fulgerător. Nu cred că eu, ca manager, voi avea suficient timp și voi putea realiza acest lucru, dar voi încerca să clădesc o fundație corectă și să adaug cât mai multe cărămizi.

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Requiemul verdian – o interpretare memorabilă

În serile de joi, 13 februarie și vineri, 14 februarie 2025, Filarmonica bucureșteană a inclus în programul Stagiunii de concerte din Sala Mare a Ateneului Român, *Messa da Requiem* de Giuseppe Verdi, sub conducerea unui oaspete francez al instituției, renumitul mânuitor al baghetei și violonistul Yan Pascal Tortelier, fiul celui care a fost instrumentistul solist și compozitorul Paul Tortelier, considerat un violoncelist de referință al veacului trecut. Aflat la pupitrul Orchestrei și Corului Filarmonicii „George Enescu” (ansamblul vocal fiind minuțios pregătit de către maestrul de cor și pianistul Iosif Ion Prunner), artistul septuagenar Yan Pascal Tortelier a izbutit să confere

situându-se la un nivel ridicat de execuție vocală, impus, firește, și de „responsabilul” evenimentului, dirijorul Yan Pascal Tortelier, în captarea sensurilor ideatice ale fiecăreia dintre părțile componente (șapte la număr, nu douăsprezece, conform tradiției), ale inconfundabilului *Requiem* verdian, considerat o adevărată capodoperă, în istoria genului. Coerența, buna sincronizare și acuratețea intonației, ca și omogenitatea glasurilor laolaltă, s-au constituit, fără doar și poate, în atù-urile Corului Filarmonicii „G. Enescu”, puternic implicat în fluxul vocal-simfonic, revelatoare fiind mai multe secțiuni din structura arhitecturală a acestei lucrări de inspirație religioasă, precum titlaturile *Requiem -Introitus-Kyrie, Dies irae-Tuba mirum, Rex tremendae, Lacrymosa dies illa, ori Sanctus*, aici, cu uimitoarele țesături polifonice, concretizate într-o așa de spectaculoasă dublă *fugă*. Iar aparatul orchestral a explorat,

Foto: Mihai Cosma

discursului muzical, toată grandoarea și tensiunea lăuntrică proprii unei asemenea partituri monumentale, cu fizionomie de oratoriu sacru, dar, dincolo de caracterul solemn și dramatic, a transmis mereu foarte multă emoție, născută dintr-o nebănuită forță de expresie, pe de o parte, iar pe de alta, dintr-o remarcabilă putere de interiorizare, altfel spus, o profunzime convingătoare a concepției estetice, în zona de exprimare vocal-simfonică, oglindită în gestică sa dirijorală, deopotrivă fermă, elegantă și sugestivă, cu arcuiri clare ale unei frazări de largă respirație, plină de rafinament, și cu naturalețea dialogurilor timbrale, într-o lume unică a Euterpei, creată parcă din contraste. Desăvârșit în 1874 și prezentat atunci întâia oară, chiar la un an de la data trecerii în eternitate a poetului, dramaturgului și filozofului Alessandro Manzoni (22 mai 1873), în semn de omagiu adus umanistului italian, de autorul respectivei întruchipări spirituale, aflată astăzi, în repertoriul atâtor instituții culturale din lume, *Requiemul* de G. Verdi a răsunat luna trecută, sub cupola Ateneului Român, cu soliști de talie internațională, drept „personaje” bine conturate, în distribuția amintitelor momente de stagiune bucureșteană, doi interpreți români, mezzosoprana timișoreană Judit Kutasi și tenorul băimărean Ioan Hotea, alături de doi artiști lirici străini, soprana sud-coreeană Hye-Young Lee și basul francez Nicolas Testé, prestațiile tuturor celor patru, individuale și împreună,

prin majoritatea compartimentelor sale, un întreg univers sonor, sarcinile încredințate de compozitor trompetelor, tubei și tromboanelor, căpătând o importanță covârșitoare, în alchimia timbrală a demersului instrumental, din oratoriul de G. Verdi. Referitor la soliști, aceștia au colaborat într-o manieră adecvată între ei, dar și cu ambele ansambluri, și cu dirijorul, desigur, configurându-și rolurile complexe, cu pricepere, sensibilitate și o fină intuiție muzicală, atât *solo*, cât și în duet, terțet sau cvartet vocal. Demne de menționat au fost, astfel, evoluțiile pline de dramatism, ale basului Nicolas Testé, în cazul secvențelor denumite *Mors stupebit, Confutatis maledictis* și *Lux aeterna*, sau abordările remarcabile, ale textului partituri, cu un timbru perfect adaptat stilului sacru, de către tenorul Ioan Hotea, în cazul său conviețuind perfect simplitatea și lirismul, fapt dovedit în secțiuni precum cele intitulate *Quid sum miser, Ingemisco, Recordare Jesu pie* sau *Hostias*. Și prezențele vocale feminine au impresionat, în repetate rânduri, căci mezzosoprana Judit Kutasi a strălucit, pur și simplu, în momente sonore de o mare intensitate emoțională, precum cele aflate sub sintagmele *Liber scriptus, Quid sum miser, Recordare Jesu pie, Agnus Dei* și *Lux aeterna*, iar soprana Hye-Young, în plină formare, ca personalitate artistică, și-a dezvăluit aptitudinile vocale și scenice, în amintitele secvențe *Quid sum miser, Recordare Jesu pie* și *Agnus Dei*, dar mai ales, în *Liberă me*. Pe scurt, o talmăcire chiar verdiană, a *Requiemului* creat de marele compozitor italian.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

Bis-ul, vedeta serii

Joi, 20 februarie, am trăit acel moment din afara timpului, care e semnul marilor iluminări. El s-a întâmplat în timpul concertului Filarmonicii „George Enescu”, care, ademenea în egală măsură datorită programului - complex și bine echilibrat, cât și a invitațiilor interpreți: dirijorul Roberto Forés-Veses și pianistul Alexandre Tharaud. Seara a debutat cu *Oblatio Lucis* – comandă a Filarmonicii în cauză – de compozitorul român Alin Chelărescu. O lucrare de factură programatică, cu povestea unui erou, cu întrebările datorate grelelor încercări ce apar pe parcursul vieții, întrebări ale căror răspuns se dezvăluie spre final, din zona divină. Interesant construită, mai ales prima jumătate a ei,

unde tema principală, formată din patru note (percepută de mine că o trimitere/obsesie la/pentru Beethoven) își găsește un parcurs cursiv trecând pe rând la diferite instrumente, fie solo, fie în partide sau în orchestră, cu știință și abilitate armonică. În a doua ei jumătate, când totul se amplifică, mi-a părut că orchestrația este prea încărcată și ideile se pierd în încrângătura ei. Este a doua mea întâlnire cu o lucrare a sa, prima fiind în 2022, când i-am ascultat *Trio-ul Capriccioso* – piesa brodată pe teme celebre beethoveniene, ca răspuns la ipotetica întrebare: cum ar fi fost/compus Beethoven în zilele noastre? – trio interpretat magistral de formația camerală Musica Viva. Aici, în *Oblatio Lucis*, se simte o evoluție în parcursul muzical, care devine mai particular, trecând de la citate la aluzii insinuate cu talent în travaliul orchestral.

A urmat *Concertul nr. 3 în do minor, pentru pian și orchestră op. 37* de Beethoven, iubit și visat în repertoriu de orice pianist. Scris în deceniul eroic 1802-1812, ani bogați pentru compozitor, partitura dezvăluie îndrăzneală în

Alexandre Tharaud, Roberto Forés-Veses

Foto: Cătălina Filip

abordarea conținutului ideatic, ca și a arhitecturii muzicale (ceea ce arată că modelele Haydn – Mozart fuseseră pe deplin asimilate), iar soluțiile novatoare din construcția lui, cu puternica sa amprentă, îi asigură succesul ce se perpetuează până acum și după. Pianistul de origine franceză Alexandre Tharaud l-a interpretat corect, curat, perlat, dar cu o oarecare detașare, cam scolastic în accentele sfârșitului de fraze sau a cadențelor, cu prea multă luciditate în detrimentul expresivității, ceea ce îmi dădea senzația că notele erau prea șlefuite. Dar, lăsând acestea la o parte, pot spune că m-a impresionat printr-o tehnică perfectă și o execuție a *Largo*-ului de zile mari. Și chiar dacă l-a făcut prea lent, solistul și-a dezvăluit prin tălmăcire știința de a-și folosi căldura și sensibilitatea. Lucru rar! Orchestra, sub bagheta dirijorului Roberto Forés-Veses, a asigurat mai mult decât un acompaniament, un real parteneriat, reliefând astfel cu mare pricepere și dansantul și melancolicul și strălucirea și visarea și dramatismul, adică cam tot ce a simțit Beethoven când a compus acest opus. Iar împreună, solist-dirijor-orchestră, au spus pe note și în nuanțe o fascinantă istorisire care a lărgit și colorat spațiul. Totuși, de abia după finalul partiturii și aplauzele bine meritate, a urmat ceva ce a topit orice gândire, convertind-o într-o abandonare totală. Și anume, BIS-ul.

Cu toate acestea, vedeta incontestabilă a seriei a fost BIS-ul. Bis-ul pianistului cu un Bach cum nu am mai auzit până acum. Un Bach ce a topit orice gândire, convertind-o într-o abandonare totală. Bis-ul, pe care ascultându-l, am trăit acel moment din afara timpului – semnul marilor iluminări. A fost cel mai frumos Bach pe care l-am auzit până acum. Și pentru că nu s-au inventat aplauzele pe care le-ar fi meritat solistul, repet gestul atât de rar făcut în cariera mea, respectiv acela de „a-mi scoate pălăria”, metaforic vorbind, în fața lui.

După pauză, în partea a doua a seriei, s-a cântat *Simfonia nr. 4 în re minor* de Robert Schumann, unul dintre compozitorii reprezentativi ai romantismului german. Simfonia, care de fapt în parcursul său componistic a fost inițial a doua, intitulată „Primăvara”, este cu tentă programatică și evocă două personaje total opuse: melancolic, gânditor (primul) și aventuros (al doilea), profiluri în care se regăsește însuși compozitorul. Are o scriitură lirică, închegând cele mai delicate simțiri într-o formă concisă și cizelată. Deși bine primită de public, dar nu cu succesul scontat, compozitorul o retrace, revenind asupra ei după 10 ani, când o prezintă într-o nouă versiune, mai solidă, greoaie – spun unii, datorită orchestrației încărcate. Totuși, noutatea lucrării: idei mereu transformate; un discurs muzical dramatic continuu; romantismul și pasi-unea din etalarea sentimentelor prin mijloace tehnico-artistice îndrăznețe, deschide drumul spre romantismul târziu, așezând-o printre marile realizări ale timpului. Mi-a plăcut punctul de vedere al dirijorului, care, spre deosebire de alți confrăți (ce o interpretează greoi) i-a înțeles complexitatea lirică, redând-o suplu și aerat. Astfel, s-au auzit: frumusețea liniilor melodico-armonice de esență poetică, pastelurile culorilor în curcubeul de senti-mente, delicate simțiri,

ca și fulguranța solară din orchestrație. Probabil că talentul, compatibilitatea cu aura compozitorului, faptul că este și violonist concertist - înțelegând astfel din dubla-i calitate conceptul și sensul muzical al simfoniei, a făcut posibilă o interpretare de excepție, dezvăluind odată cu unicitatea ei și propriile-i calități: vocație, experiență, cultură, pofta de a descoperi și mărturisi apoi misterul notelor din partitură, mânuind orchestra cu degajare și profesionalism. Iar Filarmonica „George Enescu”, ca de obicei, a fost omogenă, cu sunet amplu, cald, perfect acordată și încărcată cu emoție.

Doina MOGA

Seară de basm

Urmărind programul general pe care l-a propus Filarmonica bucureșteană, acela de a aduce o serie de nume legate de sintagma „monștri sacri”, intrate de multă vreme în conștiința iubitorilor de artă, personalități de a căror mare talent să ne bucurăm și în afara Festivalului „George Enescu” – generos ce-i drept – a venit mult așteptatul moment „Charles Dutoit”. Trebuie să ne proiectăm în contextul unei seri excepționale care a fost fără cusur de la început până la sfârșit începând cu alcătuirea programului

și cu acele aplauze nesfârșite de la final. Prima parte a fost dedicată unor lucrări care au evocat lumea supranaturalului, cu referință la basm, în viziunea modernă a lui Stravinski și Prokofiev. Cea de a doua a făcut trimitere la un univers exotic altoit pe un ethos slav și pe o osatură clasic-romantică: Dvořák – *Simfonia a XI-a în mi minor op. 95* care poartă și supranumele „*Din Lumea Nouă*”. Referitor la lucrarea de deschidere a fost aleasă cea de a doua *Suită* (dintre cele trei 1911, 1919, 1945) - realizată de compozitor în 1919 cu material extras din baletul *Păsărea de foc* (1910), lucrare care a declanșat lansarea sa cu mare succes în lumea muzicii pentru balet și nu numai. Această cea de a doua *Suită* pune mai mult accentul pe materialul liric destinat unor apariții feminine, al fetelor - domnițe care se mișcau și dansau captive în tărâmul înfricoșătorului vrăjitor Kașcei - și al Păsării de foc - un personaj misterios, fantastic, înzestrat cu puteri magice, care reprezintă mai mult o idee abstractă. După core-grafia lui Maurice Béjart (1971) și a filmului cu titlul omonim din 2021, personajul Păsării de foc poate fi considerat/ă acum ambiguu sau masculin ca gen.

Toată această muzică are o imensă putere de sugestie încât ascultătorul însuși poate să-și deruleze un film imaginar în care toate aceste entități se mișcă după un scenariu propus, dar care poate fi și unul personal. Dintru început muzica are ceva hipnotic, se adresează unor simțuri îmbătate cu licori din plante fermecate asemenea personajelor shakespeare-iene din *Visul unei nopți de vară*, iar dirijorul a creat un arc

sonor în care toată această stare să progreseze până la desprinderea de materialitate. Momentul Kașcei, ca punct de contrast, cu jocuri ritmice complicate și o percuție foarte activă a fost minunat, permițând detaliului, susținut de un tempo foarte bine gândit, să întregască trăsăturile malefice ale personajului. Remarcabile au fost solo-urile susținute de Ștefan Horvath - concert maestrul invitat al serii - și al primei violonceliste. Credem că s-a optat pentru această variantă a Suitei tocmai pentru a face legătură cu următorul opus, *Concertul pentru vioară nr. 2 în sol* scris de Prokofiev în 1935.

S-au făcut multe speculații pe seama acestui opus concertant, legate de împrejurările politice bine cunoscute, dar cine și-a apropiat întreaga operă prokofiev-iană și a trăit ceea ce se petrecea în acele decenii în arta componistică rusă/sovietică pusă în contextul vieții și evenimentelor artistice care aveau loc în Europa de Vest va trage concluzii mai nuanțate. Prokofiev însuși este un mare fan al magicului, latura sa lirică având o mare atracție față de lumea imaginarului, a basmului, rezultatul fiind o muzică ilustrativă, apropiată de cea a conaționalului său Stravinski. Zâne (Stravinski - *Sărutul Zânei* după H.C. Andersen, Prokofiev - *Cenușăreasa* ș.a.), pitici, personaje grotești și șugubețe, pot popula și se mișcă liber în același imaginar al ascultătorului. Deși tema de deschidere a concertului este mai mereu considerată ca fiind „sumbră” ea are un caracter mai mult misterios și cumva nedefinit având în vedere că apare de la început enunțată doar de vioara solo, într-o

sonoritate neutră, ca pe urmă să-și găsească o identitate pe parcurs. Între amplele prelucrări și Dezvoltarea foarte virtuoză va fi un permanent joc între acesta și elementele pline de grație și încântătoare delicatețe (aici se va face referire la universul vrăjit, ireal) ale celei de a doua teme. Paradisiacul își face apariția și se impune cu prisosință în cea de a doua parte, care este deja celebră pentru lirismul ei, cu tema acompaniata de pizzicato la coarde (deși nu este ceva foarte nou, același procedeu se găsește și în mișcarea secundă a *Concertului pentru vioară în do Hob.VIIa:1* de Haydn). Chiar mai restrânsa suprafață de mijloc, cu formulele sale *ostinato* prefigurând un orologiu care măsoară trecerea amenințătoare a vremurilor (asemenea aluzii se identifică cu prisosință în baletul *Romeo și Julieta*, a cărui scriere este cumva contemporană cu acest concert) nu împrăștie vraja sub care se desfășoară aceste sonorități

Foto: Cătălina Filip

Ioana Cristina Goicea, Charles Dutoit

splendide. Natural, în spirit clasic, finalul aduce desene crenelate, multă complexitate ritmică, armonică, amploare, o adevărată mină de aur pentru violonistul virtuos, dornic de a-și etala posibilitățile instrumentale, cu toate că și aici se simte o temperare a sferei dionisiacului.

Pentru solist mai rămâne să se dedice acestei povești și să-i talmăcească cele mai nobile trăsături ale sale, cu eleganță, umor de calitate, ironie fină, cu aer aristocratic. Acestea toate au fost și intențiile violonistei Ioana Cristina Goicea pe care o ascultăm cu cel mai viu interes și mare plăcere de câte ori concertează în București. Ca întotdeauna performanțele ei se caracterizează prin perfecțiune tehnică, echilibru dinamic, rafinament și un sunet minunat, o frazare elaborată... credem că mai mult nu se poate spune în cazul unui concert de sec. XX cu o scriitură care crește în complexitate.

Orchestra, la rândul, ei a colaborat cu însuflețire, remarcându-se compartimentul suflătorilor din lemn, în intervențiile sau dialogurile solistice. Bisul oferit a fost celebra piesă scrisă pentru vioară solo de Fritz Kreisler - *Recitativo și Scherzo Capriccio*, dedicată lui Eugène Ysaÿe, foarte bine executată, cu virtuozitate dublată de claritate, cu depășirea totală a efectelor de bravură și relevarea profunzimii sensibilității dedicatului... parcă îl ascultam pe Szeryng în recitalul din 1964 interpretând aceeași piesă...

A urmat și simfonia de Dvořák, un fel de bestseller al afișelor de concert, în cazul dirijorului Charles Dutoit recrearea unei capodopere, mai ales că a dirijat fără partitură!

Charles Dutoit, dacă mai este nevoie să repetăm, face parte din acea pleiadă de dirijori care au darul de a hipnotiza orchestra obținând cu o gestică sobră superbe efecte dinamice, valuri pronunțate pe care se mișcă teme și prelucrările acestora, efecte subtile de piano sau explozii sonore pe punctele culminante. Întreaga sa făptură și prin fizionomia sa vecină cu ne/in-expresia generează ordine și legături extrem de bine sudate. Discursul este organic închegat, fluid, și extrem de plăcut de urmărit. „Exotismul” simfoniei se

referă la faptul că Dvořák formulează tronsoane și fragmente tematice în maniera celor găsite în melodiile amerindienilor, a unor scări pentatonice mai puțin folosite la acel moment în muzica „standard” pe care le identifică în cântecele afro-americanilor. Toate acestea sunt introduse în contextul unor ritmuri moderne, unele provenite din Boemia natală, a unor tratări contrapunctice și a unei coloristici orchestrale strălucitoare. Aceasta din urmă este foarte bogată și exploatează din plin

compartimentele instrumentelor de suflat, cu precădere cel al alăturilor, dar nu uită nici de timbrul nostalgic al cornului englez în marele solo din partea a doua, Orchestra a colaborat extrem de eficient ca ansamblu, a realizat sonorități omogene, sincronizări perfecte, preluări tematice foarte bine legate, în timp ce suflătorii de alamă s-au remarcat prin acuratețea suprafețelor de choral. Seara la superlativ!

Corina BURA

Pe scena Studioului „Mihail Jora”

O seară romantică: Bruckner și Mendelssohn în interpretări de excepție

În atmosfera caldă a lunii iubirii, Sala Radio a găzduit în data de 7 februarie un concert de excepție, în care două lucrări emblematice ale repertoriului romantic au fost aduse la viață. Începând cu delicatețea și strălucirea *Concertului pentru vioară și orchestră* de Felix Mendelssohn, avându-l ca solist pe violonistul George Cosmin Bănică, și continuând cu forța și profunzimea *Simfoniei nr. 4 „Romantica”* de Anton Bruckner, publicul a fost transportat într-o lume a emoționantă a sunetelor, sub conducerea dirijorală a lui Dmitry Matvienko.

Două fațete ale iubirii, două vârste ale inimii, par să fie evocate în repertoriul ales, oglindind totodată și evoluția muzicii romantice. Mendelssohn, cu lirismul său specific romantismului incipient, a surprins inocența și bucuria primei iubiri, într-o perioadă în care compozitorii explorau încă libertatea expresivă și emoțională a noului stil componistic. Bruckner, prin forța sa simfonică specifică romantismului târziu, a dezvăluit maturitatea și complexitatea iubirii de-o viață, într-o etapă în care orchestra atinsese apogeul măreției și expresivității. O călătorie muzicală emoționantă, de la primăvara timidă a romantismului la toamna bogată a sentimentelor, o oglindire a evoluției muzicale și afective ale unei epoci.

Violonistul George Cosmin Bănică a demonstrat o înțelegere profundă a stilului lui Mendelssohn, transpunând cu măiestrie lirismul și claritatea specifice acestui compozitor. Impostația sa impecabilă a permis o proiecție sonoră deosebită, iar tehnica sa precisă a asigurat o intonație perfectă pe tot parcursul concertului. Fiecare frază muzicală a fost modelată cu o atenție meticuloasă, evidențiind nuanțele subtile și dinamica variată a partiturii.

Bănică a manevrat cu finețe arcul, obținând un legato fluid și o articulație clară, iar vibrato-ul controlat a adăugat expresivitate frazării, solistul parcurgând

pasajele tehnice cu agilitate și precizie. Interpretarea sa a fost un model de rafinament, în care niciun element nu a fost exagerat, ci a contribuit la o imagine de ansamblu armonioasă. Un detaliu notabil a fost calibrarea excepțională a acestuia cu orchestra. Bănică a reușit să creeze un dialog muzical organic, în care solistul și orchestra s-au completat reciproc, evidențiind frumusețea și complexitatea partiturii. Această sinergie a fost esențială pentru a reda armonia și claritatea caracteristice muzicii lui Mendelssohn, transformând interpretarea într-o experiență muzicală memorabilă.

Interpretarea *Simfoniei nr. 4* de Anton Bruckner a fost o demonstrație impresionantă a capacității orchestrei de a evoca monumentalitatea caracteristică lucrărilor acestui

Dmitri Matvienko, George Cosmin Bănică

Foto: Barcan Photography

compozitor. Ansamblul orchestral a reușit să creeze o aură sonoră vastă și impunătoare, surprinzând esența grandioasă a partiturii. Secțiunea alăturilor, în mod special, a fost pusă în valoare, reflectând predilecția lui Bruckner pentru această familie de instrumente. În ciuda unui debut ezitant, secțiunea alăturilor a demonstrat o capacitate remarcabilă de a se aduna și de a oferi o interpretare demnă de complexitatea și măreția muzicii lui Bruckner, dând dovadă de o reziliență admirabilă. Pe parcursul întregii lucrări, alăturile au contribuit semnificativ la edificiul sonor grandios al simfoniei.

Dirijorul Dmitry Matvienko a reușit să imprime o dinamică organică orchestrei, prin modul în care sunetele se împleteau într-o țesătură mereu schimbătoare, o reconfirmare a filozofiei maestrului Sergiu Celibidache conform căreia muzica este o artă a clipei, un organism viu

ce respiră și se transformă odată cu fiecare interpretare. Matvienko a demonstrat o tehnică dirijorală solidă, cu o bătaie precisă și expresivă. A modelat frazarea cu finețe, evidențiind arhitectura muzicală a fiecărei lucrări. A reușit să transmită orchestrei viziunea sa artistică, obținând o interpretare plină de viață și de emoție. Controlul său asupra dinamicii și nuanțelor a fost remarcabil, iar capacitatea sa de a menține echilibrul sonor între compartimentele orchestrale a asigurat o interpretare armonioasă și echilibrată.

Un aspect particular al serii, dincolo de performanța muzicală remarcabilă, a fost bucuria palpabilă a muzicienilor. Nu era doar profesionalism, ci o plăcere contagioasă, o celebrare a muzicii în sine. Privirile și zâmbetele fugitive schimbate între membrii orchestrei, mișcările subtile ale corpului în armonie cu ritmul, toate acestea au contribuit la crearea unei atmosfere de comuniune, de sărbătoare a sunetului. Muzica nu era doar executată, ci trăită intens, savurată în fiecare secundă.

Ioana KERI

Gală de succes a sopranei Adela Zaharia

Câștigătoare în 2017 a Premiului I la marele concurs „Operalia – Plácido Domingo”, soprana arădeană a vizitat din nou Bucureștiul în februarie. Fusese precedată cu numai 24 de ore, la Ateneul Român, de tenorul Ioan Hotea, și el câștigător în 2015 al renumitei competiții mondiale de canto.

La sfârșit de lună tenorul Ștefan Pop (victorios la Operalia în 2010) a interpretat rolul Rodolfo din *Boema* de Puccini la Opera Națională București. Un februarie de răsfaț pentru iubitorii de voci.

În compania Orchestrei Naționale Radio, a Corului Academic Radio aflate sub conducerea italianului David Crescenzi (directorul artistic al Operei Naționale Române din Cluj-Napoca), Adela Zaharia a susținut chiar de Ziua Îndrăgostiților o Gală de operă, un program scurt, de numai patru arii, dar intens, dedicat unor pagini de extremă dificultate din teritoriile belcantoului pur rossinian și ale belcantoului romantic belliniano-donizettian. O selecție concentrată, menită să-i pună în valoare calitățile, un afiș la care nu se încumetă oricine într-o seară.

Cavatina „Bel raggio lusinghier” din *Semiramida* de Rossini a pus din start în evidență virtuțile sopranei, vocalitatea de coloratură lirică, preluarea cu abilitate și delicatețe a fioriturilor, prospețimea de glas, atacurile fine de sunet, acutele strălucitoare și notele grave domoale. Așa a fost prima secțiune *Andante grazioso*, urmată de un *Allegretto* „Dolce pensiero” elegant, cu cascade de agilități derulate dintr-o singură respirație pe arce lungi de frază. Un *canto fiorito* lejer care îi recomandă vocalitatea.

Cântată fără recitativul „Sediziose voci”, celebra cavatină „Casta Diva” din *Norma* belliniană a avut plutirea de sunet a unei rugii interiorizate a cărei emoție a sporit în

intensitate la strofa a doua. Conectată la voltajul trăirii personajului, Adela Zaharia a expus linii lungi cu sunete de puritatea cristalului, care au amintit că Bellini fusese apreciat drept precursor al „melodiei infinite wagneriene”. Inflexiuni și mlădieri au însoțit cabaletta subsecventă „Ah, bello a me ritorna”, mai tot timpul eludată în concerte.

Tot un titlu bellinian, *I Puritani*, a fost sursa pentru Introducerea „O rendetemi la speme”, aria „Qui la voce sua soave” și cabaletta Elvirei „Vien diletto”, prilej de expunere pentru lanțuri de *pianissimi*, într-un *canto spianato di grazia*, specialitate a belcantoului, ca și *canto fiorito* de care aminteam. Așa încât a desenat valuri de game ascendente, descendente, cromatice, țesături de virtuozitate cu care Adela Zaharia s-a... distrat, ca și cu supra-acutele facil atacate.

Ultima piesă a solistei a fost marea scenă a nebuliei eroinei titulare din *Lucia di Lammermoor* de Donizetti, o culme a belcantoului romantic, o *summa summarum* a performanțelor interpretative ale sopranei, înfățișate în condiții de puternică implicare dramaturgică, comunicare impresionant emoțională, expresivitate măiestrită, legato fluid, coloratură impecabilă, intonație perfectă, final stratosferic glorios.

De Valentine’s Day la Sala Radio, mulți dintre cei aproape 1000 de spectatori s-au îndrăgostit iremediabil de vocea și abordarea stilistică a Adelei Zaharia și așteaptă reîntâlnirea, sunt convins.

Sub bagheta energică, specializată în repertoriul italian a lui David Crescenzi, Orchestra Națională Radio a acompaniat profesionist și a oferit și câteva pagini instrumentale. La unele și-a adus aportul Corul Academic

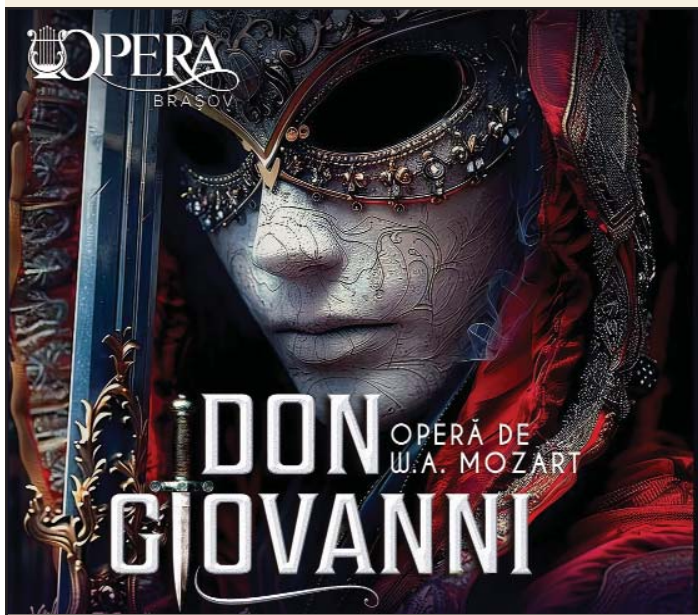
Radio, bine preparat de Ciprian Țuțu. Am ascultat Uvertura *Semiramida* de Rossini, corurile „Allegri! Beviam!...” (Verdi – *Ernani*), „Nella guerra è la follia” (tarantella din *Forța destinului verdiană*), „A deux Cuartos” / „Le voci! Voici la quadrille!” (Intermezzo din *Carmen* de Bizet, singura muzică ieșită din perimetrul italian al programului!?) și Uvertura operei *Bătălia de la Legnano* de Verdi, o raritate și chiar o premieră (sper să nu greșesc) pentru România. David Crescenzi s-a încumetat astfel la o pagină absolut necunoscută la noi, redată eroic cu participare masivă a partidei de alămuri, adăugând-o celorlalte piese des cântate, dovedindu-și apetența pentru asemenea prime audiții pe care sper să le continue.

Costin POPA

Don Giovanni la Opera din Brașov

Sâmbăta 8 februarie a.c. am avut prilejul să asist la reprezentarea publică a cunoscutei capodopere mozartiene într-o versiune regizorală, deja cunoscută, a lui Cristian Mihăilescu (implementată cu competență de Valentina Mărgăraș). Toți cei care au participat, direct sau indirect, la acest spectacol, au fost angajații sau colaboratorii locali ai Operei din Brașov: cântăreții, corul, dirijorul orchestrei și maestrul de cor, coregrafa Nermina Damian - cu discreție și bun gust, sau inspiratul scenograf Șerban Iuca.

Trebuie să recunosc că toate așteptările mele au fost depășite; îmi reaminteam un excelent *Falstaff* verdian care se

reprezenta în sala Teatrului brașovean; trecuseră însă ani mulți. În plus finanțarea actuală, modestă, nu mai permite decât un spectacol săptămânal plus unul pentru copii (în timpul săptămânii).

Și totuși, probitatea profesională, pasiunea, dorința de a face o performanță artistică deosebită, spiritul de echipă (*rara avis* printre artiști!), toate acestea au avut câștig de cauză. Și ce nobilă cauză: să slujești marea artă și să bucuri grupul de 250 de fani care au umplut la refuz sala Operei! Să dăm acum Cezarului ce-i al Cezarului!

Rolul principal i-a fost încredințat lui Adrian Mărcan, care a întruchipat ideal personajul principal al dramei *giocos* mozartiene; excelent vocal, punând pasiune și trăire maximă în fiecare frază muzicală, a dus în forță rolul său *d'acapo* al fine. Deosebit a fost și modul în care a relaționat, diferențiat, cu celelalte personaje ale operei.

Soprana Aurelia Florian, o Donna Anna convingătoare, atât vocal cât și scenic, a lăsat permanent sentimentul că oscilează, că pendulează între stări de spirit foarte diferite; și a făcut-o foarte bine.

Cristina Radu a creat o verosimilă Donna Elvira, sincer îndrăgostită de cel care o batjocorește neîncetat, Don Giovanni. Conștientă de tarele de caracter ale celui pe care-l iubește, se revoltă mereu dar... zadarnic! Fosta studentă a Mariei Slătinaru crează un superb rol de „compoziție”, pe care-l duce în forță până la capăt, grație unei voci deosebite și a unei interpretări supratensionate.

Silvia Micu este parcă special creată pentru personajul interpretat (Zerlina): un fizic corespunzător, o voce „zglobie”, adaptată însă cerințelor diferitelor momente pe care le traversează, uneori foarte tensionate!

Mihai Irimia (directorul instituției) desenează, grație atât unei voci bune, dar și a unei muzicalități bine ghidată cerebral, un Don Ottavio cu toate plusurile și minusurile cu care l-au

înzeștră cei doi părinți ai personajului, libretistul Lorenzo Da Ponte și Mozart.

Deși a debutat în acest rol, Alin Anca a fost extrem de convingător, atât vocal cât și scenic, în postura lui Leporello, oportunistul servitor a lui Don Giovanni. În celebra „Arie a catalogului” a făcut o bună demonstrație a muzicalității sale, convingătoare pe întreg traseul operei.

Masetto, un alt personaj care, sub aparența linearității, ascunde multe capcane, depășite cu brio de Alexandru Chiriac, o voce plină, plăcută auzului, capabilă de nuanțe extreme.

Garnitura de soliști este încheiată de Dan Popescu, basul cu voce generoasă pe care, conform cu cerințele partiturii, și-o „drapează” cu un dramatism „întunecat”, sumbru. Episodicele sale intervenții marchează, la distanță, stările tot mai tensionate care culminează cu momentul prăbușirii lui Don Giovanni în flăcările ladului!

Deși cu o componentă numerică mai degrabă camerală, orchestra Operei brașovene s-a achitat bine de sarcina de a crea cadrul adecvat pentru evoluția cântăreților. Bagheta lui Mircea

Holiartoc a condus cu precizie și muzicalitate întregul ansamblu sonor către acel final (*happy-end* „moralizator”) care și astăzi se bănuiește că ar fi fost impus de normele etice existente la acea vreme.

Mărturisesc sincer că am plecat încântat de la acest spectacol. În drum spre casă, îmi umblau prin memorie diverse momente din această muzică unică care a supraviețuit, ba chiar a înflorit mai mult odată cu trecerea anilor, fecundând și alți mari compozitori care au sorbit din izvorul fermecat mozartian.

Revenind însă la starea de spirit inoculată de acești minunați artiști brașoveni, nu putem decât să le mai mulțumim încă odată pentru darul neprețuit pe care ni l-au făcut oferindu-ne această capodoperă mozartiană.

Dan BUCIU

The Hills of Change: O punte sonoră între culturi

În data de 20 februarie 2025, la Casa de Cultură a Studenților din Iași a avut loc un moment de înaltă ținută - premiera simfoniei *The Hills of Change*.

Această creație a fost realizată în urma proiectului coordonat de Asociația Industrii Creative (Iași, România) în parteneriat cu Dac Music Performance (Norvegia), ce a rezultat într-o colaborare artistică internațională și o fuziune între pictură și muzică.

Simfonia, alcătuită din șapte părți, reunește viziunea artistică a renumiți compozitori români și norvegieni. Fondatorul proiectului, Dragoș Cantea, cunoscut pentru

amplitudinea proiectelor sale artistice rafinate și inovatoare, a menționat faptul că și-a dorit să creeze o punte între farmecul peisajelor orașului Iași și Oslo, ambele fiind înconjurate de coline. De asemenea, a imaginat o asociere a cadrelor naturale cu universul vizual al pictorilor Felix Aftene (RO) și Valeria Duca (NO).

Un aspect inedit este dubla ipostază a simfoniei, care a fost interpretată în primă audiție absolută la Oslo în data de 9 februarie, într-o varianta camerală, iar la premiera ieșeană publicul a auzit varianta extinsă a lucrării. Sub bagheta lui Kristoffer Wøien, 26 de muzicieni alături de concert maestrul Daniel Lazar au interpretat cu măiestrie și entuziasm o creație provocatoare.

Colaborarea dintre cei șapte compozitori a dat naștere unei simfonii variate, ce deține multiple contraste, reunind stiluri și tehnici componistice inovatoare. Pe parcursul desfășurării sonore am regăsit fie idei sonore dansante, pline de culoare, fie sonorități abstracte, imateriale. Timbrul flautului este elementul ce reunește secțiunile, fiind în prim plan în majoritatea părților. Flautista Carla Stoleru a redat cu măiestrie și sensibilitate ideile sonore depășind dificultățile tehnice și expresive ale acestei partituri.

În prima parte a simfoniei, *Holmenkollen*, Alexandru Murariu, propune adâncirea într-un spațiu abstract, atemporal, inspirat din alcătuirea geologică a colinelor norvegiene. Compozitorul clujean este recunoscut pentru deschiderea și spiritul inovator în realizarea proiectelor muzicale complexe alături de ansamblul *Couleurs*. Așadar, a răspuns acestei provocări prin evocarea unei lumi sonore

mobile, într-o continuă metamorfoză, ce are la bază principiul stratificării planurilor sonore.

Partea a doua, *Repedea – white air, red bird* de Kristin Bolstad propune o muzică de atmosferă, non-evolutivă, o veritabilă reflectare a tabloului cu tentă simbolistă a pictorului Felix Aftene în care domină tonurile reci și spațiul nocturn. Muzica sugerează o continuă distanțare, detașare realizată prin texturi sonore și orchestrație aerată.

Partea a III-a, *Vettakollen* de Paul Pintilie ilustrează o călătorie sonoră în spațiul nordic în care trecutul se îmbină cu prezentul. Compozitorul ieșean a menționat faptul că a fost impresionat de înclinațiile artistice ale nordicilor și de bogăția culturală a orașului. Din acest motiv, regăsim intonații medievale, sonorități specifice blues-ului, o pedală ritmică inspirată din muzica pop, împreună configurând un spațiu sonor cinematic dinamic expresiv, viu, precum culorile din tabloul asociat în care predomină tonurile calde.

Dreamwinter dance in Copou a compozitorului Martin Romberg reflectă farmecul și eleganța asociată cu un spațiu simbolic al orașului Iași. Romantismul și vitalitatea acestui loc sunt evidențiate prin discursul expresiv al flautului, alături de acompaniamentul destins al orchestrei în care predomină pulsația ternară. Împreună configurează o sonoritate sugestivă, ce pare a fi desprinsă dintr-un musical.

Sabina Ulubeanu în *Zero Gravity - Ekebergåsen* imaginează un discurs surprinzător în care predomină contrastele izbitoare regăsite în spațiul norvegian. Compozitoarea a fost impresionată de „antiteza dintre întunericul gri-albastru și lumina de nesuportat”, de contrastele tabloului realizat de Valeria Duca ce pare a fi „realist de la distanță impresionist în apropiere”, creând un discurs simfonic imprevizibil, impregnat de sonorități fluctuante.

Tirill Mohn în *Cetățuia: The Moonlit Hill of the Mystics* oferă o înveșmântare sonoră unui spațiu sacru, legendar.

Alexei Țurcan, Patricia Roxana Brohanschi, Kristoffer Wøien, Sabina Ulubeanu, Dragoș Andrei Cantea, Tirill Mohn, Alexandru Murariu, Paul Pintilie, Isabela Maria Nica

Compozitoarea a dezvoltat în lucrarea sa simboluri sonore ale spațiului mistic, inspirate din cântul bizantin și sonoritatea adâncă a clopotelor regăsite în intimitatea naturii.

În final, Alexei Țurcan în *Grefsenkollen* ne oferă un ultim periplu în bogăția sonoră a orașului Oslo în care demonstrează sale calitățile de orchestrator, inspirație în construcția ideilor sonore precum și o expresie în care predomină optimismul, o caracteristică esențială a autorului care mărturisește: „când ai atât de multă treabă cu întunericul îți construiești lumea din lumină”.

Mihaela RUSU

„Enescu, jupuit de viu”

Cu sau fără virgulă, punct sau 2ă puncte între *Enescu* și *jupuirea* prin care el însuși se identifica, motamo (atât în *Convorbirile* cu Bernard Gavoty cât și în frecvența sa asumare și asemuire cu Oedip), filmul artistic al regizorului Toma Enache e un fel de lucrare cinematografică eminentamente didactică și pedagogică, de propagandă bună pentru mase școlare și populare. Deocamdată, după ce deja a luat câteva premii prin turnee internaționale de gen, se proiectează doar în săli selecte (Ateneu, Operă, palate culturale); dar cel puțin teverul cultural ar fi normal să și-l asume, măcar în numele buneii intenții și al națiunii. Hașbeourile, sinemaxurile și alte canale internaționale rămânând poate mai pretențioase la capitolul declamație și joc actoricesc, în cazul de față acestea fiind involuntar mecanice, parodice, cabotine sau amatoricești. Personaje păpuși ce pronunță totul într-un prozaism golaș, reducând

la teatru sau vodevil de patetismul telenovelei koreene viața care, pentru fantasmatici și oniriști ca Enescu, era mai degrabă vis, fantasmă și fixație maternal-infantilă.

Documentarea regizorului autor e impecabilă, așadar tot ce-i biografic aici e solid (film anti-ficțional!), melomanii toți, de toate gradele și din toate ungherele muzicofiliei, meritând expunerea, degustarea, rejudecarea. Dar folositor poate fi și pentru muzicologi, critici și istorici ai muzicii, care cu-n pic de efort reflexiv ar putea trage din vizionare inspirații pentru interpretări mai puțin tributare manipulărilor, ocultărilor, idealizărilor și ideologizărilor perpetuate transgenerațional și politic. Căci, spre exemplu, disprețul față de doamna Cantacuzino-Enescu a fost una dintre operele politico-securitiste cele mai de succes ale comunismului românesc, mai toți muzicologii și muzicienii supraviețuitori putându-și aminti cât de acizi erau ei înșiși vehiculând meschinării despre femeia cea cu totul ieșită din comun.

Din acțiunile și activitățile lui Enescu nu lipsește în recentul film aproape nimic, partitura sa textuală și vizuală neexploatănd modernist doar câteva detalii, o zi-2ă ori o temă-2ă, fie ele hologramice, ale complexeii personalități. Întreaga biografie e survolată ca un epos ori sagă de spus și răspus, de admis, asimilat, reflectat. Ceva risc tot există, aici fiind de vină tradiția inercială a întregului film istoric românesc, în care abundența detaliilor documentaristice face dificilă concentrarea asupra lucrurilor care ar putea conta mai apăsător pentru o percepere de esență luminătoare. Fapt din urmă foarte important în privința „cazului Enescu”, pentru care eliberarea de și necantonarea în explicațiile impuse de cele 7 decenii de confuzie între politică și muzicologie încă lasă de dorit.

Mare parte din tematica „jupuire de viu” e ilustrată aici prin înlanțuirea plină de volute, drame și dramolete dintre Maruca și George Enescu, aproape nimic din picanteriile și năbădăile și trădările și certurile și despărțirile și tragediile sufletești și trupești suferite de către celebrissimul cuplu nefiind omise. Dar important și aparte e că muzicii nu-i tace deloc gura, „coloana sonoră” fiind aici columnă, personaj nu doar principal, ci chiar ubicuu, de concert sau mixată și cu efecte muzica lui Enescu atacând, curgând și debordând nonstop. Mai mult ca orice, tocmai continuele fragmente din piesele profund dramatice ale geniului dovedesc convingător fundamentul tragic al spiritului enescian. Adevărind esența subtilă a biograficului, pentru cine are urechi educate și minți culte muzica poate evidenția și mai bine inclusiv că „prințesa iubită” Maruca avea matricea unui arhetip polimorf. Magnetismul și bipolaritățile sale țineau de-un abisal stilhnic, iar pentru subconștientul cât se poate de psihanalitic și psihanalizabil al lui Enescu ea se va fi întrupat biografic drept serafică și demonică Sfinxă, drept soră magică și autoritară maică Isis.

Și dacă tot vorbim transcendentă despre obsedanta, fatala, dominatoarea Femeie și Muză și Idol al lui Enescu, e timpul și să terminăm a ne tot lamenta muștrător pentru moartea geniului fără candelă și-n solitudinea camerei de hotel. Căci nu se face să coborâm și să căinăm un geniu după măsura celor mai banale idei sau superstițioase ratări. Prin tot profilul său de făptură superior-umanistă, deasupra tuturor religiozităților populare, deasupra valorilor și caracterelor obștești, umilnița, devoțiunea și autosacrificiul condus până la ultimele consecințe (incluzând beneficiul confortului Doamnei) puteau subînțelege și o asemenea opțiune aleasă consimțit. Cel care sfătuia ușor inteligibilele „muncă, cinste și altruism”, adăuga imediat și „modestie, cât mai multă modestie și îngăduință”, adică 2ă lucruri extrem de greu de priceput și mai ales de aplicat, niciodată duse până la capătul la care Enescu le-a dus inclusiv până-n secunda din urmă. Din păcate, când ascultăm muzica lui Enescu n-avem timp să cugetăm o fărâma, deoarece ne pripim să aplaudăm și astfel să alungăm orice vrajă, să evităm noi sinapse, să nespăimânte breșa de conștiință. Dar în timpul și după filmul lui Toma Enache am putea, de vrem, să mai analizăm și empatic tot ce tocmai văzurăm, din perspectiva generozității și jertfirii geniale pricepând cum (precis altfel) vor fi putut sta spusele și nespusele, faptele și adevărurile.

Altminteri, partea acelu gen de jupuire sau tragism prins perfect de Eminescu în *Oda în metru antic*, partea de dramă mereu prost înțeleasă, diluată și mărginită de comentatori la faptul că Enescu se chinuia ca interpret, prof

și dirijor și ar fi preferat să se rezume la compoziție, ei bine aceeași sfâșiere (*Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus/ Ori ca Hercul înveninat de haina-i [...] De-al meu propriu vis mistuit mă vaiet/ Pe-al meu propriu rug mă topesc în flăcări*) rămâne cu enorm de mult rest neexplicit, intraductibil lexical-narativ. Istoria, anecdota și biografia sunt marginale, epifenomenale, primă, supremă și curată entelehie rămânând numai respectivul tragism, cel pe deplin țesut în mai toate marile opusuri muzicale de maturitate enesciană.

George Enescu

Pictură Corneliu Baba

Măcar ca-ntr-o paranteză merită menționat că, deși încă sub imperiul realismului socialist, Corneliu Baba l-a pictat deja în 1955 pe Enescu drept „ecorșeu viu”, iar asta chiar de încă nu știa că muzicianul fix ca atare își definise jupuirea sinelui. Îl văzuse încă din copilărie cântând „dureros de frumos”, însă după moartea geniului numai și numai un chip tragic îl va obseda pe pictor. În toate versiunile și schițele pe care a continuat să le facă portretului enescian, în ciuda burdușirii sale cu frac de concert și vioară, fața și mâna subiectului trădează constant o emaciare care nu-i negreșit de îmbătrânire bolnavă, ci de sfâșiere egal psihanalitică și metafizică. Ce intuise perfect Baba era că muzicile lui Enescu, nu doar compuse ci și toate cele interpretate violonistic, erau pline de smerenie și autosacrificiu, de transfigurare și tragism intim. La rândul-ne, noi încă întârziind a pricepe că inclusiv povestirea atât de simplă din spatele teribilului poem simfonic *Vox Maris* nu ilustrează nici pe departe o întâmplare reală pe cât de

minuțios expune constanta realitate abisal-sufletească a lui Enescu însuși.

Iată, așadar, că după amar de vreme autoportretul pătimirii biografice a lui Eminescu și intuiția nebiografică a lui Baba revin în prim-plan, relevându-se simțitor în mintea și inima cineastului scenarist și regizor contemporan. Fapt pentru care acest „film muzical” (sau „despre muzică”) nu rămâne cu propria compunere doar în tradiționala, redundanta și dispensabila factologie pozitivistă, ci, funcție de ochi și urechi receptive, poate amară la o insulă a cunoașterii net superioare.

Peste aura ușor ireală, suprareală, bizară sau hieratică a muzicilor alese, pelicula *Enescu: jupuit de viu* face un portret dinamic al constantei preafrumuseți lăuntrice a lui Enescu. Exemplaritate și unicitate dincolo de toate conceptele comune, sfințenie seculară și martir laic nu altceva. În sensul din urmă ni se servește aici, poate cu-n dram de afect persuasiv mai mult, un cuprins uman demn de model individualizat, încă încarnabil.

(Notă de Subsol. Pe 19.02/ „Ziua Națională Brâncuși”, la MNAR și la TVR s-a putut vedea filmul documentar *În căutarea tatălui pierdut*. Subiect: fiul nedorit al lui Constantin Brâncuși și preadorit al pianistei Vera Moore, în căutarea tardivă și eșuată a obținerii recunoașterii oficiale a descendenței sale biologice paterne. Pe când un film și cu viața anonimă și interzisă a Didicăi, fiica lui George Enescu, care în anii 1980 a încercat tot fără nicio șansă să-și obțină corespunzătorul statut legal?... Căci în ambele cazuri interesele de Stat și de Patrimoniu vor fi contat net în defavoarea urmașilor omenești, de unde rămâne de-nvățat că nedreptăți sau traume, suferințe sau jupuirii urmează destinul geniiilor inclusiv postum.)

Marin MARIAN

Albumul cu amintiri

Ion Dumitrescu, alături de muzicienii cehi Václav Dobiáš și Zdeněk Nejedlý și de Dmitri Șostakovici. (Praga, 11 mai 1960).

Fotografie din Arhiva Ilinca Dumitrescu

Academicianul Octavian Lazăr Cosma

Hronicul Operei Române din București

„Hronicul Operei Române din București” este o magistrală lucrare academică de o extraordinară vastitate istorică, artistică, muzicologică, de maximă valoare pentru patrimoniul cultural național; este **suprema lucrare documentară poliedrică și multidimensională** din care emană **omenia dăruirii intelectuale** a acelei personalități pe care am definit-o... **Patriarhul Academic al Muzicologiei Române...** și care este eminentul profesor muzicolog și cercetător istoric Academician Octavian Lazăr Cosma.

Monumentala lucrare în trei volume se desfășoară astfel:

Primul volum a apărut în anul 2003 și cuprinde Istoria Operei Române de la prima stagiune 1885/1886 inaugurată la **8 mai 1885** cu opera *Linda di Chamounix* de Donizetti până la stagiunea 1920/1921; este prima perioadă istorică a Operei Române în regim de companie artistică stabilă înființată de **George Stephănescu**. Volumul începe cu o Introducere în care sunt evocate și analizate Fondarea Operei Române în regim de companie stabilă și personalitatea fondatorului George Stephănescu definit... **artizanul...** Acest volum a apărut la Editura Muzicală și are pe coperta a patra mențiunea „Volum apărut cu sprijinul Guvernului României”... Volumul al doilea și al treilea au apărut la Editura Academiei Române.

Al doilea volum a apărut la 25 aprilie 2017 și cuprinde Istoria Operei Române cu începere din stagiunea 1921/1922 și se încheie cu stagiunea 1952/1953.

Al treilea volum a apărut la 28 august 2017 și cuprinde Istoria Operei Române cu începere de la stagiunea 1953/1954, când a fost inaugurat actualul sediu al Operei din București la 9 ianuarie 1954 cu o nouă producție a operei *Dama de Pică*

jurnalismul, arta interpretativă, compozitorii, oameni politici și de la conducerea teatrului. Iar această modalitate devine procedeul redactorial constant aplicat cu minuțiozitate fiecărei etape istorice; sunt prezente documente de mare importanță precum fotografii sau desene cu protagoniștii, afișe, cronici din care se oferă cu generozitate citări ample sau chiar texte integrale.

Cadența structurală a desfășurării urmează succesiunea stagiunilor fiecare dintre ele devenind titlul unui capitol cu mai multe subtitluri corespunzătoare lunilor calendaristice și marcate de titlurile operelor montate, numele personalităților artistice române și străine participante.

Subtitlurile conțin aproape pentru fiecare mare sau importantă personalitate o caracterizare esențială, de o scurtă frază, extrasă din presa vremii, iar în cursul capitolului respectiv, textul este reprodus parțial sau integral.

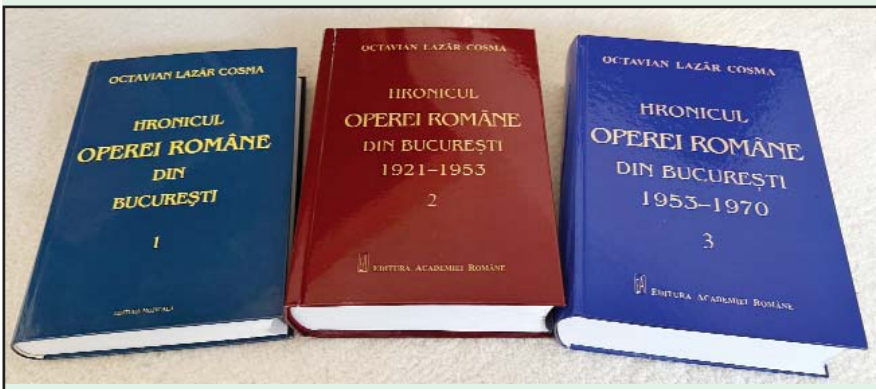
Autorul a analizat cu înalt discernământ zecile de articole ilustrate pentru fiecare etapă istorică și eveniment și a selectat acele formulări cu relevanță emblematică pentru a conferi subtitlurilor caracterizări esențiale de prim plan.

Subsolul paginilor abundă în repere numerotate cu explicații auxiliare a căror detașare conferă textului funcționalitatea unei congruente cursivități.

Secțiunile și paragrafele fiecărui capitol și subcapitol sunt ordonat structurate într-o manieră extrem de clară, prin care se pun în evidență nume de personalități, titluri de lucrări artistice, titluri și conținuturi de articole din presa vremii. Indexul de nume este generos de abundent realizat pentru a oferi

comoditatea de acces rapid la informații despre personalități și evenimente. O astfel de organizare redactorială conferă o foarte plăcută ușurință de lucru celor ce doresc să cerceteze, să compare, să sintetizeze și să-și însușească o organizare desăvârșită a informațiilor asimilate în urma lecturii.

Pot spune că, în acești trei ani, am ritualizat o lectură profundă, zilnic exersată cu răbdare și plăcere, cu bucurie și emoție, într-o continuă revelație. Scrierile Academicianului Octavian Lazăr Cosma au avut și continuă să aibă asupra mea un puternic **impact uman, emotiv, afectiv, spiritual, cultural, muzicologic, științific, profesoral, academic**. Ele exercită asupra personalității mele un binefactor... efect mentorat... inspirându-mă, în acest moment al vieții mele, pentru a consolida ordinea interioară în discernământul meu uman și

de Ceaikovski, și se încheie cu stagiunea 1969/1970, incluzând însă și perioada de vară și de toamnă a anului 1970, cu evenimentele Festivalului „George Enescu” aflat atunci la ediția a cincea.

Datorită coerenței și constanței redactoriale, cele trei volume devin o **grandioasă poveste sufletească și academică a drumului social și istoric** parcurs de Opera Română din București timp de aproape un secol extrem de travaliat care a traversat epoci istorice de mare diversitate și cu un mers dificil al lucrurilor fapt repercutat inevitabil și asupra Operei Române.

Povestea începe cu evenimentul inaugurării de la 1885, amplu analizat atât în ceea ce privește etapele premergătoare cât și contextele epocii explicate obiectiv și completate de comentariile personalităților epocii din domenii precum

profesional la un nivel cantitativ și calitativ superior. Drept pentru care mă înclin cu o adâncă reverență plină de stimă, admirație, recunoștință și profundă afecțiune față de cel pe care cu plener entuziasm l-am definit... **Patriarhul Academic al Muzicologiei Române.**

Stephan POEN

Tradiție, prezent și viitor la Colegiul „Dinu Lipatti” din București

Anul 2024 ce a marcat împlinirea a 75 de ani de existență ai Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti” din București s-a încheiat, însă ecourile aniversării primului liceu vocațional de muzică din țara noastră se fac simțite și la început de 2025, un an cu semnificații legate de patronul spiritual al instituției de învățământ, de la a cărei trecere în eternitate se împlinesc 75 de ani.

Înființat în 1949, colegiul ce poartă astăzi numele unuia dintre marii pianiști ai secolului XX a reprezentat de-a lungul timpului locul din care au pornit pe drumul

coordonatorului volumului fiind completată de mărturiile compozitorului Șerban Nichifor și ale flautistului Nicolae Maxim (reprezentant al primei promoții de absolvenți ai liceului) dar și de două lucrări dedicate aniversării Colegiului „Dinu Lipatti”, *Omagiu lui Avram Iancu* de Șerban Nichifor, cu sonorități menite a aminti originile muzicii românești și *Sonorități din flori albastre* de Ulpiu Vlad, în care regăsim oniricul specific compozitorului, interpretate remarcabil de actuali elevi ai liceului coordonați de profesoara Magdalena Ursu și reuniți mai întâi în trei soliști și un cvintet de coarde (violoniștii Mario Mititelu, Ștefan Amarandei, Albert Cristea, Cristian Constantin și Iustin Roman, violista Daria Zaharia, violoncelista Larisa Dumitrescu și contrabasistul Marian Mirea), și apoi în duo-ul violonistic alcătuit din Iustin Roman și Matei Morar.

În cadrul aceluiași eveniment în care am remarcat și momentul interpretativ al flautistului Nicoale Maxim, a fost lansat un al doilea volum apărut tot la editura Grafoart ce ne-a ancorat de această dată în prezent și ne-a deschis fereastra spre viitor. Este vorba de *Manual de inițiere în tainele muzicii*, semnat de doamnele profesoare Gabriela Bogos și Anca Haralambie, care prin prisma experienței avute la catedră mai bine de trei decenii chiar în cadrul colegiului aniversat, au elaborat un manual ce facilitează în cele aproximativ 160 de pagini familiarizarea copiilor aflați la începutul drumului în muzică sau chiar a adulților ce își descoperă poate mai târziu pasiunea pentru arta sonoră cu noțiunile de bază ale teoriei muzicii și, de asemenea, propune actualilor și viitorilor profesori un material didactic foarte util în activitatea la clasă.

Pornind de la detaliul că cele două doamne autoare al celui de-al doilea volum lansat au fost la rândul acestora absolvente ale Colegiului „Dinu Lipatti”, putem nota prin această dublă lansare, că primul liceu de muzică din țară și-a etalat deopotrivă tradiția, prezentul și viitorul, aducând astfel o dată în plus argumente pentru prestigiul de care se bucură și care obligă următoarele generații de profesori și elevi ce îi vor trece pragul.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

muzicii nume de referință ale arte românești sau dascăli dedicați ce și-au continuat cariera chiar în cadrul liceului unde și-au început pregătirea de specialitate. La ceas aniversar, invitați și încurajați de profesorul și dirijorul Nicolae Racu, mulți dintre aceștia și-au așternut amintirile anilor de liceu în pagini de vibrantă emoție și de mărturisire a rolului profesorilor avuți în acea perioadă drept îndrumători, reunite de emblematicul dascăl al colegiului alături de fiul său, Andrei Ștefan Racu, în volumul *La ceas aniversar – Amintiri*, care în cele aproximativ 450 de pagini poartă cititorul prin diversele perioade ale istoriei colegiului așa cum a fost trăită de generații diferite de absolvenți.

Apărut în condiții grafice deosebite la editura Grafoart, volumul a fost lansat oficial în cadrul evenimentului din 7 februarie, organizat și prin efortul doamnei director Venera Babeș, ce a avut loc în foaierea Centrului Național de Artă „Tinerimea Română”, alocuțiunea

Jean Lupu - 85

Maestrul Jean Lupu - distins arhidiacon, dirijor, pedagog cu har și autor a numeroase lucrări de specialitate (manuale, tratate, studii și cercetări, cântece pentru copii), împlinește în 7 martie 2025 venerabila vârstă de 85 de ani. Părintele profesor Jean Lupu a urmat cursurile Seminarului Teologic Ortodox din Craiova, ale Liceului „Radu Greceanu” din Slatina, ale Facultății de Muzică din Timișoara și ale Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din capitală. Istoria culturii și a învățământului muzical românesc numără puțini reprezentanți care, după o activitate rodnică și îndelungată, să fie atât de respectați, de iubiți și admirați ca Maestrul Jean Lupu. O personalitate complexă și originală ca a domniei sale, se sustrage oricăror clasificări și etichetări apriorice. Cariera sa de excepție numără peste șase decenii de activitate profesională în calitate de profesor de muzică, de îndrumător și dirijor al unor valoroase ansambluri precum: Corurile „Ciprian Porumbescu” și „Lirica” din Slatina, Corul Liceului Pedagogic și corul „Cantata” al Sectorului VI din București. În anul 1990 a devenit fondatorul, directorul și dirijorul Corului de Copii și Tineret „Symbol”, pe care l-a afiliat spiritual Patriarhiei Române - domnia sa fiind hirotonit diacon, în 1998 pe baza studiilor teologice, realizate anterior studiilor laice. Corul de Copii și Tineret „Symbol” Jean Lupu este un ansamblu unic în peisajul muzicii de specialitate, având un impresionant repertoriu alcătuit din creații de muzică bisericească bizantină, din piese corale bisericești, prelucrări de folclor, precum și numeroase lucrări din muzica națională și universală. Reprezentant strălucit al pedagogiei și al școlii corale românești din a doua jumătate a secolului XX și actuale, maestrul Jean Lupu a adus un plus de erudiție, de originalitate și pasiune, prin care a contribuit la îmbogățirea repertoriului coral și la progresul artei interpretative românești. Ca fundament al culturii sale temeinice, teologia i-a îmbogățit zestrea spirituală. În programele concertelor sale de excepție, repertoriul religios și repertoriul laic s-au împletit armonios și s-au completat reciproc. Generații succesive de coriști îi datorează privilegiul și bucuria de a fi simțit în ce măsură anii de formare sub atenta îndrumare a maestrului, au fost adevărate focare de cultură muzicală, au constituit o veritabilă *alma mater*. În categoria calităților sale morale menționez pasiunea, determinarea și devotamentul față de nobila profesie, aceea de pedagog, de formator de viitori muzicieni și de îndrumător al generațiilor tinere.

Activitatea didactică. Maestrul Jean Lupu s-a remarcat din primii ani ca excelent profesor de muzică, mai întâi la școlile din Slatina și apoi la Liceul Pedagogic din capitală (actualul Colegiu Național „Elena Cuza”); a

îndeplinit funcția de inspector școlar de specialitate timp de 17 ani în cadrul Inspectoratului Școlar al Municipiului București.

Domnia sa a susținut numeroase comunicări științifice la simpozioane, a scris sute de articole în presa de specialitate și în cotidiene, a publicat patru culegeri de cântece, care însumează 725 de piese pentru copii, tineri și adulți și a publicat, cinci manuale școlare extrem de apreciate pentru clasele a IV-a, a VII-a, a VIII-a, a IX-a și a X-a. Cartea sa „Educarea auzului muzical dificil” constituie o contribuție de referință în bibliografia de specialitate. La loc de frunte menționăm „Dicționarul Universal de Muzică”, la care este coordonator și coautor.

Activitatea sa prodigioasă a fost răsplătită cu distincții importante: precum „Profesor Evidențiat” (obținută în anul 1975 la Slatina și în anul 1981 la București) și „Diploma de Excelență” acordată de către Ministerul Educației Naționale după pensionarea sa, în anul 2006. Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, i-a acordat în

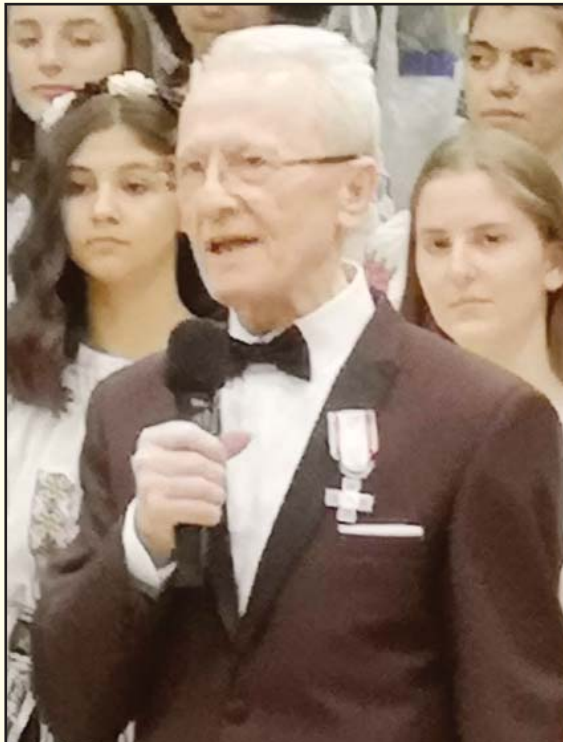
22 ianuarie 2020 Părintelui Arhidiacon Jean Lupu - pe care îl consideră un „muzician talentat și un misionar consacrat - Ordinul „Crucea Patriarhală” pentru clerici, ediție nouă.

Activitatea artistică. Maestrul Lupu a susținut mii de concerte timp de peste 6 decenii cu formațiile corale menționate. La pupitrul Filarmonicii „George Enescu”, a susținut câte două concerte anual; muzicianul a organizat turnee și a participat la concursuri și festivaluri naționale și internaționale, obținând numeroase premii și aprecieri elogioase.

Cu ansamblurile corale pe care le-a dirijat a înregistrat sute de piese în Cardex la Radio România, 7 discuri de vinilin, 10 casete audio, 13 CD-uri, 3 duble CD-uri, precum și caseta video „Vocile îngerilor”, realizată de către Ministerul Culturii prin Editura Video în 1993. A fost recompensat cu numeroase premii naționale și internaționale, dar și cu distincții oferite de Ministerul Culturii, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Asociația Națională Corală din România și Patriarhia Română. În anul 2007, a fost primit ca membru al Uniunii de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România. Profesorul Jean Lupu a primit în 2020 din partea președintelui României Ordinul „Meritul Cultural în grad de cavaler”.

În calitate de **compozitor**, a publicat 45 de cântece pentru copii, regrupate în cartea „Gâze și flori” și care se regăsesc înregistrate pe Youtube de către Televiziunea Mora TV. A scris de asemenea numeroase poezii sensibile; o parte dintre ele au fost publicate în cartea „Borne pe cale”.

Activitatea publicistică însumează peste 300 de articole apărute în ziare și reviste, peste 100 de interviuri în cele mai răspândite cotidiene, precum și la renumite posturi de radio și televiziune în emisiunile: „Înțelepții cetății” și „Semnături celebre” la Radio România Actualități, „Destine și pasiuni” la Radio România Cultural, zeci de alte

interviuri la Radio România Internațional, la Pro TV, la România de Măine, la Radio Trinitas și la TV Trinitas etc.

Important este să menționăm cărțile sale: „Mărturisire - Viața ca un labirint”; „Cântând să ne bucurăm”; „Borne pe cale”, „Dicționarul Universal de Muzică” și „Symbol - 30 de ani de slujire a Muzicii, a Bisericii și a Țării”. Cartea „Mărturisire. Viața ca un labirint”, evocă parcursul uman și profesional al autorului; este un document valoros, ce cuprinde date despre familia muzicianului, despre instituții de învățământ și religioase, despre obiceiurile specifice din satele oltenesti și mentalitățile caracteristice în cea de-a doua jumătate a

secolului al XX-lea, dar și despre activitatea artistică desfășurată în Căminele culturale și în școli. Este o poveste cuceritoare, cu personaje pozitive și negative, plină de învățăminte, care demonstrează că, în pofida tuturor barierelor, binele învinge întotdeauna răul. Volumul „Borne pe cale”, publicat în anul 2020 de Editura Grafoart din București, cu prilejul aniversării vârstei de 80 de ani, cuprinde o selecție a articolelor și studiilor elaborate pe parcursul bogatei sale activități, precum și interviuri menite să-i evoce personalitatea și activitatea polivalentă. Volumul menționează activitatea exhaustivă desfășurată cu abnegație și pasiune de domnia sa, precum și prestațiile artistice din țară și din străinătate. Figura luminoasă a muzicianului apare prin prisma universalității preocupărilor și a activității sale bogate. Despre „Dicționarul Universal de Muzică” ediția a doua (apărută la Editura Grafoart în 2024) există numeroase aprecieri în presa de specialitate. Prin întreaga sa activitate, Maestrul Jean Lupu a făcut elogiul celor mai înalte aspirații umane. A trăit cântând, dedicându-se cu toată ființa sa profesiei, discipolilor, familiei și lui Dumnezeu. Îi doresc să-și continue nobila misiune mulți ani de acum înainte, spre bucuria tuturor celor care îl prețuiesc și îi admiră arta și generozitatea: colegii muzicieni, rudele, discipolii și publicul său devotat.

La mulți ani cu succese și multe satisfacții, ilustre Maestre!

Carmen MANEA

alături de Preașfințitul Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal

Aniversări, comemorări...

În ziua de 2 martie 1900, în localitatea Dobridor s-a născut **Nicolae Lungu**, compozitor, bizantinolog, dirijor și profesor. Studiile muzicale le-a făcut la Seminarul ortodox și la Conservatorul din București, sub

mentoratul lui Dumitru Georgescu-Kiriak. Mai târziu a urmat cursuri de dirijat la Viena și a fost dirijor adjunct la Societatea corală „Carmen” și la Societatea „Cântarea României”, printre altele. A ocupat funcția de profesor la catedra de Muzică bisericească comparată a Institutului Teologic din București, formând generații întregi de muzicieni și teologi care au beneficiat de cunoștințele și experiența sa. A fost promotor al muzicii corale și muzicii psaltice (elaborând compoziții originale inspirate din folclorul autohton și studii și lucrări didactice). Pentru activitatea sa a fost distins cu Ordinul „Coroana României” în grad de Cavaler, Crucea Patriarhală pentru mireni (oferită de patriarhul Bisericii Ortodoxe Române) și a fost membru de onoare al Societății Culturale „George Enescu” din Quebec (Canada). Ca semn de apreciere pentru contribuția la patrimoniul coral bisericesc, Corala Patriarhiei îi poartă astăzi numele.

Nicolae Lungu a trecut la cele veșnice pe 18 iulie 1993.

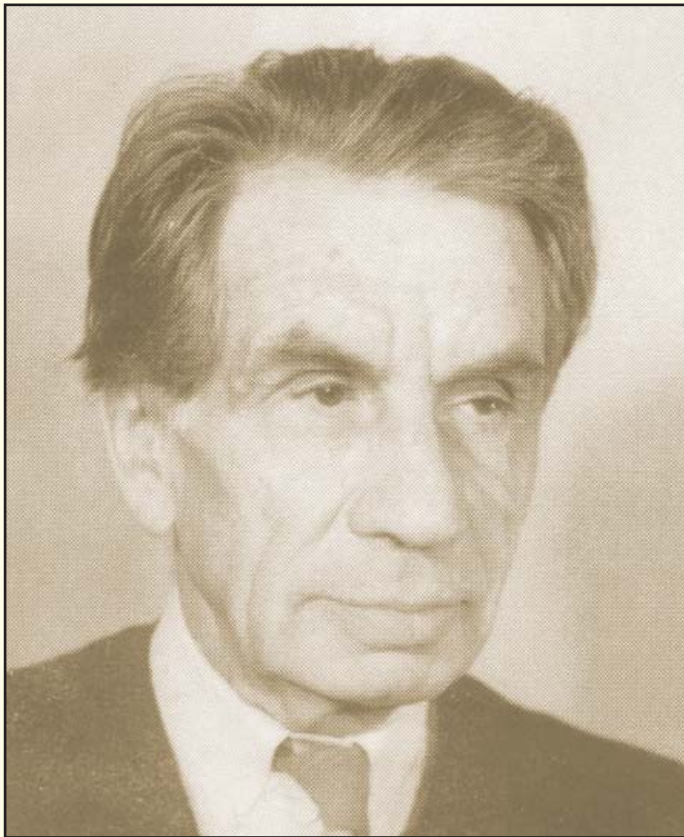
La 12 martie 1935, la Târgu Mureș s-a născut **Eduard Terényi**, compozitor, muzicolog și profesor.

Și-a început studiile muzicale în orașul natal, continuându-le la Conservatorul din Cluj-Napoca. Ulterior, a participat

la cursurile de vară Internationale Ferienkurse für neue Musik de la Darmstadt, având ocazia să frecventeze seminariile de compoziție conduse de personalități ale muzicii secolului trecut. Începând cu anul 1960 a început să predea la Conservatorul clujean, unde a obținut titlul de profesor universitar. Printre lucrările sale se numără variațiile simfonice *Pasărea măiastră* (In memoriam Brâncuși), *Simfonia pentru orchestră de coarde* (In memoriam Valentin Bakfark) și *Legenda Transilvaniei*. De asemenea, a compus o serie de piese pentru orgă (*Semper felice*, *Glocken* și *Die Trometen des Gottes*), *Variations on a Theme of Benjamin Britten* pentru 16 instrumente de coarde soliste, precum și lucrarea pentru patru percuționiști *În buticul lui Don Quijote*. În domeniul muzicologiei, se remarcă prin ampla monografie dedicată generației compozitorilor anilor 1930, publicată la Budapesta în 1996. Alte cercetări ale sale se concentrează asupra aspectelor de para-muzicologie, o nouă dimensiune a științelor muzicale în care anticipa provocările secolului XXI. A susținut conferințe, referate și comunicări științifice atât în țară, cât și în străinătate (Ungaria, Germania) și a participat la emisiuni radio și televizate. De asemenea, a publicat studii, articole și cronici muzicale în reviste de specialitate precum *Muzica*, *Utunk*, *Korunk* (Cluj), *Igaz Szó* (Târgu-Mureș) și *Revue Musicale Suisse* (Berna). A fost distins cu premii din partea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu premiul „George Enescu” al Academiei Române. Eduard Terényi a plecat dintre cei vii la vârsta de 85 de ani, pe 26 noiembrie 2020.

În 5 martie 2005, la București, trecea în nemurire **Mihai Brediceanu**, compozitor și dirijor născut pe 14 iunie

1920 la Brașov. Studiile muzicale le-a început la Conservatorul din Brașov și le-a continuat la Conservatorul din București. Pe lângă cariera muzicală, Brediceanu (fiul ilustrului Tiberiu Brediceanu) a obținut și o licență în Drept, precum și un doctorat în matematică. A avut o activitate

muzicală bogată ca maestru de cor, corepetitor, dirijor de orchestră, și director al Operei Române din București. A fost, de asemenea, dirijor și director al Filarmonicii „George Enescu” și a colaborat cu Syracuse Symphonic Orchestra din Statele Unite ale Americii, fiind și profesor invitat și cercetător în cadrul aceleiași instituții. A susținut turnee artistice în peste 20 de țări, participând la conferințe, concerte și comunicări științifice, și a publicat studii și articole în diverse publicații românești și internaționale. Activitatea sa componistică a fost extrem de variată, incluzând muzică de teatru, muzică simfonică, muzică de cameră și muzică vocală. Brediceanu a fost, de asemenea, un inovator, inventând poli-metronomul, un dispozitiv brevetat în SUA în 1970, destinat spectacolelor muzicale și coregrafice complexe. A fost distins cu titlul de Cavaler al Ordinului Național al Literelor și Artelor oferit de guvernul Franței, recunoaștere a contribuției sale la interpretarea lucrărilor marilor compozitori francezi în România și pentru promovarea creațiilor românești în Franța. Din partea statului român a primit Ordinul Național „Steaua României” în grad de Cavaler, cu ocazia aniversării a 80 de ani de existență a Operei Naționale din București.

La 20 martie 1965 părăsea această lume **Dariu Pop**, dirijor, compozitor, profesor și om de cultură. S-a născut în

16 aprilie 1887, în Măgura Ilvei, județul Năsăud. A absolvit liceul din Debrețin și apoi a mers să studieze în Lasene (Ungaria), unde a urmat școala normală. În ultimii ani de studii, Dariu Pop s-a făcut remarcat ca bun organizator și dirijor de cor, astfel că i s-a propus să rămână dirijor al corului școlii. A obținut diploma de învățător și dreptul de a dirija orchestra și corurile școlare, iar în toamna anului 1905 Dariu Pop s-a întors în țară, unde a contribuit la înființarea mai multor publicații regionale, școli și ansambluri corale. Dintre titlurile semnate Dariu Pop amintim *Suita corală din Țara Oașului* și *Colindă din Sălaj*, dar și volume istoriografice precum „Mărturii strămoșești. Note paleografice pe margini de cărți bisericești sătmărene” ori „O istorie concentrată a Ardealului”.

Norela-Liviana COSTEA

Silvia Șerbescu, 60 de ani de legendă (I) Moștenirea spirituală a mării artiste.

Motto

„Niciun om nu moare dintr-odată, ci câte puțin, treptat. Întâi corpul, pe urmă numele, pe urmă amintirile altora despre el și, la urmă de tot, amintirile lui despre alții.”

O privire atentă asupra evoluției istorice a țării noastre ne conduce la constatarea că fenomenul cultural și-a parcurs și aici devenirea în sensul general european. Aceasta a însemnat eliberarea principatelor române și conturarea școlii naționale în toate domeniile de activitate. Artele au dat, printre primele, startul configurărilor naționale, iar dintre acestea, muzica a dat tonul. Dacă la

început am avut o puternică receptivitate pentru creații și pentru artiști contemporani celebri, în curând s-au format instituții școlare precum conservatoarele și un public avizat, cultivat care a sprijinit cu entuziasm fenomenul muzical concertistic.

În ceea ce privește arta pianului, odată cu apariția primelor roade ale școlii noastre se naște dorința de a promova cât mai sus și cât mai departe talentele înfiripate aici. Trebuie amintită, în context, activitatea de pionierat a marilor profesoare Florica Musicescu și Constanța Erbiceanu. Când și-a început misiunea de profesoară la Conservatorul bucureștean, domnișoara Erbiceanu a preluat clasa unei colege care se pensiona, Emilia Saegiu. În această clasă se găsea, în ultimul an de studii la muzică și, în paralel, la universitate, la Matematică o tânără supradotată în ambele direcții, Silvia Șerbescu. La puțin timp după începerea colaborării, Domnișoara Erbiceanu a putut constata că Silvia

era o pianistă deja formată, pe care maestra și-a asumat îndatorirea de a o promova public și de a o îndruma în asimilarea marelui repertoriu de concert. Unul din primele rezultate fericite ale acestor manifestări este apariția tinerei concertiste Silvia Șerbescu. Dar cine era noua revelație?

Silvia Șerbescu s-a născut la 9 februarie 1903 la București, în mediul unei familii profund muzicale, cu bunici și unchi dirijori de cor și profesori de muzică apreciați. De asemenea, notăm că destinul i-a adus în cale pe Florian Șerbescu, un inginer destoinic și iscusit inventator în domeniul său, mare meloman și un temperament sensibil, ocrotitor, devotat soției și familiei. Cei doi se căsătoresc în vara lui 1925 și pornesc de îndată în „călătorie de nuntă” spre Paris. Ajunși aici, Silvia se înscrie la École Normale de Musique, pentru *Licence de Concert*, unde studiază cu pianistul Lazare Lévy și cu profesoara Blanche Bascouret de Gueraldy, iar Fleuri urmează un curs de un an de radiofonie.

În tot acest interval Silvia îi povestește în scrisori domnișoarei Erbiceanu despre studiile și preocupările sale pianistice. Domnișoara îi răspunde mereu entuziastă, încurajatoare și participativă. Silvia concertează cu succes deosebit la Paris, ca solistă și ca membră în formații camerale, cu cronici entuziaste în presa franceză. Astfel, în *Le monde musical* se scrie despre: „o foarte frumoasă natură pianistică, forță, elan, multă autoritate și tehnică, un viu simț al operelor interpretate”, iar *Le Courier Musical* apreciază: „Silvia Șerbescu posedă un talent pianistic mlădios și plin de viață...” Succesul este fructificat prin prezentarea acestui recital la București, la Ateneul Român. Și de această dată profesorul George Breazul o elogiază: „termenul acesta talent este prea vag și prea uzat și impropriu deci pentru a determina suma aptitudinilor cu care Silvia Șerbescu pășește în viața muzicală românească cinstind în cel mai înalt grad năzuințele noastre muzicale, aducând cea mai elocventă dovadă a însușirilor muzicale ale poporului din care s-a ridicat.”

În urma pregătirii minuțioase de lungă durată, atât la cursuri cât și acasă, la studiu, îndrăzneța debutantă este prezentată publicului bucureștean sub conducerea dirijorală a lui Ion Nonna Otescu, la Ateneul Român, în seara de 8 aprilie 1928, interpretând *Concertul nr. 1 în mi bemol major* de Liszt. Performanța realizată a fost răsplătită din plin cu aplauzele frenetice ale publicului și cu o serie de articole laudative în presă. Astfel, George Breazul scrie în ziarul *Cuvântul* „... să ne unim cu întreg publicul de la ultimul simfonic, entuziast cum rareori se vede, pentru surprinzătoare măiestrie cu care a executat concertul o tânără pianistă apărută dintr-odată din hăurile necunoscutului, în admirația auditorilor concertului de duminică. Silvia Chelaru-Șerbescu nu era un nume de muziciană decât doar printre foștii săi colegi de la Conservatorul din București. Este cel mai autentic element și cea mai definitivă probă a posibilităților noastre românești de tehnică pianistică și interpretare muzicală, ca și a capacității pedagogice a Constanței Erbiceanu cu care Conservatorul nostru se mândrește.” Încă alte trei cronici entuziaste au apărut în ziarele importante ale timpului, marcând apariția unei stele de primă mărime pe firmamentul vieții muzicale românești. Puternicul ecou nu rămâne anonim neci pe plan mai larg, european. Artista este imediat invitată la Paris pentru a colabora în prezentarea *Cvartetului cu pian op. 44* de Schumann, apoi în *Concertul pentru patru pian și instrumente de coarde* de Bach.

(va urma)

Lavinia COMAN

Memoria arhivei

Două imagini din „trecutul glorios” al muzicii ușoare românești, atât de puțin cunoscut și popularizat în ziua de

azi, când ar trebui să investigăm cu respect cariera și realizările acestor personalități de primă mărime ale genului, al căror rol în edificarea monumentului actual al genului este neprețuit. În prima fotografie apare compozitorul Laurențiu Profeta, fost secretar al UCMR, definitivând o partitură în tinerețe, iar în cea de-a doua compozitorii Edmond Deda și Aurel Giroveanu se bucură la un eveniment de compania lui Gică Petrescu. (Colecția Mihnea Barbu)

Despărțiri

Peter Yarrow

Peter Yarrow, cântăreț și compozitor american, cunoscut în întreaga Americă a anilor '60 după prenumele

mației s-a vândut în peste două milioane de exemplare, devenind de două ori certificat cu platină.

Peter, Paul and Mary au continuat să lanseze cântece, în general aparținând altor cantautori, ajutând astfel la popularizarea tinerilor folkști, precum Bob Dylan, în rândul publicului

numeroase limbi (de la franceză, germană, albaneză, finlandeză, până la japoneză și chineză), readus în atenția publicului de filmul „Inside Llewyn Davis” cu noul suflu pe care Justin Timberlake și Carey Mulligan i l-au imprimat sub atenta supraveghere cinematografică a fraților Coen. Acest interes enorm pentru cântec, așadar, ar fi putut să arunce într-o umbră uitare interpretarea trio-ului lui Peter Yarrow. Cu toate acestea, în ultimii 60, de ani, interpretarea marca Peter, Paul and Mary a rămas emblematică, la fel cum a fost încă din anul 1962.

Surprinzând în câteva strofe zbulciumul american, un suspin adânc exprimat în muzică, versuri și ritm, evocând parcă rătăcirile clandestine cu marfare prăfuite, zilele de plumb și nopțile nesfârșite ce se aștern în fața pribeagului, hazardul călătoriei și rușinea ce-l încearcă pe cel cu sufletul pustiu în fața unui drum deschis, dar fără destinație. Toate acestea reprezintă, așa cum putem intui din vocea frumoasă a lui Mary, dublată ca un ecou de cele ale lui Paul și Peter, o sublimare a unei dorințe rămase ascunse a sufletului rătăcitor de a-și împlini destinul într-o iubire pe care o știe imposibilă.

O interpretare nu atât strălucitoare, nu neapărat memorabilă, cât potrivit de distantă, pentru a ne face să pornim în întâmpinarea ei, fantomatică și în același timp, înălțătoare pentru cei cu sufletul deschis către frumos.

David LAPADAT

său, ca parte a trio-ului folk „Peter, Paul and Mary”, a murit la vârsta de 86 de ani.

Născut în Manhattan la finalul lunii mai a anului 1938, Peter avea 22 de ani la începutul anilor '60, atunci când la New York, în Greenwich Village începea mișcarea folk a tinerilor poeți și cântăreți. În 1961, alături de Paul Stookey și Mary Travers formează celebrul trio emblematic pentru muzica de protest apărută la mijlocul anilor '60. Albumul de debut al trio-ului care lua chiar numele for-

larg. Versiunea lor a piesei lui Dylan, acel filozofic „Blowin' In The Wind” s-a vândut în peste un milion de exemplare în scurtă vreme de la apariția discului.

„500 miles”, melodia despre care Johnny Cash spunea că ar trebui inclusă în orice antologie a muzicii americane, a devenit însă cântecul reprezentativ pentru Peter, Paul and Mary. Cântecul ale cărui drepturi de autor sunt deținute de Hedy West (dar care are rădăcini mult mai adânci în muzica folk americană) a fost interpretat și tradus sau adaptat în

Grammy 2025

Ca de obicei, în a doua lună a anului comunitatea muzicală internațională este cu ochii pe premiile Academiei Discului (mai precis Recording Academy), decise prin votul compozitorilor, interpreților, producătorilor, textierilor, măștrilor de sunet, ajunse la ediția cu numărul 67. Ceremonia de decernare a premiilor Grammy a fost găzduită de Arena Crypto.com din Los Angeles și prezentată de actorul de comedie Trevor Noah.

Domeniul al patrulea „Jazz, pop tradițional, teatru instrumental și muzical contemporan” conține așadar și categoria Teatrul muzical, la care anul acesta au concurat 6 albume: „Hell’s Kitchen”, care a și câștigat, reprezentată de Shoshana Bean, Brandon Victor Dixon, Kecia Lewis & Maleah Joi Moon, vocaliști principali; Adam Blackstone, producători Alicia Keys & Tom Kitt (Alicia Keys, compozitor & textier) (Original Broadway Cast); „Merrily We Roll Along” – compozitor & textier Stephen Sondheim;; „The Notebook” – compozitor & textier Ingrid Michaelson; „The Outsiders” – compozitor & textier Zach Chance, Jonathan Clay & Justin Levine; „Suffs” – compozitor & textier Shaina Taub; „The Wiz” – compozitor & textier Charlie Smalls.

În zona muzicii clasice, cel mai bine realizat album din punct de vedere al tehnicii de înregistrare a fost votat „Bruckner: *Symphony No. 7*”, Bates: *Resurrexit*” – ingineri de sunet Mark Donahue & John

acest album a câștigat încă un premiu, la categoria „Best Contemporary Classical Composition”, premiu care se acordă compozitoarei Gabriela Ortiz (condiția de eligibilitate: partitura să fi fost compusă în ultimii 25 de ani).

În mod neașteptat poate, pentru unii, nicio operă de repertoriu nu s-a aflat pe lista nominalizărilor: „Adams: *Girls Of The Golden West*” – dirijor John Adams; Paul Appleby, Julia Bullock, Hye Jung Lee, Daniela Mack, Elliot Madore, Ryan McKinny & Davóne Tines; Dmitriy Lipay, producători (Los Angeles Philharmonic; Los Angeles Master Chorale); „Catán: *Florencia En El Amazonas*” – dirijor

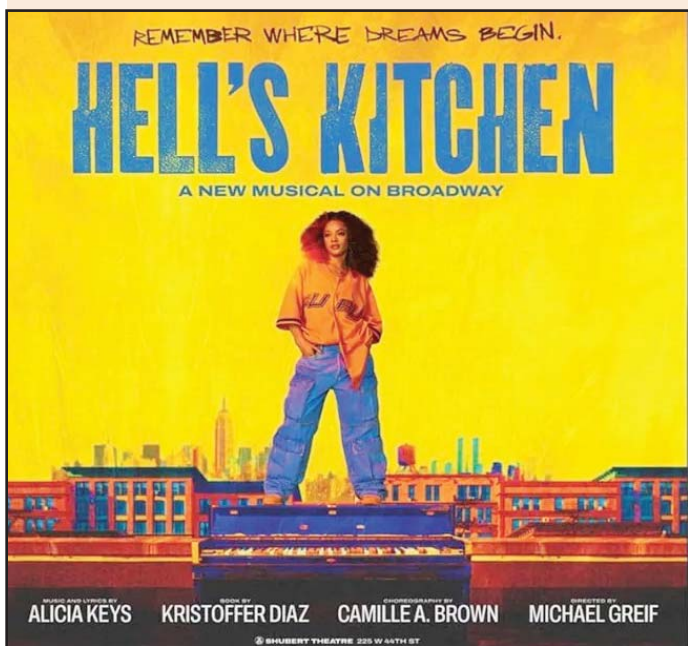

Yannick Nézet-Séguin; Mario Chang, Michael Chioldi, Greer Grimsley, Nancy Fabiola Herrera, Mattia Olivieri, Ailyn Pérez & Gabriella Reyes; David Frost, producători (The Metropolitan Opera Orchestra; The Metropolitan Opera Chorus); „Moravec: *The Shining*” – dirijor Gerard Schwarz; Tristan Hallett, Kelly Kaduce & Edward Parks; Blanton Alspaugh, producători (Kansas City Symphony; Lyric Opera Of Kansas City Chorus); „Puts: *The Hours*” – Yannick Nézet-Séguin, dirijor; Joyce DiDonato, Renée Fleming & Kelli O’Hara; David Frost, producer (Metropolitan Opera Orchestra; Metropolitan Opera Chorus); „Saariaho: *Adriana Mater*” – dirijor Esa-Pekka Salonen, dirijor; Fleur Barron, Axelle Fanyo, Nicholas Phan & Christopher Purves; Jason O’Connell, producători (San Francisco Symphony; San Francisco Symphony Chorus; Timo Kurkikangas) – aceasta din urmă obținând Grammy-ul.

Au mai câștigat premii: „Ochre” – dirijor Donald Nally (The Crossing), la categoria „Best Choral Performance”; „Rectangles and Circumstance” – Caroline Shaw & Sō Percussion, la categoria Best Chamber Music/Small Ensemble Performance; „Bach: *Goldberg Variations*” – Víkingur Ólafsson, la categoria Best Classical Instrumental Solo (singurul album cu muzică non-modernă dintre nominalizați); „Beyond The Years - Unpublished Songs Of Florence Price” – Karen Slack, solistă; Michelle Cann, pianist – la categoria Best Classical Solo Vocal Album (învingând-o pe Joyce di Donato) (M. C.)

*

Cu toate că gala își propune în fiecare an să omagieze cele mai importante talente muzicale ale momentului, seara Premiilor Grammy depășește cu mult sfera muzicală, dând trendul în cultura pop a momentului, influențând vânzări de discuri, topuri muzicale și difuzări la radio în întreaga lume și, în cele din urmă, definind un stil de viață, împărțit de fanii muzicii comerciale de pe glob.

Newton (Manfred Honeck & Orchestra simfonică din Pittsburgh), o producție americană ce reunește binecunoscuta simfonie bruckneriană cu o piesă scurtă, religioasă, de americanul Mason Bates (47 de ani), care este la al doilea Grammy câștigat.

Producătorul anului este Elaine Martone, cu nu mai puțin de 9 albume, de la Bach la Prokofiev, de la Schubert la Bruckner și Ceaikovski.

Dirijorul Gustavo Dudamel s-a încununat cu lauri din nou, câștigând categoria „Muzică orchestrală”, cu albumul său „Ortiz: *Revolución Diamantina*”, realizat cu Filarmonica din Los Angeles, de care s-a despărțit anul trecut. Mai mult,

Ediția din acest an a adus în fața publicului deopotrivă nume noi, dar și reveniri spectaculoase, muzică live de calitate, însă și intrigi și controverse, iscate încă din momentul apariției artiștilor pe covorul roșu în vestimentații originale, cum a fost cazul lui Jaden și Willow Smith, apariția lor fiind umbrită în cele din urma de șocul produs de intrarea lui Kanye West alături de soția sa, Bianca Censori, a cărei rochie de gală (sau lipsa totală a acesteia) a făcut înconjurul lumii încă din primele minute.

Cele patru mari categorii au oferit surprize și au atras criticile anumitor fani întrucât artiști cum sunt Taylor Swift, Sabrina Carpenter sau chiar The Beatles, care au dominat topurile internaționale, social media și vânzările de discuri au pierdut în fața altor muzicieni, care, deși la fel de cunoscuți în lumea muzicală de astăzi, nu au reușit să atingă un succes care să îl depășească pe cel al interpreților menționați mai devreme. Și categoriile dedicate genurilor muzicale au oferit surprize, un exemplu notabil a fost Eminem care a pierdut la categoria rap toate trofeele, în ciuda succesului noului său album „The Death of Slim Shady (Coup de Grâce)”.

La Premiile Grammy 2025, Beyoncé a câștigat „Albumul Anului” („Album of the Year”) cu „Cowboy

Beyoncé

Carter”, devansând contracandidați precum André 3000, Sabrina Carpenter, Charli XCX, Jacob Collier, Billie Eilish, Chappell Roan și Taylor Swift.

Kendrick Lamar a luat trofeele „Înregistrarea Anului” („Record of the Year”) și „Cântecul Anului” („Song of the

Kendrick Lamar

Year”) cu piesa „Not Like Us”, la categoria „Record of the Year”, depășind formația The Beatles cu „Now and Then”. Totuși, formația The Beatles a câștigat un trofeu Grammy pentru „Cea Mai Bună Interpretare Rock” („Best Rock Performance”) cu „Now and Then”, marcând prima piesă produsă cu ajutorul Al (ajutor care i-a adus înapoi în studio pe regretații John Lennon și George Harrison) care să fie

premiată la gala Grammy și bineînțeles marcând revenirea după atâția ani în „formație completă” a Fab Four. „Not Like Us” a mai câștigat și alte categorii, inclusiv „Cel Mai Bun Cântec Rap” („Best Rap Song”), „Cea Mai Bună Interpretare Rap” („Best Rap Performance”), categorii în care l-a învins chiar pe Eminem, și „Cel Mai Bun Videoclip Muzical” („Best Music Video”).

Chappell Roan a fost desemnată ca fiind „Cel Mai Bun Artist Debutant” („Best New Artist”), trecând în fața unor

Chappell Roan

nume precum Sabrina Carpenter, Doechii, Raye, Teddy Swims, Shaboozey și Benson Boone.

The Weeknd a surprins pe toată lumea cu o revenire pe scena Grammy, unde a cântat live în cadrul galei din 2025, după ce anterior criticase vehement academia, numind-o „coruptă” și boicotând ceremonia timp de ani buni.

Pe lângă apariția inedită a artistului canadian, pe scenă au susținut recitaluri live și Sabrina Carpenter, Chappell Roan, Billie Eilish, Charli XCX, Shakira, Stevie

Herbie Hancock, Stevie Wonder

Wonder (în cadrul omagierii marelui Quincy Jones), John Legend, Chris Martin, Doechii, Lady Gaga în duet cu Bruno Mars, Benson Boone, Teddy Swims, Raye, St. Vincent.

Un moment special al serii a fost omagiul adus legendarului producător Quincy Jones, decedat în 2024, cu momente artistice susținute de Stevie Wonder, Janelle Monáe, Will Smith, Cynthia Erivo, Herbie Hancock și Lainey Wilson.

Strălucire, dichis, producții impresionante, an de an Premiile Grammy ne dezvăluie rapiditatea felului în care moda se schimbă, cum idolii se clatină din topurile pe care le dominau, iar acum, la final, la câteva clipe după ce ultimul trofeu al galei a fost decernat, când aplauzele s-au stins, iar scena a rămas pustie, în drumul lor spre casă, în timp ce deschid radioul mașinii, spectatorii pot întrezări deja noile hituri de anul viitor. (David LAPADAT)

Jazz portret: Nadia Trohin

Venită pe lume în 28 februarie 1985 la Chișinău, artista a studiat din copilărie pianul și ghitara la Școala de muzică „Alexei Stârcea” din orașul natal, apoi a urmat cursurile Liceului „Ion Creangă” unde s-a impus ca solistă a corului „Vocile Primăverii” dirijat de Ștefan Andronic. În 2004 **Nadia Trohin** absolvă Colegiul Național de Muzică „Ștefan Neaga” (Chișinău), specializarea Pian. Între anii 2000 - 2004 ea a fost glasul protagonist al grupului „Millenium”, cu care a lansat albumele „Fata sihastră” și „Creștini, Crăciunul a sosit”. În aceeași perioadă a accesat diverse competiții de interpretare vocală în Uzbekistan, în Bulgaria, în Belarus, în Ucraina și în România, obținând onorante certificate valorice, între care: Premiul I la Festivalul „Slaveanskii Bazar” (Vitebsk), Premiul I la Festivalul „Milion Ciudes” (Sofia), Premiul III la Festivalul „Cerbul de Aur” (Brașov) ș. a.

Disponibilitățile vocale indiscutabile, simțul ritmic infailibil, muzicalitatea aparte, dublate de dezinvolvura cu care putea improviza liber pe teme date, iată atribute care au îndrumat-o spre abordarea jazzului, dar și a muzicii pop de calitate. Studentă din anul 2004 a Universității Naționale de Muzică din București la Secția Jazz coordonată de profesorul Mircea Tiberian, vocalista a debutat în acest compartiment al artei sunetelor în 2010, grupul „Nadia & Friends” adjudecându-și Premiul pentru cea mai bună formație, la Festivalul Concurs Internațional Studențesc de Jazz de la Târgu Mureș. În 2011 a contribuit în calitate de solistă vocală la realizarea CD-ului intitulat „La margine de București”, album de muzică românească interbelică și jazz, înregistrat în formulă de cvartet cu pianistul Mircea Tiberian, cu contrabasistul american Chris Dahlgren și cu percuționistul german Maurice de Martin. Cei trei valoroși instrumentiști și vocalista Nadia Trohin și-au pus în comun, în același creuzet al creativității spontane talentul, fantezia nedrămuțită, preaplina afectiv și - de ce nu? - un oportun apetit ludic, oportunități investite într-o operă de revalorificare a unui bun artistic de tezaur: cele mai inspirate șlagăre din perioada interbelică aparținând unor compozitori români reprezentativi, piese ca „Du-mă acasă măi, tramvai”, „La margine de București”, „Un trecător”, „Mână birjar”, „Spune-mi unde, când și cum” și altele asemenea, beneficiind astfel de o insolită actualizare.

Absolventă a studiilor master la Universitatea Națională de Muzică București, a urmat între 2012 - 2015, în cadrul aceleiași instituții, studiile doctorale cu teza intitulată „Muzica românească și reflectarea sa în jazzul vocal contemporan”, grație căreia Nadiei Trohin i s-a atribuit titlul de Doctor în muzică.

Pe lângă ferventa asiduitate a aparițiilor scenice, artista s-a impus deopotrivă prin cariera sa educațională: cadru didactic la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale” până în anul 2021 și lector universitar de canto jazz la Universitatea Națională de Muzică București.

De menționat: colaborarea de mai multe ori cu Big Band-ul Radio sub bagheta lui Ionel Tudor; apariția în concertul „In memoriam Johnny Răducanu” din 1 decembrie 2011 derulat în Sala Radio, în formula „Mircea Tiberian New Trio featuring Nadia Trohin” (cu Michael Acker - contrabas și Laurențiu Zmău - baterie); prezența aplaudată în Ungaria în formulă de cvartet, alături de Mircea Tiberian, György Jeszenszky și Péter Oláh, la Budapesta și Seghedin - evenimente datorate Institutului Cultural Român; participarea la „Bucharest Jazz Festival - Open Air”, în

colaborare cu Mircea Tiberian, basistul Chris Dahlgren și bateristul Christian Lillinger, grup reunit pentru tălmăcirea unor hit-uri ale muzicii pop românești din perioada interbelică; producerea pe scena unei renumite manifestări din Polonia - „Sopot Jazz Festival” - în formulă de cvintet, împreună cu Mircea Tiberian, Jerzy Malek, Sebastian Frankiewicz, Michal Jaros. Între anii 2011-2015, Nadia Trohin a luat parte la festivalurile: „Rock-Jazz-Folk” (Craiova, ediția a XVIII-a) în trio cu Marius Vernescu - pian, Răzvan Cojanu - contrabas; „Jazz Napocensis” (Cluj, ediția a XIV-a) în trio cu Sorin Zlat - pian, Adrian Flautistu - contrabas; „SamFest Jazz Internațional” (Satu Mare, ediția a VII-a) cu Alex Man - gitară și Adrian Flautistu - contrabas; „Zilele Jazzului Românesc” (Brașov) cu Mircea Tiberian Trio; de consemnat apariția vocalistei la „Alba Jazz Festival” (16 mai 2014) în trio cu Mircea Tiberian și saxofonistul Cătălin Milea; prestația, în parteneriat cu Mircea Tiberian și Cătălin Milea, la prima ediție a Festivalului ethno „Dobrojazz” din Tulcea (6-8 iunie

Foto: Mario Ianculescu

2014); evoluția în recital la „Posticum Jazz Festival” din Oradea (23 mai 2015) în duo cu Mircea Tiberian; recitalul grupului „Nadia Trohin & Friends” la Institutul Cultural Român din București în iunie 2016 în cadrul expunerii „Esența jazzului - improvizația”. Invitarea Nadiei Trohin la „Festivalul Internațional Ethno Jazz” - Chișinău, edițiile a XII-a și a XIII-a, alături de grupul Trigon; apoi participările vocalistei la emisiunile TV „Unora le place” - fie în duet cu pianistul Mircea Tiberian, fie cu trio-ul pianistului Sorin Zlat, cu gharistii Alex Man, Călin Grigoriu, ori cu grupul vocal Jazzapella; apariția în concert la Palatul de Béhague din Paris (în data de 21 martie 2015) de sub egida Institutului Cultural Român - cu formulă de cvartet alături de Mircea Tiberian - pian, Peter Giron - contrabas, John Betsch - baterie; prezența pe scena „Ploiești Jazz Festival”, ediția a XI-a, cu Mircea Tiberian, cu Chris Dahlgren și bateristul Tavi Scurtu (27 noiembrie, 2016); în Concertul de Crăciun, la Sala Patria din Brașov, Nadia Trohin - în trio cu saxofonistul Nicolas Simion și cu gharistul Sorin Romanescu (28 decembrie 2016); demersul ei, la 15 ianuarie 2017 cu Mircea Tiberian, la Gala Tinerilor Scriitori (ediția a VII-a) - eveniment difuzat în direct

de Radio România Cultural; apariția interpretei pe podiumul manifestării internaționale „My Unique Jazz Festival” (Berlin, 27 mai 2017) în trio, alături de Nicolas Simion și Sorin Romanescu; și în aceeași distribuție, la data de 23 iunie 2017, tot în trio, la Festivalul „Dobrojazz” din Tulcea; la 23 iunie 2018 – prestația la „Vittadini Jazz Festival” (Pavia, Italia), în cvartet cu Mircea Tiberian, Oleg Lașcu - contrabas, Iulian Nicolau - baterie; la 12 septembrie 2018 – în „Festivalul Capitalelor Națiunilor Centanare”, cu recitalul numit „Moldovlahia”, în formula Nadia Trohin Quintet (Alexandru Arcuș - saxofon, Toma Dimitriu - pian, Oleg Lașcu - contrabas, Gabi Matei - baterie) la Muzeul Național al Literaturii Române; 20 octombrie 2018, în ediția a VI-a a Festivalului Internațional de Jazz „Johnny Răducanu” – participare în duet cu Mircea Tiberian, pe scena Teatrului „Maria Filotti” din Brăila; iar la 24 octombrie 2018, concertul „Romania Impressions” în cadrul „Festivalului de Jazz Românesc” de la Budapesta, cu Nicolas Simion Group (Sorin Romanescu - ghitară, Martin Gjakonovski - contrabas, Mike Roelofs - pian, Silvio Morger - baterie, liderul Nicolas Simion - saxofon) în organizarea Institutului Cultural Român din capitala Ungariei.

În anul 2019, de semnalat Concertul din Sala Societății Române de Radiodifuziune cu Big band-ul Radio dirijat de Ionel Tudor, soliști fiind vocalista Nadia Trohin și pianistul Mircea Tiberian, derulare muzicală live înregistrată / transmisă în direct la Radio România Cultural (23 mai 2019); recitaluri pe scenele „Festivalului Jazz-Rock” de la Câmpina, ediția a IX-a (3 august 2019), la „Ploiești Jazz Festival”, cu

Radio; 26 martie 2021 – concertul „La margine de București” susținut la Filarmonica din Pitești, în duet cu Mircea Tiberian; 27 martie 2021 – „Note de primavară”, concert cu Nadia Trohin & Ploiești Jazz Trio, pe scena Filarmonicii „Paul Constantinescu”; recitaluri cu Big band-ul Radio dirijat de Ionel Tudor la Festivalul „dEvA Magic Summer” din Deva (22 august 2021), în concertul „Jazz în dar de dragobete” (24 februarie 2022) și prezența la „Târgu Jiu Magic Fest” (10 iunie 2022); o lună mai târziu – recitaluri ale Nadiei Trohin, în tandem artistic cu Mircea Tiberian (16 iulie 2022) la Festivalul „Sibiu Acasă” ediția a II-a și la „Jazz, Blues & More Festival” pe litoral, în localitatea 2 Mai (29 iulie 2022); în același an, același duo a fost aplaudat la „C’ Art Fest Danubius” de la Casa Avramide din Tulcea (16 septembrie 2022), după ce Nadia Trohin, ca solistă a ansamblului Ploiești Big band Jazz Society urcase pe podiumul „Câmpina Jazz-Rock Festival”, edițiile a X-a (5 august 2022) și ulterior a XII-a (2 august 2024); printre succesele la public ale duo-ului vocalistei cu pianistul în anul 2023, de menționat: concertul „Femeia – eterna poveste” din cadrul Festivalului Internațional de Muzică „Mărțișor” de la Sala cu Orgă din Chișinău (8 martie, ediția a 57-a), prezențele în „Gala Premiilor UCMR”, ediția a 52-a la Opera Națională București (8 mai), în Festivalul Internațional „Johnny Răducanu” de la Brăila (22 octombrie), apoi în concertul numit „Ritmuri de Jazz Românesc la Paris” organizat de ICR din capitala Franței la Sala Bizantină din Palais de Béhague (8 noiembrie); iar în 7 septembrie, recitalul Quartetului Mircea Tiberian, cu Nadia Trohin - vocal, Chris Dahlgren - contrabas și cu Claudio

Puntin - baterie, înfățișat fanilor la „Bucharest Jazz Festival”; cât privește anul 2024, bogat și acesta în prezențe live ale apreciatei muziciene, le amintim pe acelea de duo cuprinse în concertul aniversar „Mircea Tiberian – 50 de ani de activitate” derulat în Clubul bucureștean JazzBook (18 aprilie); în programul prezentat la Festivalul Internațional „Jazz’n Chișinău” (11 iunie); în recitalul de gală din contextul evenimentului Premiul Național de Poezie „Mihai Eminescu” - Opera OMNIA, ediția a XXXIII-a de la Botoșani (15 iunie); în show-ul „Incursiune în istoria jazzului românesc” din Sala Auditorium a Universității Naționale de Muzică București (8 octombrie); dar și evoluții în trio ale Nadiei Trohin la „BZM Festival” organizat la Centrul Cultural „Alexandru Marghiloman” din Buzău (14 iulie), precum și la ediția a IV-a a „Festivalului Internațional de Duo Majura”, desfășurat în Sala Mare a Ateneului Român (14 octombrie).

Așa cum se scria în cronică la recitalul „Jazz de Sânziene” din cadrul Festivalului IESc @ CREART: „Vocea seducătoare a Nadiei Trohin, cu o cunună strălucitoare de nuanțe solare ori lunatice, rezonază cu sonorile interioare și cu registrele sofisticate pe care ni le oferă maestrul pianului și al jazzului românesc, Mircea Tiberian”.

De la interiorizarea tălmăcirii baladelor, la veritabila explozie de bucurie juvenilă, de ritm electrizant dinamizând piesele alerte, vocalista nepereche Nadia Trohin se definește prin exuberanțul, euforicul demers vocal apt a proporționa, de la sensibilitate la frenezie, o extinsă gamă de extrovertiri potențate de patosul și sinceritatea glăsurii. Nadia Trohin cucerește nu numai prin glasul bine timbrat, prin performanța vocală și prin inventivitate improvizatorică, ci și prin trăirea scenică evidențiind un incontestabil talent actoresc.

Florian LUNGU

alături de Mircea Tiberian

Nadia Trohin însoțită de Big band Jazz Society din cadrul Filarmonicii „Paul Constantinescu” (21 noiembrie 2019), la Sala Radio România în Festivalul Internațional „Dan Mîndrilă” ediția I, solista evoluând în cvartet cu Mircea Tiberian, Răzvan Cojanu și John Betsch - baterie (23 noiembrie 2019). Anul 2019 a marcat totodată lansarea albumului „Aleea Cosmonauților”, înregistrat în dialog creativ cu Mircea Tiberian, sub patronajul Universității Naționale de Muzică București, în contextul proiectului „Platforma muzicii românești”.

Între realizările din ultimii ani, se cuvin menționate participările la: 28 august 2020 – Festivalul Internațional de Jazz „SamFest”, Satu Mare (recital Nadia Trohin Jazz Quartet cu pianistul Albert Tajti, basistul Răzvan Cojanu, bateristul Gabi Matei); 29 august 2020 – Nadia Trohin & Ploiești Jazz Trio la Festivalul „Jazz on the Rooftop”, ediția a III-a, eveniment organizat de Filarmonica „Paul Constantinescu” din Ploiești; 29 noiembrie 2020 – Nadia Trohin & Big band Jazz Society în cadrul „Ploiești Jazz Festival”, ediția a XV-a; 25 februarie 2021 – Nadia Trohin în concertul „The Ladies Sing Jazz” cu Big band-ul Radio dirijat de Ionel Tudor, la Sala

Dan Dimitriu

„A fost seara în care am împărtășit cu marele public o parte din viața mea! Trecut, prezent și viitor! Iubire, muzică și oameni frumoși!” – Dan Dimitriu

Cu o carieră impresionantă ca instrumentist (a fost basist timp de două decenii în Orchestra Radioteleviziunii Române), compozitor, dirijor, orchestrator, profesor, organizator de festivaluri și coordonator muzical de emisiuni TV, Dan Dimitriu a fost protagonistul unui spectacol-eveniment dedicat muzicii ușoare românești.

Conceptul, scenariul și regia sunt semnate de Vasile Muraru și de Valentina Fătu, cei care au inițiat acest proiect de suflet pentru Teatrul de Revistă „Constantin Tănase”, care a debutat în primăvara anului trecut cu „Autograful Muzical” dedicat celebrului cantautor Horia Moculescu. Această serie de spectacole va continua având ca invitate de onoare mari personalități ale muzicii ușoare românești.

Luminița Anghel, Nico, Adrian Enache, Theo Rose, Alexandra Velniciuc, Aurelian Temișan, Cornelia Rednic, Alexandra Crăescu, Radu Palaniță, Nicole Cherry, Daniela Tănase, Alessandra, Andrei Bănuță, Irina Ionescu, Eduard Stoica, Theodor Andrei și Eliza Chifu au făcut parte din distribuția spectacolului-concert, acompaniamentul fiind asigurat de Orchestra Teatrului Tănase dirijată de Dan Dimitriu, la pupitrul căreia se află de trei decenii (a debutat aici în 1995!). Firește, toți soliștii, unii dintre ei, precum foști elevi, au interpretat creații ale compozitorului, scrise și lansate cu mare succes de-a lungul timpului.

Prologul spectacolului, precum și cupletul de deschidere al celor doi îndrăgiți actori Vasile Muraru și Valentina Fătu, dar și multe dintre momentele muzicale au fost asezonate cu baletul Teatrului Tănase (coregrafia Oana Cocârță), scenografia fiind semnată de Francesca Cioancă.

„Muzica lui Dan, dar și firea lui de bănățean serios, talentat și temeinic au meritat toate aplauzele din acea seară!” – spuneau Valentina Fătu și Vasile Muraru, artizanii acestui regal muzical. „Cu Dan alături poți pleca oricând pe drumurile sinuoase ale creației. Pentru că Dan este un om de cuvânt. Pe Dan te poți baza. Are știința muzicii, dar

și pe cea a bunului simț. Dan este un spirit liber, dar niciodată rebel. Funcționează excelent ca lider pentru oamenii săi, dar reușește, cu mare ușurință, să fie la rândul său un excepțional om de echipă. Sunt calități rare, ale unui caracter de aur! Dan face parte, cu adevărat, din cei câțiva fără de care, aici, nu s-ar fi putut. Dan este al Teatrului Tănase, inima lui bate în ritmul iubirii pentru artă și oamenii ei! Și pentru această calitate rară îi mulțumim!”.

Vechi membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Dan Dimitriu a absolvit Liceul de Muzică din Timișoara, secția pian – violoncel (promoția 1967) și Academia de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București, acum Universitatea Națională de Muzică, secția Compoziție, Dirijat, Pedagogie (promoția 1973). A compus peste 200 de cântece și în cei 30 de ani de când dirijează Orchestra

Vasile Muraru, Dan Dimitriu, Valentina Fătu

Teatrului Tănase a compus și a semnat aranjamentele muzicale pentru peste 100 de spectacole și premiere de Revistă, aflându-se la pupitrul dirijoral la peste 2.000 de reprezentații. Alături de instrumentiștii săi valoroși, i-a acompaniat pe toți artiștii care au evoluat pe scena Teatrului Tănase. Multe dintre piesele compuse de Dan

amfitrioană a spectacolului. „Apoi l-am regăsit alături de colegi de breaslă, nume mari de altfel în panoplia muzicii ușoare românești, fiind implicat în discuții profesionale de mare finețe, ca între cunoscători, dovedind o minuțiozitate și o atenție aparte pentru scrierea și orchestrarea unei partituri. De altfel, mărturie pentru această atenție la

Aurelian Temișan

Dimitriu, premiate la marile festivaluri de muzică ușoară, se pot auzi fie la Sala Savoy, fie la Teatrul de Vară „Herăstrău”. S-a aflat și la conducerea muzicală (dirijor, orchestrator și director muzical) a Festivalului Concurs de Muzică Ușoară „Aurelian Andreescu” și a Festivalului Concurs Național de Muzică Ușoară „Florin Bogardo”, evenimente organizate și găzduite de Teatrul Tănase.

„L-am cunoscut pe Dan Dimitriu mai întâi la festivalurile de copii, unde era în juriu și am descoperit în timp un om cu mult umor, cu o inteligență tăioasă, savuroasă în momentele când îți administrează mângâieri autoironice...”
- mărturisirea actrița Alexandra Velnicuic,

Andrei Bănuță

Adrian Enache

remarcat prin amprenta rafinată pe care o dă unei compoziții semnate de el, unei orchestrații sau unui moment de virtuozitate solistică. Mă bucur enorm că ne-am regăsit din nou pe aceeași scenă, sorbind cu nesaț din talentul lui și al celor care au participat la regalul muzical pe care Teatrul de Revistă l-a oferit în cinstea lui”.

În această ordine, soliștii vocali au interpretat, depănând și amintiri comune, șlagăre compuse și lansate de Dan Dimitriu: Daniela Tănase - „Trece vremea” (versuri Carmen Aldea Vlad), Alexandra Crăescu - „Atât cât te iubesc” (versuri Bernice Chitiul), Eliza Chifu - „Va exista” (text Eugen Rotaru), Edy Stoica - „De departe, de aproape” (versuri Aurel Storin), Irina Ionescu - „Te aștept, sărută-mă” (versuri George

Autograf muzical

Popovici), Theodor Andrei – „Telefonul” (versuri George Țârnea), Alessandra Stanciu – „Noi amândoi” (versuri

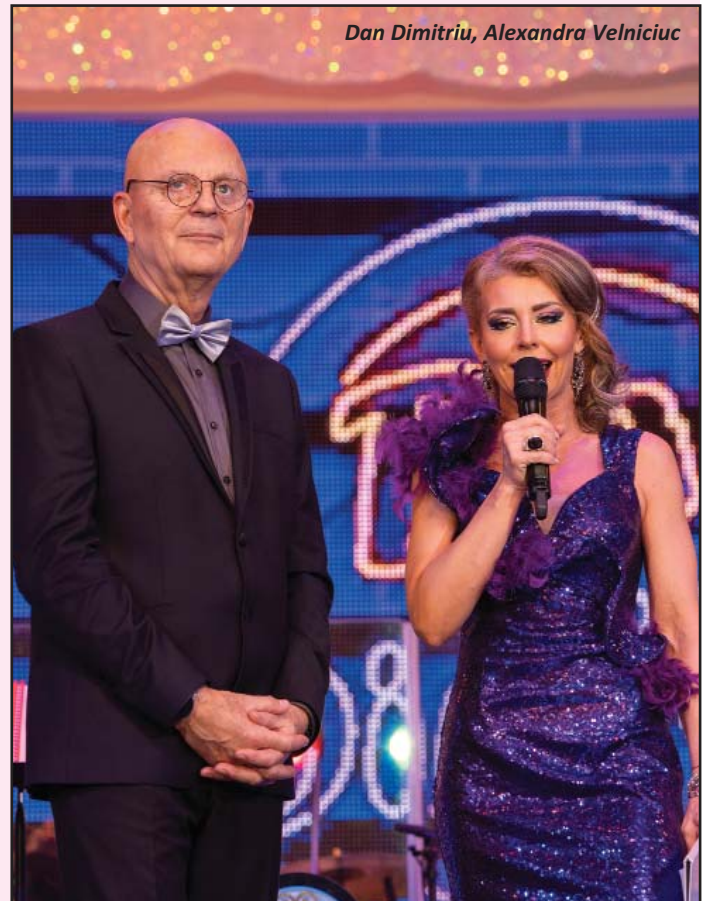
vreau să știu” (versuri Eugen Rotaru) și „Am așteptat” (versuri Carmen Aldea Vlad).

Spectacolul s-a încheiat cu șlagărul „Nu m-am gândit la despărțire” (text Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu) interpretat de toți artiștii din distribuție și lansat de Dan Spătaru la Festivalul MAMAIA 1983 (a cucerit Premiul Publicului), festival reluat după o pauză de șapte ani și prezentat de Octavian Ursulescu, prezent în sală alături de Sida Spătaru, soția îndrăgitului interpret – cei doi au evocat acele momente, dar și personalitatea marelui artist. În același an Dan Spătaru a mai lansat un șlagăr – „La cinci și jumătate, la Universitate”, muzica Ionel Tudor, versuri Andreea Andrei, distins tot cu Premiul Publicului la secțiunea Creație.

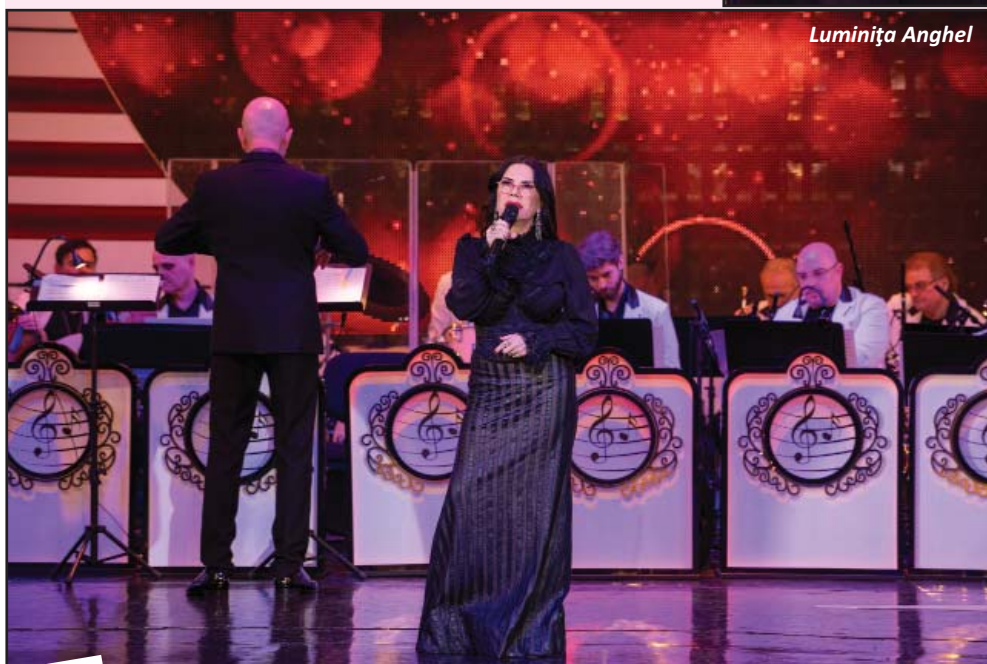

Theo Rose

Carmen Aldea Vlad), Cornelia Rednic – „Mi-e dor”, Andrei Bănuță – „Nu m-am gândit la despărțire” (remix, versuri Andrei Bănuță, Angel Grigoriu, Romeo Iorgulescu și Alexandra Irina Măruță – ANDRA), Aurelian Temișan – „Săptămâna” (versuri George Țârnea), Nico – „Tu” (versuri Dan Ioan Panțoiu), Radu Palaniță – „Sub semnul dorului” (versuri Carmen Aldea Vlad), Nicole Cherry – „Iubesc prima oară” (versuri Carmen Aldea Vlad), Luminița Anghel – „Azi eu uit de tine” (versuri Alin Gheorghisan), Theo Rose, cu două piese - „Nu, nu mai

Dan Dimitriu, Alexandra Velnicu

Luminița Anghel

Nu a lipsit din sală textiera Carmen Aldea Vlad, care a semnat versurile multora dintre piesele alese pentru spectacol, fiind și prietenă de-o viață cu Dan Dimitriu. I-au fost alături și colegii de breaslă Ionel Tudor, Andrei Tudor și Viorel Gavrilă, actrița Adriana Trandafir, Adina Storin, soția lui Aurel Storin, fost secretar literar – artistic al Teatrului „Tănase”, interpretul de muzică populară Lupu Rednic, dar și celebra gimnastă Sabrina Voinea, împreună cu mama sa, Camelia Voinea. Dan Dimitriu este cel care a compus fundalul sonor pentru evoluția la sol a Lotului Olimpic de Gimnastică al României la J.O. de la Paris din 2024.

Fiecare dintre protagoniștii acestui spectacol a ținut să evoce amintiri și momente de neuitat trăite alături de

Solist vocal și compozitor la rândul său, Theodor Andrei, care a reprezentat România la finala Eurovision 2023 de la Liverpool (Marea Britanie) cu piesa „D.G.T. (Off and on)”, a cucerit în 2022 Trofeul Festivalului „Mihaela Runceanu” și Premiul Myosotis pentru Cea mai bună creație a unui cantautor pentru piesa „Artist” (muzica, versuri, interpretare Theodor Andrei) de pe albumul său de debut – „Fragil”. Îl consideră pe Dan Dimitriu mentorul său: „Este cel care mi-a deschis ochii, mi-a dat încredere și a fost alături de mine în toate proiectele muzicale. De mic mi-am dorit să fac ceva care să rămână, să creez propria mea muzică. Dan Dimitriu este cel care mi-a arătat când aveam 13 ani că muzica este mai mult decât o înșiruire

Alexandra Crăescu

compozitorul, profesorul, colegul „de la Teatru” (Adrian Enache, Daniela Tănase, Alexandra Crăescu), colaboratorul, dar mai ales prietenul Dan Dimitriu.

„Este un profesor și un OM extraordinar, de la care am avut și încă mai am foarte multe de învățat! A crezut în mine încă de la început, ajutându-mă cu tot ce i-a stat în putință!” – spunea Eduard Stoica. „Îmi amintesc cum mi-a oferit papionul dânsului la un concurs de interpretare pentru a-mi purta noroc, apoi un set de tobe, atunci când am devenit elev al Colegiului de Arte la clasa de percuție și chiar și o chitară electrică, pe vremea când visam să fiu un rockstar! Mereu rămânea special pentru mine peste program și nu mă lăsa să plec până nu îmi reușeau piesele la care lucram! Este un profesionist desăvârșit, un om grijuliu, răbdător și plin de bucurie în suflet ori de câte ori îl întâlnești!”.

„Acest spectacol este o celebrare a artei și a spiritului creator al lui Dan Dimitriu, iar pentru mine a fost onorant să interpretez piesa „Te aștept, sărută-mă” pe care am cântat-o pentru prima dată pe scena Festivalului de la Mamaia în 2012, la numai 14 ani și care a câștigat locul II la secțiunea Creație. Este o bucurie să o readuc în fața publicului într-o seară dedicată omului care m-a învățat să apreciez muzica la adevărata ei valoare!” – a declarat Irina Ionescu, și ea fostă solistă a Teatrului Tănase.

Nicole Cherry

de note care trebuie să sune bine. Și așa am trecut de la un băiat de clasa a 7-a la Premiul pentru cea mai bună voce masculină din finala națională Eurovision 2023. Este un om minunat, cald și iubitor, căruia îi mulțumesc pentru tot ce am realizat împreună, pentru fiecare curs, lecție, gând bun, încurajare și pentru onoarea de a-i strânge mâna de fiecare dată, de a-i spune - *Salut Maaaaan!* - și de a fi cel mai bun prieten pe care mi l-am putut dori vreodată”.

Cine și-ar fi închipuit că solista de muzică populară Cornelia Rednic cântă atât de bine și de frumos muzică ușoară? Ei bine, Dan

Theodor Andrei

Dimitriu a fost acela care a încurajat-o în acest sens și împreună au lansat albumul „Mi-e dor”, după titlul piesei pe care a interpretat-o și pe scena Sălii Savoy.

Nici Andrei Bănuță nu și-a imaginat că succesul și consacrarea definitivă i-l va aduce remix-ul „Nu m-am gândit la despărțire”, interpretat în duet cu Andra: „Povestea noastră a început pe când eram copil. Auzisem despre profesorul de canto din București – eu constănțean fiind, care face magie cu vocile copiilor. La prima lecție de canto am mers cu tata cu mașina, după care am făcut naveta cu trenul, timp de vreo 6 luni. Aveam numai 12 ani. Am

prețuit învățăturile primite, fără să știu că refrenul care mi-a schimbat viața a fost scris chiar de dumnealui! Anii au trecut, am lansat primele piese și, într-o zi, la studioul meu, situat doar la câteva clădiri de școala sa de canto, s-a născut remake-ul șlagărului lansat de Dan Spătaru. A trebuit să obțin acordul autorilor piesei originale, iar când l-am văzut primul menționat pe Dan Dimitriu m-am bucurat nespus și am înțeles: drumurile cu trenul, singur, copil fiind, orele de pregătire, repetițiile, studiul aveau să capete sens în primăvara anului 2022, atunci când l-am sunat și am povestit de parcă nu ne mai văzusem de câteva zile, nu ani... De atunci, drumul meu a fost presărat cu succes, pentru că piesa m-a arătat cu adevărat publicului. Și iată-ne din nou alături pe aceeași scenă cu ocazia concertului aniversar dedicat lui!”.

„Dan Dimitriu a fost unul dintre primii și cei mai importanți îndrumători ai începuturilor mele” – spunea cântăreața, actrița și „jurata” de la Vocea României (Pro TV) Theo Rose. „M-a auzit cu ocazia unui concurs de interpretare și mi-a sunat părinții să le spună ce *mină de*

aur – chiar așa s-a exprimat – au acasă. De atunci ai mei au început să creadă în posibilitatea unui viitor în muzică pentru mine!”.

Profesor de canto i-a fost și lui Nicole Cherry, care spunea despre Dan Dimitriu că reușit să scoată la lumină tot ce era mai bun, inspirând-o să crească și să se autodepășească.

Lumița Anghel, Aurelian Temișan și Nico au declarat la unison că au cântat de multe ori sub bagheta dirijorului Dan Dimitriu pe scena Teatrului Tănase și nu numai, că au fost deseori împreună în turnee sau jurii, la concursurile din București și din țară, bucurându-se de fiecare dată unii de ceilalți, ori de câte ori au avut ocazia.

„Pe lângă onoranta, dar copleșitoare răspundere de-a fi imaginat și coordonat acest spectacol, există o imensă bucurie lăuntrică pe care, odată cu trecerea anilor, o considerăm un adevărat dar al sorții: ne bucură succesul și atunci când nu este al nostru! Îl salutăm și-l aplaudăm!” – au spus cei doi artizani ai acestui proiect, Valentina Fătu și Vasile Muraru.

„Considerăm că este un mare noroc să putem organiza, aici, la noi acasă, la Teatrul «Tănase», evenimente cu o asemenea încărcătură emoțională și simbolică, să reușim să ne încărcăm din lumina lor, din binecuvântarea momentului de-a fi contemporani cu mari artiști, cu muzicieni atât de hăruiți, așa cum a fost și protagonistul unei seri

memorabile! Dan Dimitriu, te rugăm să ne permiți să-ți declarăm admirația profesională din perspectiva comună de slujitori ai Artei! Așadar, viață lungă, cu iubire declarată, artei și slujitorilor ei! Viață lungă și creativă, Dan Dimitriu!”.

(Foto: Anca Dimitriu-Nicolae, Sebastian Oros, Mihaela Petre)

Oana GEORGESCU

Cătălin Crișan

Cătălin Crișan a fost unul dintre tinerii lansați la Mamaia cu care am colaborat foarte mult ulterior, înglobându-l în toate turneele pe care le giram în acea perioadă, alcătuiind distribuțiile și firește prezentându-le, așa că am bătut țara cu el. La fiecare sală unde găsea un pian în culise se așeza în fața claviaturilor și cânta piese clasice, nepăsându-i de ce era în jur. De altfel la unul din aceste turnee și-a cunoscut prima soție, care cânta și ea, dar asta e altă poveste, de mai târziu. Cătălin locuia pe atunci

aproape de mine, i-am cunoscut bine părinții, oameni extraordinari, am fost și într-o vacanță cu ei la Mănăstirea Văratec, iar bunicul lui, care îl adora, mi-a dat primele poze pe care le-am publicat cu adolescentul talentat de la Liceul „Mihai Viteazul”. Dintre aceste turnee cele mai numeroase au fost pentru Filarmonica din Botoșani. Am spus „pentru” fiindcă în acei ani instituțiile de cultură erau obligate să se și autofinanțeze, parțial, drept care din instrumentiștii filarmonicii se alcătuiseră o formație, dirijată de Victor Huminic, formație în care cânta, la trompetă, Mircea Dan (care mai târziu a devenit directorul instituției, am colaborat în această postură cu el), socrul Mădălinei Manole. Cătălin era nelipsit din distribuția, evident nu mereu aceeași, spectacolelor, alături de Gabriel Cotabiță, Gabriel Dorobanțu, Natalia Guberna, Alexandra Canareica, Ricky Dandel, ș.a., am și acum câteva afișe și programe, pentru că realizam pentru ei și programe de sală cu care mai scoteau niște fonduri, cu biografiile protagoniștilor, fotografiile etc. Romanticul Cătălin Crișan era firește asaltat de admiratoare și, asemeni altor colegi lansați de tineri la Mamaia, fugea inițial de la lungile, e adevărat, ședințe de autografe, fiindcă atunci nu existau telefoane cu care să se facă selfie. După un concert la Bistrița l-am luat deoparte și i-am explicat cât greșeste: oricât de obosit ai fi, nu ai voie să ignori nici un spectator, fiindcă acesta dăduse bani pe bilet, făcuse economii ca să ne vadă, venise acolo și pentru tine sau poate special pentru tine. Sigur, mulți nu aveau carnețele de autografe, dar din acea clipă Cătălin a rămas și câte o oră după concerte, semnând pe bilețele de hârtie, chiar pe cămăși și buletine de

identitate! Popularitatea sa era uriașă, practic după un singur șlagăr, „Vorbește marea” de Aurel Manolache (mai avea o piesă înduioșătoare de același compozitor, „Mama”) – care făcuse parte din cele două piese cu care cucerise premiul I (Trofeul îi revenise Alinei Mavrodin) în 1987 la festivalul de la Mamaia. Premiul II îl câștigase Daniel Iordăchioae, din Pașcani, care evolua pe coordonate total opuse, mai rock and roll, mai „Elvis”-ian. Îmi aduc aminte că în acel an șefii de la Cultură au organizat un turneu în câteva mari orașe cu câteva vedete, dar și cu laureați tineri, pentru a promova festivalul de la Mamaia. Nu pot uita

cum, la Cluj, și Cătălin, și Daniel țineau să încheie spectacolul, drept „cap de afiș”, iscându-se un blocaj. Aurel Manolache, care era în fruntea delegației, s-a fofilat, evitând o decizie, așa că am luat-o eu, care prezentam: a încheiat Silvia Dumitrescu, așa încât nu s-au mai disputat! Într-un interviu recent, Cătălin declară a nu-și mai aminti dacă a fost plătit la Mamaia și-l cred, au trecut totuși niște ani, deși ar fi trebuit să nu uite acel prim „gaj” al lui ca artist... Ei bine, nu doar că a fost recompensat financiar pentru premiu, dar a fost plătit separat pentru cele două apariții în festival (în concurs și la Gala laureaților), plus pentru cele patru concerte „Avanpremieră Mamaia” care au avut loc înainte de festival pe litoral, totul era foarte corect, venea tov. Aron de la Consiliul culturii cu banii și statele de plată, ceea ce după 1990 nu s-a mai întâmplat. După premiul de la Mamaia, Cătălin a

mai topit inimile spectatoarelor, frumusețea și cu voce caldă, în concertele „De la Mamaia la... Pitești”, organizate de compozitorul și dirijorul Dumitru Lupu sub egida Teatrului „Al. Davila”. Erau adevărate spectacole ale tinerilor în mare ascensiune, cu Gabriel Dorobanțu, Cătălin Crișan,

Daniel Iordăchioae, Ileana Șipoteanu, Viorela Filip, Otilia Rădulescu, Silvana Cucu. Muzician înzestrat, mă bucur să îl vedem și azi pe Cătălin Crișan în prim-plan, cu compoziții superbe (vezi „Dacă pleci”, dar și piesele în duet cu Mirabela Dauer), școală de muzică, propriul studio de înregistrări, versuri pentru cântece, dar și autor dramatic și regizor. Popularitatea unui artist se verifică atunci când reușește să umple Sala Palatului, iar Cătălin a făcut-o și pe asta.

Octavian URSULESCU

Mamaia '90, un nou început (I)

Toți ne-am pus mari speranțe în schimbările pe care le așteptam cu atâta nerăbdare după decembrie 1989, din păcate pentru muzica ușoară românească, așa cum se va vedea în doar câțiva ani, n-a venit acea sărbătoare, dezvoltare, împlinire. Au apărut publicațiile de scandal

Cornel Fugaru

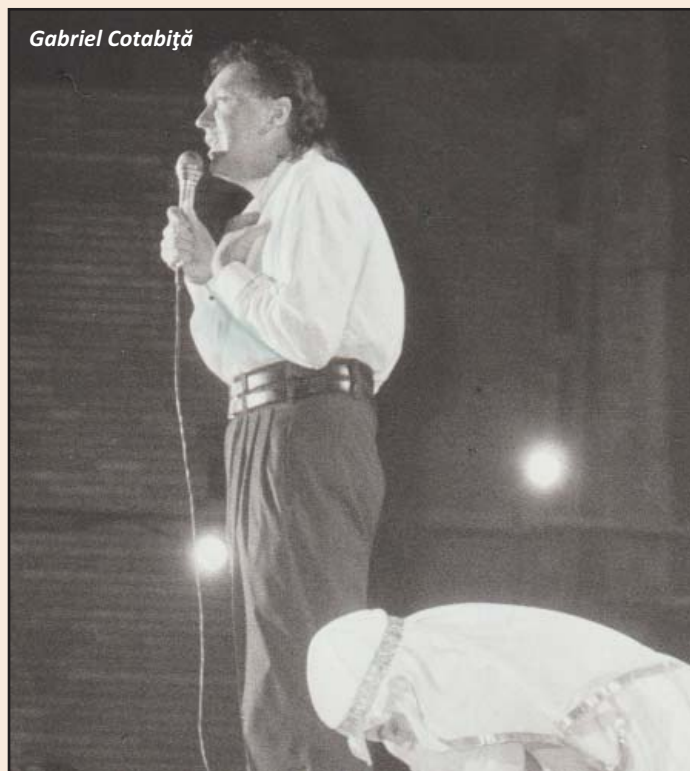
(cele mondene încă erau blânde pe lângă ele), creatorii și interpreți consacrați erau catalogați drept "dinozauri" de către niște neica-nimeni pe care înainte nu i-ar fi luat în seamă oamenii serioși, iar posturile private de radio și ulterior cele TV le țineau isonul. Realizatorii, redactorii, jurnaliștii competenți erau treptat marginalizați, în locul lor fiind promovați tineri fără pregătire de specialitate, dar posedând ceea ce se va dovedi în timp decisiv în viața țării: tupeu, aroganță, agresivitate. Din acest motiv nu mai apăreau cronici profesionale, la obiect, ci doar însăilări mondene, scandaluri, comentarii legate de vestimentații și nu de prestația artistică. Dar, asta e, ne "capitalizam... cu față umană", au apărut sponsori, reclame, ceea ce nu era

Paula Mitrache

deloc rău dacă ar fi contribuit la ridicarea nivelului muzical sau măcar la menținerea acestuia. Până prin 1997-1998 încă s-a mai putut vorbi de Festivalul național de muzică ușoară românească, apoi însă ștacheta a coborât tot mai mult, tot felul de neaveniți (Adrian Ștefănescu, Zgabercea și alții) maltratându-l pur și simplu, deraierea rapidă ducând la finalul previzibil – dispariția festivalului în 2012...

Dar să nu anticipăm și să ne ocupăm în aceste rânduri, deocamdată, de prima ediție post-decembristă, cam a 20-a de la înființare, desfășurată între 22 și 26 august 1990 la Teatrul de vară din Mamaia. Organizatori: Ministerul Culturii, UCMR, Radioteleviziunea Română, Primăria municipiului Constanța, cu sprijinul Artexim-Romstar. Cunoscută de la pupitrul știrilor TVR, Carmen Movileanu a fost o prezentatoare frumoasă și încântătoare (neanunțată din păcate în programul de sală, tipărit cu multe greșeli), aceasta fiind doar una din premierele inspirate ale directorului artistic Titus Munteanu. El și-a alăturat o echipă redutabilă: Jolt Kerestely, Alexandra Cepraga, Alexandru Pârlea, Dani Constantin (regizori muzicali), Ovidiu Drugă (operator-șef imagine), Tania Leu, Cornel Ionescu, Anton Stelian (scenografi), Dan Traian

Gabriel Cotabiță

Popovici, fostul soț al Mirabelei Dauer (regizor de montaj), fostul solist Călin Marian (secretar de redacție), fostul instrumentist în orchestra RTV Ion Duma (redactor), așa cum tot redactor a fost Dan V. Dumitriu, semnatar al celor mai multe texte de melodii din festival. Să fie oare teama de necunoscut? Cert este că mulți dintre compozitorii reputați n-au înscris piese, iar alții, ce-i drept, n-au fost selectați, fiind evidentă intenția realizatorilor de a aduce în prim-plan nume noi, dar rezultatele n-au fost în întregime pe măsură. Dintre cei din generația mai tânără au înscris totuși piese la preselecție Mihai Constantinescu, George Nicolescu, membrii formației Timpuri Noi. S-au înscris inițial 110 cântece, dintre care au fost reținute 23, dar au fost în finală doar 22, fără creația lui Vasile Veselovschi. Doar Cornel Fugaru, gălățeanul Marius Dumitrescu și Bogdan Cristinoiu au avut câte 2 piese în finală, acesta din

urma co-semnând una din ele cu interpretul piesei, Mircea Dumitrescu (dacă tot am amintit de... foști, fostul soț al Silviei Dumitrescu). Incredibil, dar adevărat, tatăl lui Bogdan, reductabilul compozitor Ion Cristinoiu, dirijor al orchestrei RTV, n-a intrat în finală! Au făcut-o totuși Aurel

de melodii din finala secțiunii de Creație au beneficiat de interpretări de calitate oferite de Aura Urziceanu, Gabriel Cotabiță (nu mai puțin de 3 titluri), Loredana Groza, Marina Florea, Silvia Dumitrescu, Dana Bartzler, George Nicolescu, Elena Cârstea, dar și de soliști din "noul val" - Monica Anghel, Mădălina Manole, Mircea Dumitrescu, Mihai Balaban (fostul membru al grupului "Stil" a dat viață unui "rap" al lui Bogdan Cristinoiu), clujeanca Mirela Lucaciu, Aurel Moldoveanu, Ovidiu Baci, Gabriel Basarabescu, Viorel Rus, precum și participanți în trecut la Mamaia și la "Steaua fără nume" - Corina Mathia, Constantin Bruj sau Florina Cupșa. De asemenea, ne-am

Laura Stoica

Giroveanu, George Grigoriu, Vasile V. Vasilache, Ionel Tudor, dar și Corneliu Meraru, Viorel Gavrilă, Șerban Georgescu, Dan Creimerman, Dragoș Nedelcu, brașoveanul Dan Pavelescu. Între debutanți: George Natsis, Andrei Kerestely, mezinul concursului, 19 ani (și tatăl lui, Jolt, n-a reușit să acceadă în finală!), clujeanul Marius

Aura Urziceanu, Viorel Gavrilă

reîntâlnit cu doi laureați ai ediției '89, extrem de talentata Geanina Olaru din Bacău (doar premiul III atunci, deși merita mai mult) și Marilena Iordache (premiul I). De neînțeles însă cum de n-au apelat compozitorii, dacă tot se plâng, pe drept cuvânt, de penuria de voci masculine, la

Carmen Movileanu

Marchiș, frații Florian și Cristian Nanu, Constantin Popovici (dirijor la Ansamblul "Doina" al Armatei), Gabriel Basarabescu. Interesant este faptul că, în afară de Cristinoiu (recordman al concursului, cu nu mai puțin de 3 Trofee) și Kerestely, și alți cunoscuți creatori nu i-au convins pe exagerat de exigenții electori - Marcel Dragomir, Dan Stoian, Titel Popovici, Virgil Popescu, Marius Popp, Dumitru Lupu, Dan Beizadea, Dan Dimitriu, Valențiu Grigorescu, Mihai Vanica, Dinu Giurgiu, Gelu Mihăilă, Alexandru Simu, Alexandru Vilmanyi, Mihai Grigoriu! Să fi fost atât de slabe piesele lor? Mă cam îndoiesc... Cele 22

Perla Toma

Alin Cibian (Trofeu) sau la Aurelian Teмиșan (Premiul tinereții), revelații ale ediției 1989... Jurizarea secțiunii de Creație a fost operată de juriile aflate în studiourile teritoriale ale RTV din Iași, Timișoara, Târgu-Mureș,

Cei mai frumoși ani

Craiova și Cluj-Napoca (așa cum Titus Munteanu proceda și la "Șlagăre în devenire"), dar mai ales de specialiști. Juriul de specialitate a fost alcătuit din Horia Moculescu (ales prin vot secret de colegii săi drept președinte), Carmen Stoianov, Petre Codreanu, Lucia Popescu-Moraru, Paul Enigărescu (care a adus din partea Electrecord cele 2 discuri pe care erau gravate piesele finaliste la Creație), Anton Șuteu și Titus Munteanu. De remarcat că din cei 7 membri nu mai puțin de 4 reprezentau UCMR, ceea ce mi se pare absolut normal și nu prea se va mai repeta în viitor, cu rezultatele cunoscute. În timp ce membrii juriului se retrăgeau pentru deliberare, președintele rămânea în sală, acordând la rândul lui nota "la secret". Din cele 22 de melodii, un număr de 6 au fost reținute pentru finală: "Vă rog, tovarăși!" de Bogdan

fiind de o mie de locuri). Uluiitor însă este faptul că a 6-a melodie calificată a depășit-o pe cea de-a 7-a, rămasă în afara finalei, cu doar 1 punct, decisiv fiind votul spectatorilor! Premiile au fost înmânate de vice-

Gabriela Moraru

Cristinoiu, text Dan V. Dumitriu (solist Mihai Balaban, aflat în prezent și el în SUA, ca și compozitorul; a avut alături pe scenă grupul gălățean de dans modern Chat Noir), "Marea credea că-i o glumă", autori Marius Dumitrescu/Marcel Ionescu (cu Silvia Dumitrescu), "Ave Maria" de Cornel Fugaru/Dan V. Dumitriu (cu Gabriel Cotabiță, alături de Teatrul de modă "Prestij" din Chișinău, coregrafia Anjela Doni), "Să fii campion" de Viorel Gavrilă/Roxana Popescu (cu Aura Urziceanu), "O poartă de vis" de Andrei Kerestely/Eugen Dumitru (cu Loredana Groza) și "Mă tem să sper" de George Natsis/Dan V. Dumitriu (cu Gabriel Cotabiță). Din fericire am păstrat pe un colț de hârtie punctajele obținute de melodii. Primul total aparține probabil studiourilor teritoriale, urmează cel al publicului și media notelor membrilor juriului de specialitate. În aceste condiții ierarhia finală a fost: 1. "Ave Maria", 175 - 22 - 16,4; 2. "Să fii campion", 148 - 21 - 12,3; 3. "Mă tem să sper", 130 - 10,6 (lipsește nota publicului). Deci acestea au fost titlurile de pe podium, publicul acordându-i piesei lui Kerestely 18 puncte, lui Basarabescu 17, lui Grigoriu 13 și lui Cristinoiu 12, studiourile teritoriale notând creațiile semnate de Ionel Tudor (114), Creimerman (96), Cristinoiu (147), Grigoriu (116), Kerestely (116), Marchiș (93), Marius Dumitrescu (135). Organizatorii au anunțat premiile spectatorului care indică exact cele 6 titluri finaliste, dar nimeni n-a reușit acest lucru, dar au fost câteva cu 5 răspunsuri exacte din cele 350 de buletine depuse în urne (capacitatea teatrului

Geanina Olaru

președintele UCMR, Adrian Iorgulescu, de directorul general al TVR, Emanuel Valeriu, și de Mihai Constantinescu, consilier la Ministrul Culturii. Cele 3 melodii de pe podium au adus autorilor câte 25.000, 20.000, respectiv 15.000 de lei (împărțiți astfel: 2/3 compozitorul, 1/3 textierul). Au mai fost acordate două premii speciale, fiecare în valoare de 10.000 de lei: pentru Orchestrație lui Dan Creimerman ("Un minut și o secundă", compoziție proprie) și pentru Debut lui Marius Dumitrescu (pentru piesa sa "Marea credea că-i o glumă"). De asemenea Paul Enigărescu, director artistic al Electrecord, a anunțat câștigătorul Marelui premiu al discului pe anul 1990,

Irina Scafaru

acordat albumului "Interzis", muzică, versuri și interpretare Alexandru Andrieș, cu circa 120.000 de exemplare vândute.

La Interpretare au fost 14 finaliști, juriul de specialitate fiind alcătuit din Aurora Andronache (aleasă tot așa președinte de către colegi), compozitorii Cornel Fugaru și Vasile Veselovschi (reprezentanți ai UCMR), Georgeta Stoleru, Titus Andrei și Carmen Andriescu.

Aceștia, împreună cu al 7-lea votant, publicul, au reținut pentru finală 5 nume: Adrian Enache (Galați), Alina Perletta Toma (Constanța), Laura Stoica (Târgoviște), trio-ul feminin Galax (Dorohoi), Aneta Nedelescu (Galați). Spre deosebire de Creație, aici 6 spectatori au reușit să indice exact numele finaliștilor, câștigătorul, stabilit prin tragere

Loredana Groza

la sorți, primind un set de discuri, precum și, din partea firmei "Magnet" din Constanța, un sejur la Mamaia în perioada festivalului din 1991. Câteva reveniri în concurs: Alina Perletta Toma a mai fost finalistă în 1988, Aneta Nedelescu, Adrian Enache și Gabriela Moraru (Constanța) - în 1989. Unii dintre selecționați, la sugestia organizatorilor, au interpretat una din piese în limba engleză, idee deloc fericită la un festival național al muzicii românești, dar în fine... Premiul I a revenit Laurei Stoica, 22 de ani, solistă la secția de estradă a Teatrului "Toma Caragiu" din Ploiești, unde îl avea dirijor pe mentorul său, Viorel Gavrilă, care de altfel i-a oferit melodia în primă audiere "Dă, Doamne, cântec!". Cea de-a doua piesă a câștigătoarei a fost "Te condam, iubite!" de Marius Țeicu. Premiul II i-a revenit lui Adrian Enache, 24, student la Facultatea de Metalurgie din Galați și cursant al Școlii populare de artă din București, clasa Mihaela Runceanu-Ionel Tudor. El a ales piesele "O zi" de Dani Constantin și "Alături de tine" de Dan V. Dumitriu. Medalia cu... bronz Alina Perletta Toma s-a oprit la două

compoziții ale lui Dan Dumitriu, "Nu, nu mai vreau să știu" și "Lumea din noi". Stabilită ulterior în Italia, a revenit în 1996 la Mamaia cu un frumos recital și în prezent are o solidă carieră muzicală în Peninsula, sub numele Perla Toma. Aneta Nedelescu a ocupat penultima poziție, cântând piese de Viorel Gavrilă și Marius Dumitrescu, iar pe locul 5 s-a situat grupul Galax, cu melodii de Ionel Tudor și Dan Creimerman. În notițele mele apar cifre ce reprezintă mai mult ca sigur media notelor membrilor juriului de specialitate, care ar da o altă ordine: Enache 5,93, Perletta (soi de struguri fără sâmburi!) 5,35, Stoica 5,34, Galax 5,32, Nedelescu 4,20. Punctajul general însă, cel care a dat ierarhia finală, cu notele din țară și ale publicului, a fost: 96 pentru Laura Stoica, 92 pentru Adrian Enache, 80 pentru Perletta, 77 - Galax, 72 - Nedelescu. Punctaje generale destul de bune au înregistrat Ovidiu Komornyik din Deva (53), Moraru (47), Paula Mitrache - 40 (fosta laureată la "Miss București" este stabilită și ea în Italia), Irina Scafaru din Iași (a trecut la scena lirică, după studii clasice). Punctajele definitive au fost următoarele: Laura Stoica 24 (medie 4,8), Enache 19 (medie 3,8), Perletta 12 (medie 2,4), Nedelescu 8 (medie 1,6), Galax 12 (medie 2,4). Distincțiile au fost înmânate de Adrian Iorgulescu și Emanuel Valeriu, din partea Ministerului

Ovidiu Komornyik

Culturii venind de această dată secretarul de stat Coriolan Babeți. Laura Stoica a primit 10.000 de lei, un contract pe 1 an la Ansamblul tineretului din cadrul Ministerului Culturii și participarea din oficiu la "Cerbul de aur" în 1991, Adrian Enache - 8.000 de lei, Perletta Toma - 6.000. Au mai fost acordate premii speciale, obligatoriu primilor 3 clasați. Firma de turism Magnet din Constanța l-a răsplătit pe Enache cu un sejur gratuit pe perioada următoarei ediții. Laura Stoica a mai primit 5.000 de lei din partea Societații muzicale "Metronom" și includerea ei în distribuția a două spectacole pe litoral, dar sezonul era pe sfârșite... Mai sunt 2 premii speciale la care n-am notat destinatarul, dar e clar că este vorba de unul din primii doi clasați. Premiul "Melos-Adevărul", la care am fost consultant împreună cu fratele meu Florin-Silviu și cu Carmen Stoianov, toți 3 colaboratori ai revistei "Melos" (șef de departament Smaranda Oțeanu) - 5.000 de lei, o pagină specială și un poster în nr. 7 al revistei, respectiv impresariere în străinătate din partea Artexim-Romstar. (Va urma)

Octavian URSULESCU

Trio Galax

Amintirea lui Mony Bordeanu

„Noi începeam să ne preocupăm de muzică atunci când a apărut filmul «Tinerii» («The Young Ones», 1961, cu Cliff Richard și The Shadows). O nebunie, a contat imaginea acelor trei chitare și a vocii. N-am avut niciodată gânduri să facem bani, eram tineri și impresionam fetele. Mai apoi s-a dezvoltat trupa, noi am început să îmbrăcăm costume, cizmulite Beatles...”

Vremuri..., cum ar fi cântat în perioada sa cea mai fastă alături de Phoenix. Stabilit într-un colț al Germaniei, la Osnabruck, Florinel Bordeianu, cunoscut atunci ca Mony, celebrul solist din anii '60, a avut o viață ca-n filme. Sau cărți de aventuri. Visător incorigibil, a fugit cu soarta prin lume,

în cel mai puțin probabil moment – când grupul timișorean era pe culmile succesului. Apoi s-a tot întors, forțându-și destinul, nu neapărat muzical. Era de ajuns ca Nicolae Covaci să-i facă un semn... Iar rândurile de mai jos ocolesc ceea ce știu cei mai mulți melomani români – prima perioadă Phoenix, aceea beat, cu „Vremuri”, „Canarul” și celelalte melodii celebre.

În plin liberalism socialist, după venirea la putere a lui Ceaușescu, viața lui Mony avea să ia o turnură neașteptată, familia sa depunând actele de emigrare în America încă din 1952! „Ei ne refuzaseră de atunci mereu, dar sora mamei, din State, a ajuns la un congressman american. Se pare că președintele Nixon i-a dat o listă lui Ceaușescu sau poate oi fi ajuns eu o povară prea mare pentru autorități, pentru că, altfel, la facultate eram OK. Am dat concerte pentru ajutorarea sinistraților, iar ultimul a fost la sala Olimpia, în Timișoara. Atunci mi-am dat drumul și le-am zis politicienilor să

iasă din sală. Eram un copil, acum gândesc altfel, că doar nu toată lumea la costum și cravată e rea. N-a fost ușor pentru mine, trupa era ce aveam mai scump, plus viitoarea nevastă, pe care o iubeam. Dar dacă nu plecam cu mama și cu fratele meu mai mic le stricam tot viitorul, familia ar fi rămas despărțită.”

Plecarea frontmanului din trupa aflată pe val a produs scandal, dar s-a întâmplat când grupul avea mari probleme să mai cânte, datorită popularității. Pe de altă parte, dacă grupul nu se dezmembra, nu se știe dacă Nicolae Covaci ar mai fi apelat la Mircea Baniciu și la superinstrumentiștii din formula următoare. Sau dacă ar fi urmat reinventarea pe calapod etno-rock. Și încă ceva: după câțiva ani, Mony s-a întors să o ia și pe iubita lui peste Ocean. S-a întâlnit cu foștii colegi, care l-au invitat pe scenă să mai cânte o dată împreună, lucru mai puțin cunoscut. Revenind, Bordeianu a plecat separat de ai lui, via Germania. Neavând viză, a așteptat trei luni la München, fix la Cornel Chiriac, cel care îi promovase pe Phoenix, deja „în pâine” la Radio „Europa Liberă”. Invitat în emisiune, a înregistrat cu celebrul DJ o melodie - „A song of freedom”, nemaicântată ulterior cu Phoenix. În America a început prin a împacheta chiloți, apoi a avansat ca manager într-o vopsitorie, cu 400 de dolari pe săptămână. Altă viață – mașină sport Pontiac Firebird. Divorțează de Marieta, colaborează cu Radio „Vocea Americii” – corespondențe pentru Chiriac. Dar cu gândul tot în România era.

„În 1977 mă sună Nicu din Germania: «N-ai chef să cânti? Hai!» Așa am revenit în Europa în vara lui '77, la boemia aia care-mi lipsise în State, cu băieții mei, cu glumele lor, cu fete. Am pornit tare, am învățat piesele noi pentru mine, dar n-a ieșit nimic.” Mony are neînțelegeri cu unii dintre colegi și preferă să plece. Nu avea voie să lucreze, în schimb ca azilant primea ajutor de la statul german. În cele din urmă i s-a dat de lucru la Volkswagen – la bandă, instala farurile din spate. După trei luni se duce la doctor, cu nervii slăbiți de o sirenă care anunța următoarea mașină pe banda de montaj. Este scutit, primește bani. Dar îi termină, inclusiv rezervele aduse din State. În 1987 devine cetățean german, iar în 1990 absolvă o școală de manageri. Lucrează la o fabrică de stivuitoare, iar când aceasta dă faliment ajunge manager al unei firme de import-export de mezeluri.

În tot acest timp încearcă să nu mai lase muzica; în 1984 scoate un disc single cu Ioji Kappi. Covaci se mută lângă el, la Osnabruck, așa că începe să se reformeze și vechea gașcă, cântând prin cluburi. „Când a venit Revoluția am vrut să fug la Timișoara, dar n-aveam șeful de acum, care să mă învoiască. În schimb, m-a sunat Erlend Krauser (chitaristul fugit cu Phoenix în boxe, n.a.), care dorea să cânt într-o melodie dedicată evenimentelor – «Păsări albe» – care s-a dat imediat la radio, apoi n-am mai auzit nimic de ea până i-ai făcut tu clip la TVR, de curând.” Nicu Covaci reintră în anii '90 în scena vieții lui Mony și îl reactivează pentru câteva concerte „Remember Phoenix - anii '60”. În 2002 și 2007, la aniversările trupei, solistul este membru plin al grupului. Mai mult, în 2008 Bordeianu lansează un CD la ideea și cu întreaga producție a lui Covaci – „Back to the Future” – cu piese vechi, dar și noi. Un prilej pentru altă serie de concerte. Iar interviul nostru din toamna lui 2011 se termina cu Mony pe canapeaua din sufragerie, cântând o melodie proaspătă, cu speranțe să convingă firma la care lucra să deschidă o filială în România... pentru că se îndrăgostise.

Până la urmă, s-a pensionat și a trebuit să renunțe la idee. În 2016, cu editura Integral, am scos un volum din interviurile cu el - „Nebunul cu ochii închiși. Povești de viață”. Mony n-a ajuns la lansarea de la Târgul de carte,

imita pe Mick Jagger de la Rolling Stones. A plecat dintre noi în 6 februarie anul trecut, cu jumătate de an înainte de Nicolae Covaci. Într-o emisiune In memoriam pe care am realizat-o pentru TVR 2, am editat la final un interviu cu el și cu Nicolae Covaci (luat celor doi cu ocazia unei emisiuni din seria „Miturile muzicale românești”): „Când noi doi murim, Doamne ferește, nu văd să apară o altă formație Phoenix. (Covaci se încrunță, Mony râde, n.a.), cum s-a întâmplat și cu Beatles. Odată se va termina, dar melodiile nu se vor uita, un spirit va rămâne și probabil va fi o formație revival sau trupe care vor cânta din Phoenix.”

Doru IONESCU

fiind programat la o operație de ochi. Dar de fapt nu cu ochii a fost marea problemă, ci cu un picior, care a trebuit amputat în regim de urgență. Convalescența l-a ținut blocat aproape un an, dar în aprilie 2017, la show-ul aniversar de 55 de ani Phoenix, a venit pe scenă cu proteza și a cântat ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic! Apoi, în 16 octombrie 2022, a revenit pe scena Sălii Palatului, când Cristian Radu Nema a lansat filmul „Phoenix: povestea”. A urcat scena pentru o melodie, iar în timp ce cânta a aruncat cârjele, sprijinindu-se doar în microfon și amintindu-și de mișcările de pe vremuri, când îl

Festival la... majorat

Ajuns la ediția a XVIII-a, Festivalul național „Rapsodii de toamnă” de la Câmpulung-Muscel și-a reconfirmat poziția în ierarhia manifestărilor de gen de pe tărâmul romanței. Se înțelege, nimic nu poate concura măcar cu „Crizantema de aur” de la Târgoviște, cu cele 57 de ediții de până acum, unde directoarea artistică Alina Mavrodin-Vasiliu a edificat o construcție artistică impresionantă și unde există, cu sprijinul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, singurul concurs de Creație de la festivalurile de muzică ușoară sau romanțe din țară. Competiții de interpretare mai sunt, dar nu multe - la Zlatna (unde festivalul „Te-aștept pe același drum” a atins cota XX și este cu siguranță, inclusiv prin prisma orchestrei și a recitalurilor, pe poziția secundă într-un clasament

Cucu, asistent universitar la Facultatea de muzică din Brașov, interpretul de romanțe Ion Ioniță și, cum este normal, directoarea artistică și sufletul festivalului, reputata interpretă Mariana Claudia Filipescu. Afișul atractiv a făcut ca sala Casei de cultură a sindicatelor (directoare Graziela

Ciprian Cucu

Juriul

Camelia Tudoran), gazdă a evenimentului, să fie arhiplină, cealaltă instituție organizatoare fiind Cercul Militar Câmpulung, referent Emilia Bița. Tradițiile culturale ale orașului Câmpulung-Muscel sunt binecunoscute, atâtea și atâtea celebriități purtându-și pașii de-a lungul vremii pe faimosul bulevard „Pardon”. Așa încât emoția celor veniți la festival a crescut exponențial, cu atât mai mult cu cât aici s-au numărat între laureați artiști importanți ai romanței. I-aș aminti pe cei care au strălucit și pe scena de la Târgoviște, la „Crizantema de aur”: Cristina Beldean Moșușan, Ciprian Cucu, Alexandru Aghenie,

neoficial), Baia-Mare, Botoșani, Bocșa. Cel de la Timișoara a sucombat, așa încât celor de mai sus li se mai adaugă doar competiția musceleană, care nu numai că supraviețuiește, în ciuda unui sprijin inexistent din partea Primăriei, dar își adaugă an de an noi valențe. Sigur, cu o finanțare serioasă s-ar putea mări formația de acompaniament și cuantumul premiilor, ar putea fi invitate vedete de marcă din domeniu, dar tocmai de aceea este de admirat ce se face aici. De pildă la această ediție au susținut recitaluri Sanda Ladoși (a făcut parte și din juriu), o altă binecunoscută solistă de muzică ușoară, Ioana Sandu, câștigătorul ediției anterioare, Ciprian

Ileana Machidon

Georgeta Plută – câștigători de trofee și premii I, Darius Divian Iordănescu sau Liliana Feher, deci așa mai mic cum este el concursul de la Câmpulung-Muscel a atras voci importante, majoritatea cu studii la Universitățile de

Rucsanda, decan al Facultății de muzică de la Universitatea „Transilvania” din Brașov. Alături de dânsa au luat loc în loja „judecătorilor”, în afară de Sanda Ladoși și Mariana Claudia Filipescu, de care am amintit: Stelian Coman (profesor de muzică, dirijor, compozitor), Florin Pană (pianist, profesor de muzică, muzician de jazz), Raisa Bârnaz de la Chișinău (cunoscută interpretă de române), Speranța Florea (dirijoare, profesoară de muzică), preotul Daniel Oprescu, absolvent al Facultății de Artă Sacră. Jurații au cântărit cu exigență evoluția celor 15 finaliști din București, Buzău, Săcele, Craiova, Brașov, Câmpulung-Muscel, Curtea de Argeș și Chișinău, aceștia fiind acompaniați de doi excelenți instrumentiști – pianistul Florin Bălan, profesor univ. doctor la Facultatea de muzică a Universității „Transilvania” din Brașov, și violonistul Virgil Iordache, profesor de muzică și dirijor. Nu este deloc ușor să apreciezi valoarea unui solist după interpretarea unei singure române, dar specialiștii au anunțat o ierarhie

Mariana Claudia Filipescu

muzică din București, Cluj-Napoca sau Chișinău. Iar promovarea românei, cu bijuterii din repertoriul genului aparținând celor mai importanți compozitori, nu poate fi cuantificată cu exactitate, dar cum numărul melomanilor din oraș, ca și al interpreților de gen este tot mai mare, concluziile se impun de la sine. Pentru a încheia prezentarea informațiilor generale, să mai notăm că inspiratul decor a fost realizat de neobosita (în juriu, la organizare, în recital!) Mariana Claudia Filipescu, cu sprijinul arhitectei Ioana Binică. La capitolul Parteneri media, la loc de cinste s-au aflat revista „Actualitatea Muzicală” și publicația „Ultima Oră”.

Înainte de a trece pe scenă să poposim... în fața ei, unde s-a aflat juriul prezidat de prof. univ. dr. Mădălina

Veronica Lozovenu

Mădălina Rucsanda, Sanda Ladoși

finală apreciată de concurenți și aplaudată de public, ei cântărind și inspirația în alegerea unei lucrări potrivite calităților vocale. Au fost acordate trei mențiuni. Una dintre ele a revenit localnicei Ana Maria Lemnar, care a reprezentat școala „Musical by Gina Pavel” (sora lui Marcel Pavel) și a cântat binecunoscuta creație a lui Titel Popovici „Iubirea noastră nu are apus”. A doua mențiune a plecat la Buzău, câștigată de Andreea Cristina Iordache, care a făcut apel la o română clasică, „De ce oare eu te-am cunoscut?”, așa cum a procedat, după cum se vede inspirat, și Marian Coman din Pitești, cu „Car frumos cu patru boi”. Foarte tânărul Nicolae Andrei Bucă din Săcele a dovedit aceeași orientare către repertoriul de aur al genului, cântând „Frumoasa mea cu ochii verzi” de Ionel Fernic, intrând în posesia Premiului special „Constantin Țiculeanu”. Un alt Premiu special, „Vulturii Carpaților”, i-a fost înmănat Gheorghîței Burcea din București,

nelipsită de la competițiile de gen, care a dat viață unei compoziții proprii, muzică și text, „De-mi vii în vis”. Școala locală „Musical by Gina Pavel” a mai dat o laureată, de această dată distinsă cu premiul III – este vorba de Anamaria Picurici, care a ales romanța lui Paraschiv Oprea „Anii vin, anii trec”. Solistă valoroasă, venită de la Chișinău și stabilită la Pitești, Veronica Lozovenu a impresionat prin farmec și naturalețe, intrând pe drept cuvânt în posesia premiului II în urma interpretării sensibile a neuitatei creații a lui Titel Popovici, „Ce fel de om ești tu?”. Oarecum surprinzătoare clasarea pe prima treaptă a podiumului de premiere a unei soliste fără carte de vizită, mai ales că a ales o piesă a unui autor puțin cunoscut, Gheorghe Piele, „Romanța mea” – este vorba de Ileana Machidon din Curtea de Argeș. Distinsă așadar cu premiul I, o așteptăm acum să confirme la marile competiții de gen, în special la

„Crizantema de aur”. Este și cazul solistei Lidia Bahnaru de la Chișinău, câștigătoare a Trofeului, care a interpretat compoziția lui Ion Vasilescu, pe versuri de Eugen Mirea, „În micul orașel uitat de lume”.

La un moment dat chiar așa intenționam să intitulăm articolul nostru, „În micul orașel uitat de lume”... Ar fi păcat ca oficialitățile din Câmpulung-Muscel să nu conștientizeze cât de mult contribuie la imaginea localității asemenea manifestări muzicale, care ajungând la un nivel înalt pot deveni adevărate brand-uri, cum este la Târgoviște, cunoscută drept „Cetate a romanței”. Dacă nu la a 19-a, măcar la cea festivă, a 20-a, să putem spune că „Rapsodii de toamnă” a devenit o sărbătoare și o mândrie a orașului, așa cum este normal! (foto: Robert Ștefan)

Dorin MANEA

Album cu amintiri

● În aprilie 1995, Ioana Bogdan (buna prietenă a artistului) – regie, documentare, scenariu - și Nicoleta Păun

din Canada. O asemenea emisiune ar merita reprogramată de zeci de ori...

● După ce i-a fost demolată vila din str. Hasdeu, pentru construirea Casei Poporului (chiar acolo se termină parcul, incredibil!), compozitorul

Călărășilor, vecin cu Titus Andrei și Adrian Daminescu. A fost o grea lovitură pentru el, fiindcă investise enorm în fosta locuință, iar cea nouă nu oferea aceleași facilități, ceea ce a fost un șoc care a dus la declanșarea bolii care avea să-i curme viața. Deci n-a fost nicicum un trifoi cu 4 foi...

Cu toate acestea, a reușit să amenajeze aici un modern studio de înregistrări, destinat fiului său Bogdan. La inaugurare au fost prezente nume cunoscute din perimetrul muzical, câteva dintre ele apărând în imaginea alăturată. De la stânga la dreapta: un... sfert de Titus Andrei, Geanina Olaru, Ion Cristinoiu, slăbit, deja marcat de boală, Bogdan Cristinoiu (mască parțial de tatăl său), Mariana, soția compozitorului, Radu Fornea și Mircea Presel (K1), Gabriel Cotaș. Din păcate, proiectul s-a sfârșit curând, tânărul compozitor Bogdan Cristinoiu („un actor grăbit” și el...) plecând în SUA, la Las Vegas, unde din păcate nu se mai ocupă de muzică... (D.M.)

au realizat o senzațională emisiune aniversară „Gică Petrescu – 84 de ani” în studiourile TVR. A fost un adevărat eveniment, cu o participare extraordinară. În imaginea alăturată, de la stânga la dreapta: Aurel Giroveanu, Henri Mălineanu și soția, Bițu Fălticineanu, Sanda Ladoși (în primul rând), Anghel Stoian, doamna Giroveanu, Florin Apostol, Tatiana Solomon (în rândul doi). Dar aceștia au reprezentat doar o parte a celor care au fost alături de sărbătorit. Fie pe scenă, fie cu interviuri au rămas în memoria peliculei Dumitru Capoianu, George Sârcea, Alexandru Arșinel, Dan Spătaru, Angela Similea, Aurel Storin, Paraschiv Oprea, dar și o sumedenie de cântăreți din generația tânără, care au ținut să-l omagieze pe maestru. Urări prin telefon au transmis Margareta Pâslaru din SUA și Aura Urziceanu

Ion Cristinoiu s-a mutat cu familia în str. Trifoi, în apropierea Căii

Dintre sute de catarge

Versurile de Mihai Eminescu

Muzica de Florin Bogardo

Lento pensieroso

C Instrumental Vocal F C

p Din-tre su - te de ca - tar - ge —

4 C/H C7/B F/A Fm/Ab

Ca-re la - să ma-lu-ri-le, Câ-te oa - re le vor spar - ge —

8 C/G Amb/F# F6/C Gb/Ab Ab7 Db Gb Db Gb/B

Vân-tu-ri-le, va-lu-ri-le? *mp* Din-tre pă - sări că - lă - toa - re, —

12 Db Ab/C Db7/Cb Gb/B Gmb/A

Ce stră-bat — pă - mân-tu-ri-le, Câ-te-o să le-ne-ce oa - re —

16 Db/Ab Bm6/G Gb6/Ab Gb/Ab Ab7 C7 Fm Bm7

Va-lu-ri-le, vân-tu-ri-le? *f* De-i go-ni fi - e no - ro - cul, —

20 Eb7 Ab7+ Db7+ G7

Fi - e i-de - a-lu-ri-le, Te ur-mea-ză — în tot lo - cul —

24 Fm7 Ab6/B Fm7 Ab6/B G7/4 G7

Vân - tu - ri - le, — va-lu-ri-le — Vân - tu - ri - le, va-lu-ri-le. —

27 C F C F/A C G/H

mp Ne-n-țe-les ră-mâ-ne gân - dul — Ce-ți stră-ba - te cân-tu-ri-le, Dal $\text{\textcircled{S}}$ al $\text{\textcircled{C}}$
c poi Coda

31 C7/B F/A Fm/Ab F6/G F/G F6/G Gb6/Ab Gb/Ab Ab7

Zboa-ră veș - nic, în-gâ - nân - du-l — Va-lu-ri-le, vân-tu-ri-le.

35 $\text{\textcircled{C}}$ Coda Eb7+ Ab7+ Eb7+ Ab7+ Eb7+ Ab7+ Eb7+

p

Kathryn Crosby

Olive Kathryn Grandstaff, cunoscută pe marile ecrane sub numele de scenă Kathryn Grant, s-a născut pe 25 noiembrie, anul 1933 în Texas. A devenit Kathryn Crosby în urma căsătoriei cu marele star al muzicii începutului de secol XX, crooner, actor și personalitate media care i-a influențat pe Frank Sinatra și Dean Martin, și anume Bing Crosby.

A fost cunoscută mai ales pentru rolurile sale în diverse filme populare precum „Anatomy of a Murder”, film a cărui coloană sonoră a fost realizată de Duke

Ellington. În anii '50 și '60, a jucat alături de nume celebre ale cinematografului american cum au fost Jack Lemmon sau Tony Curtis.

După căsătoria cu Bing Crosby, Kathryn a apărut adesea pe scena emisiunilor de televiziune sau pe albume de Crăciun cântând împreună cu soțul său. Diversele roluri ale sale care au cuprins și scene de musical, dar și apariții live pe Broadway în spectacolul „State Fair “ (1996), au dovedit talentul muzical al lui Kathryn Crosby.

Renunțând parțial la cariera de actriță în anii '70, Kathryn a continuat să fie apropiată de lumea muzicii, devenind printre altele realizatoarea unei emisiuni radio din San Francisco, intitulată „The Kathryn Crosby Show”, emisiune în care își făcea apariția adeseori și Bing Crosby.

În anul 2014, Kathryn Crosby a cântat în spectacolul în care a fost omagiat marele duo, creator de șlagăre, Rodgers & Hart, format din compozitorul Richard Rodgers și textierul Lorenz Hart. Cei doi au colaborat la punerea în scenă a peste 20 de musical-uri și au compus peste 500 de cântece, printre care și hit-ul devenit clasic „Blue Moon”.

Actriță, cântăreață și personalitate radio, Kathryn Crosby a murit la vârsta de 90 de ani.

Paul Di'Anno

Paul Di'Anno, fost solist al trupei Iron Maiden între anii 1978-1981, a murit la vârsta de 66 de ani.

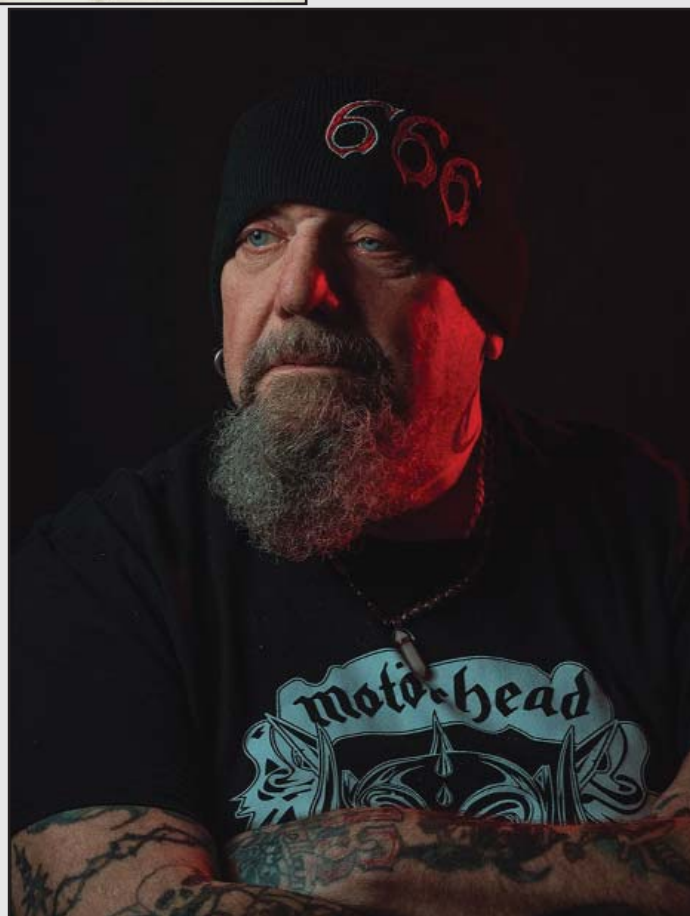
Paul Andrews, cunoscut sub numele său de scenă Paul Di'Anno, s-a născut în Anglia pe 17 mai 1958 și a devenit încă de la începuturile sale în lumea muzicii o

figură importantă a heavy metal-ului britanic și mondial, propunând numeroase proiecte muzicale solo sau împreună cu trupe precum Gogmagogg, Killers, Battlezone, Warhorse sau Rockfellas, lansând în același timp numeroase albume apreciate de fanii genului.

Un amănunt notabil în cariera lui Di'Anno este faptul că a contribuit în calitate de solist vocal la succesul timpuriu al formației Iron Maiden, care avea să ajungă, avându-l apoi pe Bruce Dickinson drept solist, un simbol al muzicii heavy metal.

Ca pionier al noului val de heavy metal britanic, Paul Di'Anno a lansat împreună cu Iron Maiden primele două albume ale formației și anume discul de debut intitulat „Iron Maiden” (1980) și un an mai târziu albumul „Killers”. Cele două albume au pătruns în topurile din Marea Britanie, „Iron Maiden” fiind certificat cu discul de platină în Regatul Unit și în Canada, iar „Killers” obținând discul de platină în Canada și discul de aur în Regatul Unit, Germania, Suedia, Noua Zeelandă și Statele Unite ale Americii.

Paul Di'Anno a reprezentat primul solist important al formației Iron Maiden în drumul său către faima

internațională, iar Di'Anno va rămâne mereu în istorie drept un pionier al unui fenomen muzical mondial.

Phil Lesh

Philip Chapman Lesh s-a născut în California în anul 1940. Încurajat de tatăl său, un pianist amator, s-a apropiat de muzică mai întâi studiind vioara și apoi devenind trompetist în formația liceului Berkeley. Îndrăgostindu-se în liceu de jazz și de muzica lui Beethoven și Charles Ives, Lesh s-a decis să devină compozitor.

Inspirat mai apoi de basişti precum Jack Bruce sau Jack Casady (de la Jefferson Airplane), Phil Lesh, în calitate de basist, devine membru fondator al formației Grateful Dead.

Cu toate că Lesh nu a avut o contribuție componistică majoră în cadrul formației, totuși el s-a făcut remarcat prin calitatea sa tehnică de interpretare la bas, fiind și un pionier al unui nou stil de a aborda acest instrument în cadrul genului rock. Mulțumindu-se în trecut să puncteze ritmul și să contureze structura armonică a cântecelor, basişti precum Bruce, Casady sau Paul McCartney încep să se desprindă de traseul obișnuit al partiturii de bas din muzica rock, propunând noi linii melodice, chiar sugerând momente de contrapunct. Păstrând aceste elemente, Lesh a mers mai departe susținând momente solistice sau completări complexe ale linei melodice cântate în solourile de chitară, cântând la bas o succesiune impresionantă de note care adesea erau încadrate în măsuri complexe.

Lesh și-a impus pasiunea pentru jazz și avangardă, încorporând în cadrul formației Grateful Dead influențe provenite de la John Coltrane sau Charles Ives.

Alături de Grateful Dead, Lesh a lansat 13 albume de studio și zeci de albume live, susținând în cei 30 de ani petrecuți împreună cu formația peste 2500 de concerte, unele dintre ele cu o durată de câte 6 ore. A fost introdus alături de Grateful Dead în Rock and Roll Hall of fame în anul 1994.

Phil Lesh a murit la vârsta de 84 de ani.

David LAPADAT

Remember

- La începutul anilor '90, Simona Patraulea, fosta realizatoare a legendarei emisiuni-concurs de la TVR

„Steaua fără nume”, a organizat în fosta sală din Calea Victoriei 178 a Teatrului de revistă „Constantin Tănase” un concert „remember”. Au luat parte mulți dintre cei care și-au legat numele de această competiție memorabilă. Din păcate, postul public TV a maltratată filmarea, oferind pe post un simulacru din care nu s-a mai înțeles nimic... Între momentele cele mai

gustate a fost duetul dintre Oana Sîrbu (care trecuse primele două etape, dar n-a mai încheiat concursul) și Cornel Constantiniu, unul dintre primii câștigători ai Trofeului.

- Actriță și cântăreață de farmec uriaș, Corina Chiriac a moderat ani buni, la Național TV, o emisiune duminicală, care în ultimele sezoane s-a chemat „Opriți timpul”, după numele unui mare șlagăr al interpretei, preluat din repertoriul internațional. Și chiar că de fiecare dată parcă timpul se oprea în loc, amfitrioana invitând multe din colegele de generație în ediții de neuitat, cum a fost și cea la care a fost surprinsă imaginea alăturată. Elegante ca întotdeauna, în cabină, înainte de intrarea în platou, Angela Similea,

Adriana Trandafir și Pompilia Stoian completează un cvartet de frumuseți feminine ale talentului fără vârstă...

- Nu s-a schimbat mult, Paula Seling este la fel de frumoasă și azi, la trei decenii de la lansare. La nivel oficial, acesta va mai întârzia puțin,

dar imaginea alăturată surprinde momentul debutului său bucureștean, pe scena Palatului Național al Copiilor. Paula Seling avea 17 ani și a obținut atât un premiu personal, cât și un altul cu formația din Baia-Mare din care făcea parte, la un mare festival internațional organizat atunci de Antoaneta Piloș. (D. M.)

Vedetele și depresia

Problema este mult mai complexă și mai delicată, mai ales că există mari diferențe între cele două cazuri mult mediatizate la noi, Mădălina Manole și Mălina Olinescu. În primul rând de vârstă și de statut profesional. Mădălina Manole a fost o mare vedetă națională, cu succesul binecunoscut al șlagărelor semnate de compozitorul Șerban Georgescu. Am fost foarte legat de cariera ei și datorită faptului că îi fusesem "naș" ca solistă de muzică ușoară. Înainte activase într-un duet folk ploieștean în cadrul "Serbărilor Scânteii Tineretului". Într-o zi Șerban

Mădălina Manole

Georgescu, cu care mă cunoșteam bine de la Radio, mă roagă să introduc într-un spectacol al meu o tânără solistă necunoscută, căreia îi scrisese 2 piese și dorea o testare-confirmare. Afișul fusese făcut, oricum numele n-ar fi spus nimic. Evenimentul avea loc la Sala Polivalentă, în organizarea Casei de cultură a sectorului 5, condusă de o doamnă inimoasă, Rusu. Ce mai, debut încununat cu aplauze și...se năștea o stea! Din clipa în care s-a despărțit de Șerban Georgescu a încercat să-și compună singură piesele, dar n-a mai fost același lucru... Pentru unii artiști, nu numai de la noi, este foarte greu să-și asume scăderea popularității, mai ales că, să recunoaștem, nu este deloc simplu. Cu Mădălina am făcut cele mai multe turnee după 1990, așa cum făcusem înainte cu Angela Similea și formația Savoy, lucrând împreună cu impresarul Bebe Mișu. Era o fire veselă, foarte determinată, extrem de legată de familia ei - îmi amintesc că la un moment dat îl înglobase pe fratele ei în colectivul nostru de turneu. E foarte greu, cum spuneam, să te împaci cu schimbarea de paradigmă, apar soliști noi, se modifică stilurile și mai ales apar noi generații, fiecare cu idolii ei. E ca și cum eu aș intra acum în depresie fiindcă nu mă mai recunoaște lumea ca altădată și nu mai sunt la fel de solicitat ca până acum două decenii, să zicem: azi avem zeci de posturi TV, mulți organizatori sunt și ei tineri, apelează la cei alături de care au crescut. Sigur, este nedrept ce se întâmplă la noi în țară, unde artiștii valoroși după o anumită vârstă sunt marginalizați, uitați, dar aici sunt de vină

sistemul, televiziunile, forurile culturale. De ce oare nu tragem cu ochiul la ce se întâmplă în alte țări? Faceți o comparație între festivalul de la Mamaia, unde eroii muzicii noastre ușoare nici nu sunt măcar pomeniți, și festivalul de la Sanremo, că tot se transmite pe TVR1, unde monștrii sacri de peste 75 de ani sunt de-a dreptul venerați...Revenind la neuitata Mădălina Manole, vreau să spun că după tragica ei dispariție am cam înțeles că planul ei prinsese contur. Cu un an înainte avusesem cu ea un eveniment la Vaslui, la invitația promotorului Dorin Irimia. Succes mare, a fost și Nicolae Furdui Iancu, Mădălina a venit cu soțul ei, care a pus la punct sonorizarea deficitară, a fost extrem de încântată din toate punctele de vedere. În anul următor, deci al plecării ei dintre noi, același organizator, pe care îl cunoștea bine, nemaivorbind desigur de mine, programase tot la Vaslui, în toamnă, un alt spectacol, în aceleași condiții avantajoase. Așa cum procedam de fiecare dată, am început încă de prin mai să-i dau SMS-uri cu data, condițiile financiare, etc. Ei bine, nu mi-a răspuns niciodată, deși înainte o făcea pe loc! N-am dat importanță, m-am gândit că este ocupată, mai ales că până în octombrie mai era destulă vreme. Am plecat în străinătate și am aflat acolo cumplita veste. Eram născuți amândoi în Zodia Racului...

Cum spuneam, la Mălina Olinescu circumstanțele au fost sensibil altele, ea beneficiind de alt culoar în carieră. Fiica reputatei Doina Spătaru a fost una din tinerele vedete ale colectivului-minune al lui Titus Munteanu, "Școala vedetelor", a reprezentat România în finala concursului Eurovision, la Birmingham, cu o piesă aparținând lui Adrian Romcescu, a cucerit un premiu de interpretare la Mamaia... Avea numeroase concerte alături de formația fostului său coleg de la "Școala vedetelor", Călin Geambașu. De altfel, după dispariția ei am prezentat la Teatrul de revistă "C. Tănase" un emoționant remember organizat de Călin, la care firește au luat parte toți foștii colegi, în frunte cu Titus Munteanu. Să-și fi dorit oare câteva șlagăre, pe măsura înzestrărilor ei muzicale remarcabile, deci nu numai evenimente private? Să nu fi fost fericită în dragoste? Nimeni nu va ști niciodată, așa cum nu vom ști vreodată ce s-a petrecut în acea fatidică zi...

U. Octavian

Mălina Olinescu

We are the Underground

În urmă cu un an scriam despre o gală metal-rock deosebită la clubul bucureștean Quantic. Atunci, trei trupe cu rădăcini în anii '90 au venit să lanseze albume noi, după o lungă perioadă, respectiv să promită un disc la 20 de ani de la înființare. Alin Petruț, liderul de la Gothic, a sesizat succesul și oportunitatea serializării, așa că – după un an – a convocat mai mulți colegi din generația nouăzecistă, așadar dintre primele trupe metal-rock apărute în libertate,

care au avut ceva de spus atunci și au putut să se reunească pentru un concert.

Per ansamblu, totul s-a petrecut parcă în vis. Cu compozițiile nouăzeciste, pe instrumentele și cu sunetul de acum, am asistat la una dintre cele mai tari gale metal ever din România. Ce muzică s-a făcut la noi în complicații ani '90! Ceea ce se va vedea și în două ediții ale emisiunii „Remix” la TVR Cultural, în stagiunea de primăvară. Pentru Anarhia (techno-thrash din Lugoj) a fost mai mult decât un comeback, interviul cu chitaristul fondator Babics Attila și basistul Fane Livadariu, foarte interesant, e plin de încercări, de succese (prima dată s-a auzit de lugojeni în revista „Rocker”), de despărțiri pe aripi, de reveniri. Iar de mai bine de un an, de întoarcerea pe scene cu o formulă întinerită.

God (gothic metal creștin ortodox din Iași, cu albume conceptuale apreciate la nivel internațional) au sărbătorit 30 de ani, dar au cântat cât pentru o jumătate de secol. Am închis ochii și, când claviaturile simulau vioara și viola de pe vremuri, le-am văzut și pe cele două instrumentiste, în ordine cronologică Victoria Oțel și Elena Doroftei. Mulțam fraților Costel (solistul) și Gelu (chitaristul) Lăpușneanu pentru CD-urile „Sufletul neamului” și „Forefathers & Spiritual Heritage”. Nu au cântat „Copycat” (cover Lacrimosa ca pe vremuri), dar au bisat cu Moonspell – „Alma Mater”. Pe scenă (dar și în filmare), liderul a povestit câte ceva despre experiența din perioada portugheză, dar și despre revenirea la fanii care le-au dat (re)nume.

Grimegod (Arad, prima trupă doom-death metal din România, since 1991) au cântat la apogeul recitalului un adevărat hit underground - „Godless Cry” -, firește, în

contextul celor trei materiale discografice din prima decadă postdecembristă. Liderul solist Tibor Kati (astăzi într-un band atmosferic / folk / black metal de talie internațională – Sur Austru) a reamintit perioada de pionierat. Pe lângă clubul Rock Only de pe Mureș (poate primul club profesionist apărut după Revoluție în România), a ținut să enumere câteva trupe la fel de valoroase – Psycho Symphony (metal progresiv din Carei), Interitus Dei (doom gothic din Constanța) și Dirty Shirt (care au reușit să iasă de mult din underground, dovedindu-se astăzi cea mai importantă formație rock românească recunoscută pe plan internațional). Nu în ultimul rând, Negură Bunget (atmosferic / folk / black metal din Timișoara) în a căror ultimă formulă a cântat și Tibor, cea mai căutată trupă autohtonă la export, din păcate desființată după decesul liderului Gabi Mafa. La care eu adaug, peste tot și toate, speed & thrasherii bucureșteni Tectonic, primul grup underground care a ieșit în față la noi, imediat după generația Metallica (condus de Liviu Hoisan).

Bucureștenii Taine (techno-death) au cântat și în gala precedentă, lansând un nou disc după ani buni, dar acum au venit cu piesele albumului care le-a adus recunoașterea națională, cel puțin - „Cealaltă parte”. Și încă destule alte compoziții din aceeași decadă. Și ei au etalat garnitura curentă, doar cu liderul Andy Ionescu (voce, chitară, compozitor) din vechea componență. Cu atât mai mult mă înclin pentru reluarea vechiului repertoriu cu noii colegi.

Fostul basist Bogdan Vișan a zis mai multe despre încercarea de a ieși dintre granițe cu un disc de nivelul muzical al celor de afară.

L.O.S.T. (melodic death metal din București, aparent mai tineri, cu doar 20 de ani de existență) s-au ținut de cuvânt și au ieșit la interval cu albumul mult visat (la 14 ani de la primul) „Scars of Tomorrow”, care chiar sună ca afară. Nu întâmplător am tot difuzat la Rock FM piesele noi, pe măsură ce apăreau oficial. Un CD care sună, dar și arată foarte bine, ceea ce pot spune – în particular - și despre colaborarea cu solista (și tatuatoarea) Restye (pe „The Trial”) de la Stonelight. Care, by the way, a și venit la microfon pentru două melodii, eclatantă. În legătură cu ei trebuie să vorbesc acum despre thrasherii Cronos, care au constituit revelația galei, nu numai pentru mine. Cu vocile

Metal Fest

principale Bebe Hanneman (plus chitară) și Bogdan Vișan (plus bass), trupa a arătat adevărata valoare a mai multor materiale discografice (deficitare la capitolul tehnic, atunci). Cu Bebe și Vlad Bușcă (basist la L.O.S.T., care a colaborat la un moment-dat și cu Cronos) am discutat pentru emisiune și despre Abigail (trupă doom-death de primă importanță din Bucureștii decadelor cu pricina, care ar fi trebuit să cânte și ei, dar nu au avut toți membrii disponibili).

Finalul galei a aparținut trupei organizatorului Alin Petruț (Gothic din Petroșani), care anul trecut a lansat un CD despre care am făcut vorbire și aici, nu întâmplător. Un disc pe care nu mai am mult să îl difuzez integral la „Puls Rock”. Rockerii din Valea Jiului au cântat integral materialul albumului „Touch of Eternity” (doom gothic), relansat în premieră pe CD, în particular, alt hit din

underground - „Anguish”. Fiind invitat pe scenă, înainte de recitalul petroșănenilor, am amintit câteva festivaluri – concurs naționale, unde toate aceste trupe nominalizate mai sus (și încă multe altele) au putut să se desfășoare și să fie încurajate (de la Buzău, Satu Mare, Câmpulung Muscel, Râmnicu Vâlcea ș.a.). De asemenea, să îi amintesc pe colegii jurnaliști care au pus serios umărul la promovarea artiștilor din underground, începând cu regretații Florin-Silviu Ursulescu și Gabi Gomboș, de asemenea Petre Magdin și Nelu Stratone. Din interviurile pe care le-am luat, alăturate arhivelor, dar și filmărilor de la clubul Quantic, se va afla și de alte trupe de valoare. Prin urmare, iese de un to-do-list pentru coordonatorul Alin Petruț, dacă tot a promis că ne cheamă și la anul. Și la mulți f-ani, metal-rockului românesc!

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori:

Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție:

Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Mihalela BALAN, Dan BUCIU, Corina BURA,
Teodora CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU,
Ioana KERI, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA,
Marin MARIAN, Doina MOGA, Stephan POEN, Costin POPA,
Mădălin Alexandru STĂNESCU, Mirela STOENESCU-TOLLEA

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

Mariana Biriță: „Am și fată și nepoată”

Casa de discuri Eurostar (producător: Paul Stîngă) este singura ce-și deschide larg porțile tuturor compozitorilor și interpreților, fie ei de muzică ușoară sau populară, o șansă și pentru cei mai puțin cunoscuți publicului larg. Mariana Biriță apare frecvent

în concertele, mai ales în Capitală, dar originea pare a-i fi dezvăluită sau sugerată de melodia intitulată „Azi port strai moldovenesc”. Într-o perioadă în care ești privit chiorăș în caz că nu ești „globalist”, pe acest CD reține atenția un foarte frumos „Cântec patriotic”, pe care ne îndoiim că-l va putea filma la vreun post de televiziune... Avem aici 18 piese frumoase de folclor autentic și o solistă mândră de portul popular și de familia ei. (D.M.)